

Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

STUDIEPLAN FOR MASTERSTUDIUM I TEOLOGI OG MISJON

**120 STUDIEPOENG
Høsten 2018**

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Innledning.....	4
1.2 Grunnlag for oppnåelse av mastergrad.....	4
1.3 Gradsbetegnelse.....	4
2. Opptak	4
2.1 Søknad om opptak.....	4
2.2 Opptakskrav.....	4
Opptaksgrunnlag	4
Rangering.....	5
Opptak til enkeltemner	5
2.3 Politiattest	6
3. Studiets hovedmålsetting.....	6
3.1 Hovedmålsetting	6
3.2 Hva kvalifiserer studiet til?	6
4. Kvalifikasjonsrammeverk for masterstudium i teologi og misjon	7
5. Studiets faglige profil.....	7
5.1 Studieåret	7
5.2 Undervisningsspråk	7
5.3 Timetall og pensummengde	7
5.4 Evaluering- og vurderingsformer.....	8
6. Pedagogisk profil	8
7. Studiets oppbygning.....	8
8. Avtale med Misjonshøgskolen i Stavanger (MHS) og Det teologiske menighetsfakultet (MF).....	10
9. Internasjonalisering og samarbeidspartnere	11
10. Kvalitetssikring av studiet.....	11
11. Emnebeskrivelser	12
11.1 Obligatoriske kjerneemner på 500-nivå.....	12
GT502 Gammeltestamentlig bibelteologi (10 stp/ECTS).....	12
NT502 Det nye testamente (10 stp/ECTS).....	16
ST501 Dogmatisk helhetssyn (10 stp/ECTS)	19
PT501 Menighetsbygging (10 stp/ECTS).....	22
MIS502 Religion og kultur (10 stp/ECTS).....	27
VIT501 Teologisk hermeneutikk (5 stp/ECTS)	30
MET501 Metodekurs – Det gamle testamente (5 stp/ECTS)	32
MET502 Metodekurs – Det nye testamente (5 stp/ECTS)	34
MET503 Metodekurs – Systematisk teologi (5 stp/ECTS)	36
MET504 Metodekurs – Misjonsvitenskap (5 stp/ECTS)	38

MET505 Metodekurs – Kirke- og misjonshistorie (5 stp/ECTS).....	41
MET506 Metodekurs – Praktisk teologi (PT) (5 stp/ECTS)	44
AVH501 Masteravhandling (30 stp/ECTS)	47
11.2 Valgfrie fordypningsemner på 600-nivå.....	50
GT601 Israels historie og bibelsk arkeologi (10 stp/ECTS)	50
GT602 Skapelsesteologi (10 stp/ECTS)	53
GT603 Amosboken (10 stp/ECTS).....	57
GT605 Jeremiaboken (10 stp/ECTS)	61
GT606 Hebraisk fordypning (10 stp/ECTS)	65
GT607 Salmenes bok (10 stp/ECTS)	70
NT601 Jesu lignelser (10 stp/ECTS)	76
NT602 Nyere narrative og sosiale analyser av Markus (10 stp/ECTS).....	79
NT603 Apostlenes Gjerninger (10 stp/ECTS).....	82
NT604 1. og 2. Peters brev (10 stp/ECTS).....	85
NT605 Kjønn og teologi i Det nye testamente (10 stp/ECTS).....	88
NT606 Dåp og nattverd i NT (10 stp/ECTS)	92
NT607 Eskatologien i Det nye testamente (10 stp/ECTS)	95
NT608 Bibeloversettelse (10 stp/ECTS).....	98
NT609 Tilbedelse av Jesus Kristus blant de første kristne (10 stp/ECTS)	102
KMH601 Oldkirken (10 stp/ECTS).....	105
KMH602 Martin Luthers teologi (10 stp/ECTS)	107
KMH603 Den lutherske bekjennelse (10 stp/ECTS)	112
KMH604 Nyere norsk kirkehistorie (10 stp/ECTS).....	115
KMH605 Misjonshistorie (10 stp/ECTS)	118
KMH606 Teologi i det 20. århundre (10 stp/ECTS)	120
KMH607 Kinas kirke- og misjonshistorie (10 stp/ECTS)	123
KMH609 Afrikas kirke- og misjonshistorie (10 stp/ECTS).....	126
ST601 Rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen (10 stp/ECTS)	129
ST602 Nåde midlene (10 stp/ECTS).....	132
ST603 Religionsfilosofi og apologetikk (10 stp/ECTS)	135
ST604 Lidelsen og det ondes problem (10 stp/ECTS).....	138
ST605 Kristen etikk i møte med pluralisme og ateisme (10 stp/ECTS).....	141
ST606 Jesu lidelse og død (10 stp/ECTS)	144
MIS601 Misjonsstrategi (10 stp/ECTS)	147
MIS602 Kirkevekst (10 stp/ECTS)	153
MIS603 Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene (10 stp/ECTS)	157
MIS604 Kristen misjon og islam – dialog, vitnesbyrd og medvandring (10 stp/ECTS)	160
MIS605 Den globale kirke i endring (10 stp/ECTS).....	163

MIS606 Kontekstuell teologi (10 stp/ECTS).....	166
MIS607 Den forfulgte kirke (10 stp/ECTS).....	172
PT601 Organisasjons- og menighetsledelse (10 stp/ECTS)	176
PT602 Å forkynne Kristus i Det gamle testamente (10 stp/ECTS).....	179
PT603 Fortellingsdidaktikk i trosopplæring (10 stp/ECTS)	182

1. Innledning

1.1 Innledning

Studieplanen for masterstudium i teologi og misjon tar utgangspunkt i følgende dokumenter: ”Lov om universiteter og høyskoler” (2005), ”Forskrift om grader og yrkesutdanninger” (2005), ”Forskrift om krav til mastergrad” (2005) og ”Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole ” (2014).

Studietilbudet er godkjent av NOKUT 4. oktober 2005. Revidert studieplan er sist godkjent av Fjellhaug Internasjonale Høgskoles styre 18. februar 2011. FIH 06/11.

1.2 Grunnlag for oppnåelse av mastergrad

Masterstudium i teologi og misjon oppnås på grunnlag av eksamener av 120 studiepoengs omfang og har en normert studietid på 2 år. Studiet kan også tas på deltid. I mastergraden inngår det et selvstendig arbeid på et omfang av 30 studiepoeng.

1.3 Gradsbetegnelse

Fullført studium gir graden Master i teologi og misjon.

2. Opptak

2.1 Søknad om opptak

Masterstudiet har vanligvis oppstart i høstsemesteret hvert år. Du søker om opptak elektronisk via Søknadsweb, og søknaden behandles lokalt av FiH. Informasjon om søknadsfrist og lenke til Søknadsweb finner du på <http://fih.fjellhaug.no/studier/teologi-og-misjon/master/>. Du kan laste opp dine vitnemål og andre dokumenter direkte i nettsøknaden, eller du kan sende dem i posten til FiH.

Dersom det er ledige plasser på studiet, vil det være mulig å søke om opptak også til vårsemesteret, selv om det ikke startes noe nytt kull. Du vil da ta emnene i en litt annen rekkefølge enn studenter som tas opp i høstsemesteret, og du må regne med å bruke mer enn to år på å fullføre studiet, fordi de obligatoriske emnene normalt avvikles kun én gang per år.

2.2 Opptakskrav

Opptaksgrunnlag

For å få opptak til studieprogrammet, må du ha fullført og bestått en bachelorgrad, cand.mag.-grad eller annen lavere grad eller yrkesutdanning av minst tre års omfang, der følgende krav er tilfredsstilt:

1. Den institusjonen som utsteder vitnemålet, eller bachelorstudiet du har fullført, må være akkreditert av NOKUT eller tilsvarende organ i et annet land.
2. Du må ha bestått examen philosophicum og examen facultatum¹
3. Graden må inneholde minst 80 studiepoeng i teologi og misjon, teologi, KRLE, RLE eller tilsvarende hvorav minst 20 på fordypningsnivå, enten som en del av graden/ yrkesutdanningen, eller som tilleggsutdanning.
4. Du må ha bestått minst 20 studiepoeng nytestamentlig eller klassisk gresk i tillegg til de 80 studiepoengene i fordypningen.
5. Gjennomsnittskarakter i fordypningen på 80 studiepoeng og 20 studiepoeng gresk må være minst C. Karaktersnittet vektet etter antall studiepoeng på emnet og rundes av til nærmeste hele karakter etter vanlige avrundingsregler². Dersom fordypningen er på mer enn 80 studiepoeng, tas kun de beste 80 studiepoengene der minst 20 studiepoeng er på fordypningsnivå med i beregningen. Nytestamentlig/ klassisk gresk vektet som 20 studiepoeng, selv om du har avlagt mer enn 20 studiepoeng gresk.
6. Dokumenterte engelsk- og norskkunnskaper tilsvarende kravene til generell studiekompetanse. Dersom studiet undervises på engelsk, trenger du ikke dokumentere norskkunnskaper.

I spesielle tilfeller kan vi godkjenne andre dokumenterte kvalifikasjoner som helt eller delvis tilsvarende ett eller flere av opptakskravene.

Hvis det er tvil om utdanningen din oppfylder opptakskravet, blir søknaden vurdert av en opptakskomité med minst ett medlem med fagkompetanse innenfor fagområdet for masterstudiet.

Rangering

Dersom vi får flere kvalifiserte søkere enn det er plass til på studieprogrammet, vil de søkerne som har høyest vektet karaktersnitt i fordypningen og nytestamentlig gresk, få plass.

Opptak til enkeltemner

Det er mulig å søke opptak til enkeltemner på masterprogrammet både i vår- og høstsemesteret dersom det er ledig kapasitet. For å få opptak til enkeltemner på masternivå, må du ha fullført en fordypning som beskrevet over, men ikke nødvendigvis en hel grad. Krav om karaktersnitt i fordypning pluss gresk må være oppfylt.

Dersom du ikke har tatt gresk, eller dersom karaktersnittet ditt faller under grensen om greskkarakteren regnes med, kan du søke om opptak til emner som ikke har gresk som obligatorisk forkunnskap. Karaktersnittet regnes da bare av fordypningen som over.

Det er fortløpende opptak til enkeltemner, og det gis opptak etter førstemann-til-mølla-prinsippet, så lenge det er ledig kapasitet på emnet.

Mer informasjon om opptak til enkeltemner på masternivå, saksbehandlingstid og lenke til Søknadsweb, finner du på <http://fih.fjellhaug.no/studier/teologi-og-misjon/master/enkeltemner/>.

---

¹ Dersom du har en bachelorgrad fra et utenlandsk studiested, kan det gis fritak fra kravet om ex.phil. og ex.fac. Dette betinger at alle andre krav er oppfylt.

² Har du bare tallkarakterer på vitnemålet, er grensen 2,7 (snittet regnes ut med én desimal). Har du en blanding av tallkarakterer og bokstavkarakterer, regnes tallkarakterene først om til bokstavkarakterer etter følgende tabell: 1,0 – 2,2 = A, 2,3 – 2,4 = B, 2,5 – 2,6 = C, 2,7 – 3,0 = D, 3,1 – 4,0 = E. Deretter regnes gjennomsnitt på vanlig måte. Emner vurdert til bestått/ikke bestått regnes ikke inn i snittet. Utenlandske karakterer regnes om til norske der det er mulig.

2.3 Politiattest

Enkelte valgemner på dette studiet har obligatorisk praksis der du kan komme i kontakt med mindreårige. Det fremgår av emnebeskrivelsene for de enkelte emnene hvilke emner det gjelder. Alle som får tilbud om plass på ett av disse emnene må, i henhold til Forskrift om opptak til høyere utdanning (31. januar 2007 nr. 173) kapittel 6, levere barneomsorgsattest slik det er definert i Politiregisterloven § 39 første ledd. Du må søke om politiattest på et eget skjema, som du laster ned fra politi.no. Hvis du får tilbud om plass på ett av disse emnene, vil du få et eget brev fra FiH med bekreftelse på at du trenger politiattesten, som du må legge ved søknaden sammen med kopi av legitimasjon.

Hvis du har merknader på politiattesten din, det vil si hvis du er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av én eller flere av bestemmelsene som er nevnt i Politiregisterloven § 39 første ledd, er fristen for å sende inn politiattest tre uker fra du mottar bekreftelsesbrevet. Hvis du ikke har merknader på politiattesten, skal den fremlegges ved undervisningsstart. Hvis du får tilbud om opptak mindre enn to uker før studiestart, eller etter studiestart, skal politiattesten fremlegges senest tre uker etter at du mottar bekreftelsesbrevet. Merk at politiet opererer med to ukers behandlingstid på søknader om politiattest. Politiattesten kan ikke være eldre enn tre måneder.

Hvis du ikke leverer politiattest, mister du ikke studieretten, men du har ikke rett til å delta i den obligatoriske praksisen, og kan derfor ikke fullføre emnet. Det er en nasjonal nemnd som avgjør om eventuell merknad er av en slik karakter at du skal nektes å delta i praksisopplæringen. Dersom det opprettes sak i politiattestnemnda på grunn av merknader på politiattesten, har du rett til bistand fra advokat eller annen talsperson, og utgiftene til dette dekkes av FiH (jf. Universitets- og høyskoleloven § 4-9 (7)).

3. Studiets hovedmålsetting

3.1 Hovedmålsetting

Studiets hovedmålsetting er å utdanne og utruste til tjeneste og oppgaver innenfor kirke og kristent organisasjonsarbeid, både i Norge og i andre land.

3.2 Hva kvalifiserer studiet til?

Masterstudiet i teologi og misjon er et utdanningstilbud på høyt faglig nivå, som kvalifiserer til arbeid med formidling og undervisning i kirkesamfunn og kristne organisasjoner. Studietilbudet kvalifiserer til arbeid som misjonær eller pastortjeneste og for videre forsknings- og utviklingsarbeid innenfor teologi og misjon. Sammen med nødvendig tilleggstudning kan studiet også kvalifisere til prestetjeneste i Den norske kirke.

Studiet er også aktuelt for lærere, bibelskolelærere, forkynnere, misjonærer og frivillige menighetsarbeidere med en fullført grunnutdanning i teologi og som ønsker mer kompetanse innenfor det teologiske fagområdet.

4. Kvalifikasjonsrammeverk for masterstudium i teologi og misjon

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap:	Ferdigheter:	Generell kompetanse:
<ul style="list-style-type: none"> - har avansert kunnskap om sentrale teologiske temaer og tekster i Det gamle og Det nye testamente - har avansert kunnskap om sentrale lærepunkter i den kristne tro - har avansert kunnskap om den kristne kirkes misjonsoppdrag og trender i moderne misjonstenkning - har avansert kunnskap om ulike modeller og strategier for menighetsbygging - har avansert kunnskap om trender i moderne teologisk hermenutikk og hermeneutikkens betydning og relevans for teologien og forståelsen av forskjellige livssyn	<ul style="list-style-type: none"> - kan planlegge og gjennomføre kristen formidling på ulike nivåer, både i skole-, menighets- og i fagteologisk sammenheng - kan anvende ulike hermeneutiske metoder og verktøy i fortolkningen av tekster og særlig bibeltekster - kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere formelle faglige resonnementer - kan gjennomføre et selvstendig avgrenset teologisk utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer	<ul style="list-style-type: none"> - kan skrive fagoppgaver på høyere nivå innenfor rammen av 2. syklus - ha evne til å bidra og utvikle ulike former for dialog i religiøse og etiske spørsmål - analysere faglig relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger - kan formidle omfattende selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer - kan kommunisere teologiske problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

5. Studiets faglige profil

5.1 Studieåret

Studieåret er på 40 uker (10 måneder) fordelt på 2 semestre. Styret fastsetter en akademisk kalender for studieåret som gir informasjon om undervisnings- og eksamensperioder.

5.2 Undervisningsspråk

Studieprogrammet undervises på norsk og engelsk.

5.3 Timetall og pensummengde

Det er i hvert emne angitt antall undervisningstimer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, kreves det obligatorisk fremmøte. Fraværet må da være mindre enn 20% i det enkelte emne. Undervisningen vil bestå av både forelesninger og seminarer. I seminartimene skal studenten presentere referater fra pensumlitteraturen og utkast til oppgave.

I emner på 5 studiepoeng har studenten et lesepensum på 400 sider, mens pensumet er på mellom 750 og 800 sider i emner på 10 studiepoeng. Studenter som velger prosessorientert

vurderingsform med oppgaveskriving må beregne å lese tilleggslitteratur som belyser den problemstillingen studenten skal besvare.

5.4 Evaluering- og vurderingsformer

Hvert enkelt emne har en selvstendig evalueringsform. Studenten kan i de fleste emner velge mellom prosessorientert oppgaveskriving eller klausureksamen som vurderingsform. De fleste emner har arbeidskrav som må fullføres for å få vurdering i emnet. Høgskolen benytter en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste og E er dårligste ståkarakter. I enkelte emner benyttes vurderingsformen Bestått/ikke bestått. FIH har utviklet nivåspesifikke karakterbeskrivelser for institusjonen. Disse er tilgjengelige på Fronter for studenter og ansatte.

For mer informasjon om vurderinguttrykk, eksamensavvikling, tillatte hjelpemidler til eksamen osv. henvises det til ”Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole” (2014).

6. Pedagogisk profil

Innholdet i de forskjellige emnene formidles og bearbeides gjennom forelesninger, veiledning, lesing av litteratur, seminararbeid, gruppediskusjoner og endelig ved et avsluttende studentarbeid med påfølgende vurdering.

Studiet er ment tilrettelagt så fleksibelt at det kan tas både som deltidsstudium over lengre tid, eller som et heltidsstudium. Det forutsettes at studentene har tilgang til Internett. Siden studiet er emnebasert, kan studentene ta ulike deler og i ulikt tempo. Undervisningen vil bli organisert i samlinger som er tilgjengelige både for heltids- og deltidsstudenter; og den er lagt opp slik at studentene kan følge ett eller flere emner parallelt i hvert semester. Dessuten vil en vesentlig del av kommunikasjonen mellom høgskolen/lærerne og studentene kunne skje via høgskolens læringsplattform (*Fronter*). Det er mulig å veksle mellom heltids- og deltidsengasjement i studiet ved å ta enkelte deler av studiet over lengre tid og andre på fulltid.

7. Studiets oppbygning

Masterstudiet er et toårig heltidsstudium og er bygd opp av enkeltemner på 5 eller 10 studiepoengs omfang. Hvert enkelt emne har en selvstendig og avsluttende evalueringsform og kan dermed også tas som enkeltemne.

90 studiepoeng er definert som obligatoriske kjerneemner og må gjennomføres for å oppnå mastergrad. Disse kjerneemnene er definert på 500-nivå og undervises bare en gang i året:

Obligatoriske kjerneemner:	Studiepoeng:
GT502 Gammeltestamentlig bibelteologi	10
NT501 Det nye testamente	10
ST501 Dogmatisk helhetssyn	10
MIS501 Religion og kultur	10
PT501 Menighetsbygging	10
VIT501 Teologisk hermeneutikk	5
MET501 til MET505 Disiplinspesifikt metodekurs	5

AVH501 Masteravhandling	30
Sum studiepoeng for kjerneemner	90

Studenten skal videre gjennomføre valgfrie fordypningsemner på til sammen 30 studiepoeng. Minste fordypning i et emne er på 10 studiepoeng, mens størst mulig fordypningsemne er på 15 studiepoeng. Fordypningsemnene er på 10 eller 15 studiepoeng. Studentene velger fritt mellom emner på 600-nivå, men det anbefales en viss faglig bredde i fordypningsemnene.

Valgemnene er definert på 600-nivå og tilbys uregelmessig. Høgskolen vil ved studieårets begynnelse kunngjøre hvilke valgemner det blir tilbudt undervisning i. Det vil bli tilbudt undervisning i minst ett fordypningsemne på 600-nivå hvert semester. Undervisningen i emnet forutsetter at mer enn 5 studenter er påmeldt i emnet. I de valgemner det gjennomføres undervisning i, kan studenten velge mellom prosessorientert evalueringsform eller sekstimers klausureksamen. Prosessorientert vurderingsform krever obligatorisk fremmøte til undervisningen. Dersom studenten velger et fordypningsemne det ikke tilbys undervisning i, må studenten gjennomføre en sekstimers klausureksamen. Studenten kan søke om tre timer leseveiledning. Mulighet for leseveiledning er avhengig av undervisningskapasiteten ved høgskolen. Høgskolen har utviklet en rettleiding for studenter og forelesere som beskriver hva slik leseveiledning skal inneholde. Denne rettleidingen er tilgjengelig på Fronter.

FIH tilbyr følgende valgfrie fordypningsemner:

Valgfrie fordypningsemne:	Studiepoeng:
GT601 Israels historie og bibelsk arkeologi	10
GT602 Skapelsesteologi	10
GT603 Amosboken	10
GT604 Salmenes bok	10
GT605 Jeremiaboken	10
GT606 Hebraisk fordypning	10
NT601 Jesu lignelser	10
NT602 Nyere narrative og sosiale analyser av Markus	10
NT603 Apostlenes Gjerninger	10
NT604 1. og 2. Peters Brev	10
NT605 Kjønn og teologi i Det nye testamente	10
NT606 Dåp og nattverd i NT	10
NT607 Eskatologien i Det nye testamentet	10
NT608 Bibeloversettelse	10
NT609 Tilbedelse av Jesus blant de første kristne	10
KMH601 Oldkirken	10
KMH602 Martin Luthers teologi	10
KMH603 Den lutherske bekjennelse	10
KMH604 Nyere norsk kirkehistorie	10
KMH605 Misjonshistorie	10
KMH606 Teologi i det 20. århundre	10
KMH607 Kinas kirke- og historie	10
KMH609 Afrikas kirke- og misjonshistorie	10

ST601 Rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen	10
ST602 Nådemidlene	10
ST603 Religionsfilosofi og apologetikk	10
ST604 Lidelsen og det ondes problem	10
ST605 Kristen etikk i møte med pluralisme og ateisme	10
ST606 Jesu lidelse, død og oppstandelse	10
MIS601 Misjonsstrategi	10
MIS602 Kirkevekst	10
MIS603 Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene	10
MIS604 Kristen misjon og islam – dialog, medvandring og vitnesbyrd	10
MIS605 Den globale kirke i endring	10
MIS606 Kontekstuell teologi	10
MIS607 Den forfulgte kirke	10
PT601 Organisasjons- og menighetsledelse	10
PT602 Å forkynne Kristus i Det gamle testamente	10
PT603 Fortellingsdidaktikk i trosopplæring	10

Høgskolen legger opp til følgende progresjon og oppbygning av studiet for studenter i ordinært studieløp:

2. studieår, våren	AVH501 Masteravhandling (30 stp.)			
2. studieår, høsten	VIT501 Teologisk hermeneutikk (5 stp.)	MET501-505 Disiplin-spesifikt metodekurs (5 stp.)	Valgemne på 600-nivå (10 stp)	Valgemne på 600-nivå (10 stp)
1. studieår, våren	ST501 Dogmatisk helhetssyn / evt. utveksling (10 stp)		MIS502 Religion og kultur / evt. utveksling (10 stp)	Valgemne på 600-nivå / evt. utveksling (10 stp)
1. studieår, høsten	GT502 Gammeltestamentlig bibelteologi / evt. utveksling (10 stp)		NT502 Det nye testamente / evt. utveksling (10 stp)	PT501 Menighetsbygging / evt. utveksling (10 stp)

8. Avtale med Misjonshøgskolen i Stavanger (MHS) og Det teologiske menighetsfakultet (MF)

Fjellhaug Internasjonale Høgskole (FIH) har inngått en avtale med Misjonshøgskolen i Stavanger (MHS) og Det teologiske menighetsfakultet i Oslo, om opptak på profesjonsstudiet i teologi. Avtalene innebærer at studenter som har oppnådd mastergrad i teologi og misjon ved FIH kan søke om opptak til praktisk-teologisk utdanning ved MHS og MF. Studenten vil

ikke oppnå cand. theol. graden, men få en bekreftelse på at de har en kompetanse som i innhold og omfang tilsvarer cand. theol. graden.

Det er i avtalene mellom FIH og MHS/ MF spesifisert hvilke emner som må være gjennomført og bestått ved høyskolen for at en slik bekreftelse fra MHS/ MF skal utstedes. Masterstudiet, sammen med videre studier ved MHS eller MF, kan således danne grunnlag for ordinasjon til prestedtjeneste i Den norske kirke, jmf. ”Forskrift om tilsetning av menighetsprest” §3.

Studenter som vurderer prestedtjeneste i Den norske kirke må tidlig i studiet gi beskjed om dette, slik at valg av emner skjer i samsvar med avtalene mellom Fjellhaug Internasjonale Høgskole og Misjonshøgskolen i Stavanger/ Det teologiske menighetsfakultet.

9. Internasjonalisering og samarbeidspartnere

Høgskolen oppfordrer studentene til å ta et studiemester ved en utenlandsk institusjon. FIH har en utvekslingsavtale med All Nations Christian College utenfor London i Storbritannia der det tilbys emner innenfor teologi og misjon. Studenter oppfordres også til å reise på utveksling til andre godkjente læresteder. Høgskolen må forhåndsgodkjenne emnene som er tenkt gjennomført, slik at disse kan innpasses som en del av studentens mastergrad. Dersom studenten ønsker å ta deler av masterstudiet i utlandet, må vedkommende avklare dette i god tid før utreise.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole vil samarbeide med andre akademiske institusjoner når det gjelder faglig utvikling og forskning og med kirker og kristne organisasjoner når det gjelder undervisning og eventuell praksis.

Fra 2010 har Fjellhaug Internasjonale Høgskole en formalisert forsknings- og utviklingsavtale med Misjonshøgskolen i Stavanger. Avtalen innebærer at vitenskapelig ansatte ved institusjonene kan samarbeide om forsknings- og utviklingsprosjekter, særlig innenfor de teologiske disiplinene bibelfag og missiologi.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole samarbeider også med Norsk Luthersk Misjonssamband og en rekke lokalmenigheter i Oslo-regionen. Samarbeidet er primært knyttet opp til gjennomføring av praksis.

10. Kvalitetssikring av studiet

Studiets kvalitet, innhold, gjennomføring og videreutvikling blir ivaretatt av høgskolens kvalitetssikringssystem. I 2009 ble høgskolens kvalitetssikringssystem godkjent av NOKUT. Jevnlige skal både ansatte og studenter gjennomføre evaluering av studiekvaliteten. Studentene skal foreta evalueringer av enkeltemner, og videre skal de evaluere den generelle studiekvaliteten gjennom en årlig studiekvalitetsundersøkelse. Resultatene og hovedfunnene ved både emneevalueringene og studiekvalitetsundersøkelsen blir behandlet i de aktuelle rådene innenfor kvalitetssikringssystemet.

Akademisk råd er institusjonens øverste faglige råd med vedtaksmyndighet. Akademisk råd behandler og fatter vedtak i saker som omhandler undervisning, eksamensordninger, undervisningssemester og studieprogrammets læringsmål. Akademisk råd fastsetter også kvalitetssikringstiltak for studiene. Det er to studentrepresentanter med tale- og stemmerett i Akademisk råd.

En viktig del av masterstudiets kvalitetssikring er aktiv bruk av sensorrapporter fra eksterne sensorer. De fleste emner vil i den avsluttende vurderingsformen, det vil si på oppgaven eller kausureksamenene, normalt ha ekstern sensor. For utvalgte emner vil ekstern sensor i etterkant av sensuren utforme en sensorrappport for emnet. Sensorrapporten vurderer emnets innhold, læringsmål og pensumlitteratur og kommer med tilrådinge for eventuell faglig videreutvikling av emnet/fagområdet. Alternativt kan det gjennomføres ekstern evaluering av vurderingsformen. Sensorrapporter blir forelagt og drøftet i Akademisk råd, som fatter eventuelle kvalitetssikringsvedtak.

For mer informasjon om høgskolens kvalitetssikringssystem henvises det til "Kvalitetssystem for Fjellhaug Internasjonale Høgskole" som er tilgjengelig på høgskolens nettsider.

11. Emnebeskrivelser

11.1 Obligatoriske kjerneemner på 500-nivå

GT502 Gammeltestamentlig bibelteologi (10 stp/ECTS)
--

Emnekode:	GT502
Emnenavn:	Gammeltestamentlig bibelteologi
Emnenavn nynorsk:	Gammeltestamentleg bibelteologi
Emnenavn engelsk:	Old Testament Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000 (Grunnivå)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Håkon Sunde Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2018

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for og drøfte forståelsen av sentrale momenter i Det gamle testamentets tale om Gud
- gjøre utførlig rede for og drøfte sentrale problemstillinger knyttet til enhet og mangfold i Det gamle testamentets tale om Gud
- gjøre rede for og drøfte hermeneutiske grunnspørsmål knyttet til en kristen tilrettelegging av forholdet mellom Det gamle og det nye testamentet og til forståelsen av Det gamle testamentet som en del av kirkens kanon
- gjøre rede for og drøfte ulike hermeneutiske tilnærminger til «hellig krig»-tekstene i Det gamle testamentet
- gjøre rede for sentrale posisjoner i forskningshistorien og for nyere tilrettelegginger av gammeltestamentlig bibelteologi som akademisk disiplin

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- assosiere, kombinere og anvende ulike tekster som berører felles teologisk tematikk på en sakssvarende måte
- analysere hvilke forutsetninger og særtrekk som preger ulike sentrale fremstillinger av gammeltestamentlig bibelteologi
- analysere fremstillinger av gammeltestamentlig bibelteologi og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- analysere og forholde seg kritisk til kristne lesninger av Det gamle testamentet som en del av kirkens kanon
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff i relevante sekundærlitteratur og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en bibelteologisk problemstilling

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- beherske relevante faglige verktøy, metoder og uttrykksformer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Emnets innhold:

Emnet består av fire hovedkomponenter. Først og fremst gis det en grundig innføring i og drøfting av sentrale momenter i Det gamle testamentets tale om Gud. I denne forbindelse vil grunnleggende problemstillinger vedrørende GTs enhet, mangfoldighet og historiske forankring bli grundig drøftet. Dernest gis det en grundig innføring i forskningshistorien til gammeltestamentlig bibelteologi som moderne akademisk disiplin. Mer enn bare en forskningshistorisk oversikt vil det legges vekt på å lese og analysere utvalgte tekster fra sentrale figuranter i forskningshistorien. For det tredje vil det gis en innføring og drøfting av ulike modeller for en kristen tilrettelegging av forholdet mellom Det gamle og Det nye testamentet. I forlengelsen av det siste punktet gis det også en innføring i ulike hermeneutiske tilnærminger til «hellig krig»-tekstene i Det gamle testamentet.

Følgende tekster vil på en særlig måte danne utgangspunkt for de faglige drøftingene i emnet og forutsettes lest i oversettelse: 1 Mos 1-3; 9; 15; 17; 2 Mos 3; 6-7; 19-24; 32-34; 3 Mos 3-5;

16; 5 Mos 4-7; 12; 20; 29-30; 32; Jos 6-11; 24; 2 Sam 7; 2 Kg 17; 22-23; Job 1-2; 38-42; Sal 1-2; 8; 19; 23-24; 27; 29; 33; 39; 46; 56; 72; 82; 84; 93; 110; 119; 130; 139; Ord 8; Jes 6; 40-55; 65-66; Jer 11; 12; 15; 17; 18; 20; 31; Klag 1-5; Hos 1-2, 11; Am 1-2; 5; 9; Sak 12-14.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 30 undervisningstimer og består av forelesninger og ulike forskningslignende aktiviteter. Sistnevnte innebærer først og fremst seminarer hvor vi diskuterer analyser av utvalgte tekster fra forskningshistorien til gammeltestamentlig bibelteologi og drøfter ulike tilnærminger til «hellig krig»-tekstene i Det gamle testamentet.

Vurdering:

Arbeidskrav:

For å kunne framstille seg til avsluttende eksamen må studenten ha fullført følgende arbeidskrav:

- Få godkjent en analyse på 1000 ord av to utvalgte tekster fra forskningshistorien til gammeltestamentlig bibelteologi
- Få godkjent to referat på til sammen 1500 ord av utvalgte deler av pensumlitteraturen

Avsluttende eksamen:

Sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av skoleeksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter

Pensumlitteratur:

Baker, David L. (2010): *Two Testaments, One Bible: The Theological Relationship Between the Old and New Testaments*. 3rd edition. Downers Grove: IVP, 23-35, 167-263.

Feldmeier, Reinhard and Hermann Spieckermann (2011): *God of the Living: A Biblical Theology*.

Waco: Baylor University, 17-41, 93-110, 125-178, 251-263, 287-297, 309-319, 339-351, 361-375, 425-440, 447-458, 469-478, 495-510.

Ollenburger, Ben C. (ed.) (2004): *Old Testament Theology: Flowering and Future*. 2nd edition. SBTS1.

Wiona Lake: Eisenbrauns, 12-29, 39-56, 92-114; 249-267; 304-322, 358-373, 425-440; 448-462, 497-506.

Perdue, Leo G., Robert Morgan, and Benjamin D. Sommer (2009): *Biblical Theology: Introducing the*

Conversation. LBT 1. Nashville: Abingdon, 55-124.

Merill, Eugene H. (2003): «The Case for Moderate Discontinuity» in *Show Them No Mercy*. Ed.

Stanley N. Gundry. Grand Rapids: Zondervan, 63-94.

Davies, Eryl W. (2010): *The Immoral Bible: Approaches to Biblical Ethics*. New York: T&T Clark.

Sheridan, Mark (2015): *Language for God in Patristic Tradition: Wrestling with Biblical Anthropomorphism*. Downers Grove: IVP Academic, 17-44, 149-162.

NT502 Det nye testamente (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT502
Emnenavn:	Det nye testamente
Emnenavn nynorsk:	Det nye testamentet
Emnenavn engelsk:	The New Testament
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkrav:	TM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengsreduksjon:	7 stp mot NT501
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for innledningsspørsmål knyttet til Lukasevangeliet og 1. og 2. Korinterbrev
- gjøre rede for tekst og budskap i Lukasevangeliet
- gjøre rede for sentrale spørsmål i paulinsk teologi, særlig de som aktualiserer seg gjennom studiet av Korinterbrevene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere nytestamentlige tekster ut fra den greske tekst på en metodisk, selvstendig og faglig måte
- eksegere et utvalg av tekster fra Lukas-evangeliet og Korinterbrevene
- analysere hvilke forutsetninger og særtrekk det er som preger ulike tolkninger av Lukasevangeliet og Korinterbrevene
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Lukasevangeliet og Korinterbrevene under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til bruken av tekster fra Lukasevangeliet og Korinterbrevene i teologi, kirke og samfunn
- aktualisere de nytestamentlige tekstene som utgjør pensum på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke, misjon og menighetsliv
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på bibelfaglige emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer

- kommunisere bibelfaglige temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold

I den delen av emnet som fokuserer på Lukasevangeliet, skal studentene jobbe eksegetisk med følgende utvalgte tekster fra Lukasevangeliet: 1,1-4; 2,1-20; 3,1-22; 4,1-30; 6,12-49; 7,36-8,3; 9,18-43; 10,25-42; 12,1-21; 12,49-13,9; 14,15-18,30; 20,9-26; 22,14-24,53 (43 sider gresk tekst).

I den delen av emnet som fokuserer på Korinterbrevene og paulinsk teologi, skal studentene jobbe eksegetisk med følgende utvalgte tekster fra Korinterbrevene: 1 Kor 1,1-10, 18-31; 2,1-5; 3,5-17; 4,14-17; 5,1-13; 6,12-20; 7,1-40; 8,1-13; 9,15-23; 10,1-11:1; 11,17-34; 12,1-15,58. 2 Kor 1,1-11; 4,1-12; 5,11-6,2; 10,1-11; 12,1-10; 13,5-13. Videre skal det foretas en studie av Korinterbrevenes teologi, med vekt på betydningen av evangeliet for ulike ekklesiologiske problemstillinger knyttet til etikk og kristent fellesskap, konflikt og forsoning, oppstandelse og eskatologi, apostlenes lidelse og tjeneste.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 30 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

1. Tekster fra Lukasevangeliet

Johnson, Luke T. (1991): *The Gospel of Luke* (Sacra Pagina 3). Collegeville, MN: The Liturgical Press; 1-30; 49-53; 63-82; 101-116; 126-132; 150-161; 171-176; 193-202; 207-215; 228-288; 304-319; 336-406. (totalt 253 sider).

2. Tekster fra Korinterbrevene

Witherington, Ben (1995): *Conflict and Community in Corinth: A Socio-Rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*. Grand Rapids, MI: W. B. Eerdmans; ss. 82-97; 106-120; 154-155; 191-195; 217-230, 253-290; 327-352; 356-359, 385-397; 429-441 og 471-476.

Furnish, V. P. (1999): *The Theology of the First Letter to the Corinthians*. Cambridge: Cambridge University Press; ss. 1-121.

ST501 Dogmatisk helhetssyn (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST501
Emnenavn:	Dogmatisk helhetssyn
Emnenavn nynorsk:	Dogmatisk heilskapssyn
Emnenavn engelsk:	Dogmatic Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkelttemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike oppfatninger om bibelsyn, treenighetslæren og rettferdiggjørelseslæren og kunne forklare og vurdere hvordan disse dogmene gir ressurser til luthersk dogmatisk helhetstenkning
- analysere nyere tolkninger av treenighetslæren, kristologien og frelseslæren i moderne teologi og kunne vurdere disse i et teologihistorisk og eksegetisk perspektiv
- gjøre rede for og analysere divergerende luthersk-teologiske oppfatninger av antropologien, frelsen, kirken, nådemidlene, og kunne drøfte forholdet mellom disse dogmene ut fra overordnede teologiske perspektiver
- gjøre rede for ikke-lutherske tolkninger av den kristne læren om antropologien, frelsen, læren om kirken og nådemidlene og vurdere de lutherske oppfatningene i forhold til disse

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lutherske lærepunkter ut med utgangspunkt i Skriften og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og forholde seg kritisk til dogmatiske fremstillinger og kunne anvende disse til faglige resonnementer
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om dogmatiske spørsmål under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- aktualisere dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke, misjon og menighetsliv
- delta i faglige samtaler som drøfter teologiens vilkår og innhold til enhver tid

- identifisere og utvikle et integrert dogmatisk helhetssyn
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter i dogmatikk for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere dogmatiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en helhetlig forståelse av den lutherske trosoppfatning. De forskjellige lærepunkter studeres med utgangspunkt i tre overordnede teologiske perspektiver: For det første vektlegges bibelsynet og bibeltolkningens betydning for etableringen av en dogmatisk helhetsoppfatning. For det andre vektlegges treenighetslærens betydning med tanke på hvordan de forskjellige dogmer kan integreres i et helhetlig dogmatisk system. For det tredje legges det vekt på rettferdiggjørelsesdogmets betydning for forståelsen av de forskjellige lærepunkter i en luthersk helhetsoppfatning av dogmatikken. Hva angår det siste, legges det særlig vekt på å formidle forståelse av antropologien, forholdet mellom troen og de gode gjerninger, nådemidlene og kirkelæren. En viktig side ved studiet er å vise at ulik forståelse av de nevnte perspektiver også fører til divergerende teologiske oppfatninger. Det blir også gitt innføring i andre, ikke-lutherske, tolkninger av de kristne dogmer, slik disse har kommet til uttrykk tidligere i teologihistorien og i nyere tid.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 30 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

Valen-Sendstad, Aksel (1996): *Troens fundament. Dogmatiske hovedspørsmål i lys av bibelsk ontologi*. Århus: Forlaget Kolon; ss. 15-622.

og:

Bayer, Oswald (2007): *Theology the Lutheran Way*. Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company; ss. 1-213.

eller:

Braaten, Carl E. og Jenson, Robert (eds.) (1984): *Christian Dogmatics*. Volume I. Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 83-163, 269-353, 363-468 og 469-569.

og:

Braaten, Carl E. og Jenson, Robert (eds.) (1984): *Christian Dogmatics*. Volume II. Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 5-389.

PT501 Menighetsbygging (10 stp/ECTS)

Emnekode:	PT501
Emnenavn:	Menighetsbygging
Emnenavn nynorsk:	Kyrkjelydsbyggjing
Emnenavn engelsk:	Church Development
Studiepoeng:	10
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Robert Lilleaasen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for luthersk ekklesiologi generelt
- gjøre rede for gudstjenestens historie og kjerneelementer
- gjøre rede for hvordan en forsamling kan organiseres etter ulike modeller og hvordan disse modellene kan begrunnes
- gjøre rede for hvordan et kirkesamfunn kan organiseres etter ulike modeller og hvordan disse modellene kan begrunnes
- gjøre rede for forskjellige modeller for samarbeid mellom kirker og misjonsorganisasjoner

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og drøfte forholdet mellom en konkret kirke og en konkret misjon
- analysere og drøfte hvordan gudstjenesten kan utvikles i en konkret kontekst
- analysere og drøfte hvordan flere forsamlinger i et gitt område best kan organiseres sammen til et kirkesamfunn
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om menighetsbygging under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være bedre utrustet – både kunnskapsmessig og holdningsmessig – til å takle i praksis de utfordringene som er nevnt under ferdigheter
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter i emnet for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere praktisk-teologiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet dreier seg om spørsmål angående (1) generelle ekklesiologiske prinsipper og strategier for forsamlingsbygging og organisering av nye kirker, (2) utforming av gudstjenesten og andre samlinger i den lokale forsamling, (3) organisering av den lokale forsamling med tanke på ledelse og faste og frie tjenester (nådegaver), (4) forholdet mellom enkeltforsamlinger og kirkesamfunnet de eventuelt tilhører, slik dette kommer til uttrykk i ulike typer kirkekonstitusjoner og (5) ulike modeller for samarbeid mellom misjonsorganisasjoner og kirkesamfunn på misjonsfeltene.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 30 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

1. Ekklesiologi

Grane, Leif (1970): *Confessio Augustana – oversettelse med noter*. København: Gyldendal.

Artikkel 5, 7-10, 14-15 og 24. (37 sider). (Ligger på www.bokhylla.no)

Hegstad, Harald (2009): *Den virkelige kirke*. Trondheim: Tapir. Side 9-198.

2. Gudstjenesteordninger

Koenig, Sarah (2008): «This is My Daily Bread: Toward a Sacramental Theology of Evangelical Praise and Worship» i *Worship*, 82 nr. 2, ss. 141-161

Redse, Arne (1995). *Gathered together in Jesus' Name*. Hong Kong: Taosheng Publishing House; ss. 1-40; 56-108. Sidenummer i pdf-fil som ligger på Fronter: 1-40 og 56-104.

Redse, Arne. «'Når de kjem saman.' Gudstenesta – etter tradisjonen – og i bedehusforsamlingane.» I *Innsyn* 2/2014 (ss. 31-42). *Innsyn* er å finne her: <http://fih.fjellhaug.no/forskning/innsyn/>

3. Tjenstedifferensiering og menighetsledelse

Jørgensen, Knud (2016): «Lederskap og spiritualitet i en missional kirke» i *SJLT* nr. 3 (Open Access). 18sider. <http://sjlt-journal.com/no3/lederskap-og-spiritualitet-i-en-missional-kirke/>

Kirkerådet (1975): *Embetsteologi i Den norske kirke: Innstilling fra et utvalg nedsatt av Kirkedepartementet*. Side 2-31. (Ligger på Fronter).

Skjevesland, Olav (1998): *Morgendagens menighet: Ledelse og livsform*. Oslo: Verbum; ss. 8-158. (Boka ligger på www.bokhylla.no)

4. Strategier for menighetsutvikling (273)

Fjeld, Bjørn Øyvind (2016): «Kulturrelevans og menighetsutvikling» i *SJLT* nr. 3 (Open Access). 21 sider. <http://sjlt-journal.com/no3/kulturrelevans-og-menighetsutvikling/>

Hansen, Ove Conrad (2007): *Et godt tre bærer god frukt: Visjoner og strategier for utvikling av vekst i lokale menigheter*. Oslo: Luther Forlag. 122 sider.

Jenssen, Jan Inge (2015). «Inspirational Sources for Church Development. » i *SJLT* nr. 2 (Open Access). 26 sider. <http://sjlt-journal.com/wp-content/uploads/2015/12/Artikkel-4-SJLT-15-JI-Jenssen-c.pdf>

Råmunddal, Lars (2015): «Hva handler menighetsutvikling egentlig om?» i *SJLT* nr. 2 (Open Access). 24 sider.

Skjevesland, Olav (1993): *Huset av levende steiner*. Oslo: Verbum; ss. 149-216 = 67. (Ligger på www.bokhylla.no).

5. Kirkesamfunn, samarbeidsavtaler og økumenikk

Armstrong, John H. (2014): «The emerging face of being one: Ecumenical windows for evangelicals» I *Journal of Ecumenical Studies* nr.2 s.295-310

Den Evangelisk Lutherske Frikirke. *Bekjennesskrifter – Forfatning og reglement*. Oslo: Norsk Luthersk Forlag, 1999 (ligger på nettet).

Referanselitteratur

Til del 1:

Jensen, Oddvar J. «Lekpredikanten og kirken: De nye forsamlingenes ekklesiologi,» i *Kirke, kultur og politikk: Festskrift til professor dr.theol. Bernt T. Oftestad på 70-årsdagen*. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2012.

Skjevesland, Olav. *Kirken i Det nye testamente: En innføring*. Oslo: Andaktsbokselskapet, 1976.

Skjevesland, Olav. *Levende kirke*. Oslo: Luther Forlag, 1984.

Til del 2:

Luther, Martin (1965): *Formula Missae og The German Mass* (Luthers Works Vol 53): Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 5-88.

Fæhn, Helge (1994). *Gudstjenestelivet i Den norske kirke*. Oslo: Universitetsforlaget.
Dnk (2011): *Gudstjeneste for Den norske kirke*. Stavanger: Eide Forlag.
Holter, Stig Wernø (1991): *Kom, tilbe med fryd: Innføring i liturgikk og hymnologi*. Oslo: Solum.
NLM: *Ritual for NLMs menigheter på misjonsmarkene*. NLM (delen om gudstjenesten).
NLM (2004): *Ordninger: Dåp og nattverd, salving og forbønn for syke*. NLMs hovedstyre.
Redse, Arne. «Gudstjeneste og tenesteordninger i NLM – eit kort historisk oversyn.» I *Innsyn* 1/2014.
Innsyn er å finne her: <http://fih.fjellhaug.no/forskning/innsyn/>
Redse, Arne (1994): *To Know Our Liturgy*. Hong Kong: Taosheng Publishing House.
Tveito, Olav (2013): *Gudstjenestens historie: Liturgi, kirkeår og kirkehus gjennom 2000 år*.
Themelios.

Til del 3:

NLM: *Ritual for Norsk Luthersk Misjonssambands misjonsmarker*. NLM (delen om innvielser).
Skjeveslandutvalget (2001): *Embetet i Den norske kirke: Innstilling fra et utvalg nedsatt av kirkerådet*, kap. 3-4, side 27-45 (20 sider). Dokumentet gir et greit historisk overblikk over bibelsk, kirkehistorisk og reformatorisk syn på tjenester og embete.
Wisløff, Carl Fr. (1980): *Den lutherske bekjennelse og katolisismen, 1530-1980*. Oslo: Luther Forlag. Sider 11-118 (107 sider). Det dreier seg om det kirkelige embete og det alminnelige prestedømme i oldkirken og i Luthers teologi.

Til del 4:

Donahue, Bill og Russ Robinson (2004): *Bygg en menighet av smågrupper*. Oslo: Lunde Forlag. Sider 70-269 (200 sider).
Dever, Mark (2004): *Nine Marks of a Healthy Church*. Crossway Books.
Schwarz, Christian A. (1998): *Naturlig kirkevekst: Åtte kvaliteter ved sunne menigheter*. Evenskjer: K-vekst.
Redse, Arne (2011): «Dei kristne organisasjonane sin plass i trusopplæringa i luthersk samanheng – nokre refleksjonar,» i *Guds folk og folkets Gud* (red. Per Halse et al). Trondheim: Tapir.
Materiale fra Willow Creek om ledelse (Leadership Summit). Se på nettet.
Kirkerådet (2001): *Embetet i Den norske kirke: Innstilling fra en arbeidsgruppe nedsatt av Kirkerådet (Skjeveslandutvalget)*. Se kap. 3-4, side 27-45. Dette avsnittet gir et greit historisk oversyn over bibelsk, kirkehistorisk og reformatorisk syn på tjenester og embeter.
Jørgensen, Knud (1991): *Visjon og hverdag: Lederskap i misjon og kirke*. Oslo: Verbum.
Warren, Rick (1995): *Målrettet menighet. Vekst uten å gå på akkord med budskap og oppdrag*. Oslo: Rex; ss. 235-295= 60. Ligger på www.bokhylla.no
DAWN Norge: <http://www.dawnmorge.no/>

Til del 5:

Det evangelisk lutherske kirkesamfunn (DELK) – konstitusjon. Ligger på nettet: <http://delk.no/wp-content/uploads/sites/2/2017/01/Grunnregler-versjon-III-m-innholdsoversikt-rettet-nov-2016.pdf>
Dnk (1998): *Lovsamling for Den norske kirke: Lover, forskrifter, regler, ordninger og bestemmelser*. Oslo: Kirkerådet.
Konstitusjonene for NLMs samarbeidskirker er å betrakte som referanselitteratur. Disse blir utdelt etter behov med henblikk på oppgaveskrivingen.
Redse, Arne (2009): «NLM som alternativ forsamlingsorganisasjon/trussamfunn – offentlig registret eller ikkje?» i *Innsyn*, 1-2009.
Redse, Arne (2015): «Lærekrise i Den norske kyrkja – og NLM trossamfunn,» i *Innsyn* 1-2/2015.

Samarbeidsavtalene mellom NLM og samarbeidskirkene er å betrakte som referanselitteratur og blir utdelt etter behov i oppgaveskrivingen.

NLMs generelle prinsippdokumenter og strategier for misjon og forsamlingsutvikling (Disse dokumentene ligger på LMS; ca. 220 sider)

NLM (1991): *Prinsipperklæring om misjon. NLMs misjonsstrategi i 90-årene.* (NLMs generalforsamling i 1991); ss. 7, 15-18, 31-37.

[NLM (1991): *Statement on Mission: A declaration on the Mission Strategy of Norwegian Lutheran Mission in the Nineties.* (NLM's General Assembly in 1991); ss 7, 15-18; 31-37.]

NLM (1997): *Visjon og virkelighet i misjonsarbeidet. Plan for perioden 1997-2003.* (NLMs generalforsamling i 1997); ss. 26-39.

NLM (2000): *Ingen snarvei for evangeliet. Handlingsplan for ytre misjonsarbeidet.* (NLMs generalforsamling i 2000); ss. 16-18; 49-53.

NLM (2003): *Herre, vis oss din vei. Visjonsdokument for perioden 2003-2009.* (NLMs generalforsamling 2003); ss. 10-28.

NLM (2009): «NLMs misjonsstrategi mot år 2020. Der hvor Kristi navn ikke før var nevnt», i: *Til Frihet. NLMs generalforsamling 2009 – Sakliste og dokumenter.* (NLMs generalforsamling 2009); ss. 77-84.

NLM (2015): «Tro virksom i kjærlighet – Prinsippdokument om diakoni for NLM» (Vedtatt av hovedstyret).

MIS502 Religion og kultur (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS502
Emnenavn:	Religion og kultur
Emnenavn nynorsk:	Religion og kultur
Emnenavn engelsk:	Religion and Culture
Studiepoeng:	10
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Robert Lilleaasen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	8 stp mot MIS501
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekk i religionsvitenskapens utvikling
- gjøre rede for forholdet mellom begrepene livssyn, worldview, religion og kultur
- gjøre rede for spenningen mellom nasjonalisme og globalisering i nyere tid
- gjøre rede for moderne sekularisering i forhold og spenning til postmoderne nyreligiøsitet
- gjøre rede for utfordringer og muligheter knyttet til kristen misjonsvirksomhet i møte med ulike verdensbilder, livssyn, nasjonalisme, og globalisering.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten:

- ha styrket sin evne til å omgås mennesker med forskjellige bakgrunner kulturelt og religiøst
- ha styrket sin evne til å analysere kulturer og religioner
- ha styrket sine forutsetninger for å kunne delta i dialog og debatt angående religiøse og ideologiske spørsmål og konfliktstoff på en konstruktiv måte
- ha styrket sin evne til å tilrettelegge for det kristne misjonsoppdragets målsetting

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten:

- ha styrket sin evne til å kunne skille mellom det som er individuelt, kulturelt og allment forankret
- ha styrket sin evne til å vurdere positive og negative sider ved den økende globaliseringen.
- ha tilegnet seg innsikt i hvor grensene for religionsfriheten bør trekkes

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter i religions- og kulturkunnskap for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere religions- og kulturfaglige temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet tar opp problemstillinger knyttet til grunnbegrepene religion og kultur. Et sentralt anliggende er å forsøke å definere disse to begrepene i forhold til hverandre. For øvrig blir også begrepene livssyn og worldview forsøkt bestemt i denne sammenhengen. Et viktig anliggende vil være å lære seg grep for analyse av religioner og kulturer. Modeller for kulturanalyse blir behandlet.

Vår tid er preget av en økende globalisering. Hva legges i dette begrepet? Og hva er motpolene? Hva med nasjonalismebegrepet i denne sammenhengen? Det er et anliggende å relatere begrepsfeltene globalisering og nasjonalisme/nasjonsbygging.

I forbindelse med fleste av disse begrepene er det interessant og viktig å definere grensene for den individuelle frihet. Hvordan bestemmes vår religionsfrihet/livssynsfrihet og kulturelt bestemte frihet? Og hva med en nasjons frihet i forhold til den globale gjensidige avhengighet?

Emnet søker videre å presentere aktuelle implikasjoner de ulike utviklingstrekk vil ha for det kristne misjonsoppdragets praksis og målsetting.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 30 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Bøhn, Henrik og Magne Dypedahl (2009): *Veien til interkulturell kompetanse*. Bergen: Fagbokforlaget.

Eriksen, Thomas Hylland (2008): *Globalisering: Åtte nøkkelbegreper*. Oslo: Universitetsforlaget.

Eriksen, Thomas Hylland og Torunn Arntsen Sajjad (2011): *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (6. utg). Oslo: Gyldendal; ss. 19-120.

Furseth, Inger og Pål Repstad (2003): *Innføring i religionssosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget; ss. 26-162.

*Hjelde, Sigurd (1998): "Forspill, forutsetninger og framvekts", i: *Enhet i mangfold? 100 år med religionshistorie i Norge*. Inger Marie Ruud og Sigurd Hjelde (red). Oslo: Tano Aschehoug; ss. 25-44.

*Krogseth, Otto (2009): "Kollektiv identitet og kulturell erindring", i: *Danning, identitet og dialog: Festskrift til Jan Ove Ulstein og Per Magne Aadnanes*. Birger Løvlie, Ralph Meier og Arne Redse (red.). Trondheim: Tapir; ss. 51-61.

*Krogseth, Otto (2009): "Religion og kultur", i: *Religion og kultur: Ein fleirfagleg samtale*. Arve Brunvoll, Hans Bringeland, Nils Gilje og Gunnar Skirbekk (red.). Oslo: Universitetsforlaget; ss. 32-45.

*Ott, Craig (2015): "Globalization and contextualization: Rethinking the task of contextualization in the twenty first century", i *Missiology: An International Review*. Vol.43(1); ss. 43-58.

Redse, Arne (2007): "Freedom of Religion, Religious Tolerance, and the Future of Christian Mission in the Light of Samuel P. Huntington's Thesis on the Clash of Civilization and the Remaking of the World Order", i: *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* nr. 4, 2007; ss. 259-278. http://egede.mf.no/sites/default/files/dokumenter/pdf/NTM_2007_4_Redse.pdf

Redse, Arne (2009): *Utkast til ein modell for kulturanalyse*. HVO: Hustrykkeriet.

Skirbekk, Sigurd (2008): *Nasjonalstaten: Velferdsstatens grunnlag*. Oslo: Kolofon; ss.34-103.

*Van Engen, Charles E. (2006): "The Glocal Church: Locality and Catholicity in a Globalizing World", I Craig Ott and Haraold A. Netland (red), *Globalizing Theology: Belief and Practice in an Era of World Christianity*. Grand Rapids, Mi.: Baker Academic; ss 157-179.

VIT501 Teologisk hermeneutikk (5 stp/ECTS)

Emnekode:	VIT501
Emnenavn:	Teologisk hermeneutikk
Emnenavn nynorsk:	Teologisk hermeneutikk
Emnenavn engelsk:	Theological Hermeneutics
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Harald Aarbakke
Forkrav:	EX1001 og EX1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for hermeneutikkens utvikling i teologi og filosofi, særlig i nyere tid
- gjøre utførlig rede for nyere trender og skoleretninger i moderne hermeneutikk
- drøfte og vurdere hermeneutikkens betydning og relevans for teologien og for forståelsen av forskjellige livssyn
- reflektere over og drøfte forståelse av teksttolkningens forskjellige problemstillinger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vurdere og analysere teologisk problematikk i lys av hermeneutiske problemstillinger
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om teologisk hermeneutikk og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om teologisk hermeneutikk under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på emner om teologisk hermeneutikk for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet sikter på å gi grundig innføring i hermeneutikkens problemstillinger, slik disse er kommet til uttrykk, særlig i den teologiske tenkning. Studiet er delt i to. Hermeneutikkens utvikling i perioden fra det første århundre frem til Schleiermacher studeres oversiktsmessig, mens perioden fra Schleiermacher frem til vår samtid skal studeres grundigere.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Thiselton, Anthony C. (2009): *Hermeneutics. An Introduction*. Grand Rapids, Mi/Cambridge, U.K.: William B. Eerdmanns Publishing Company; ss. 1-355.

*Gulddal, Jesper og Møller, Martin (red.) (1999): *Hermeneutik. En antologi om forståelse* (København): Gyldendal; ss. 46-80 og 238-261.

MET501 Metodekurs – Det gamle testamente (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET501
Emnenavn:	Metodekurs – Det gamle testamente
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Det gamle testamente
Emnenavn engelsk:	Methodology: The Old Testament
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for egne refleksjoner omkring ulike eksegetiske metoder til gammeltestamentlig arbeid på et vitenskapelig nivå

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne frem til og anvende relevant bakgrunnsmateriale for tolkning av ulike gammeltestamentlige tekster og temaer
- identifisere hvilke metoder som dominerer ulike fremstillinger i gammeltestamentlig faglitteratur
- analysere og vurdere selvstendig hvilke metoder som best vil være egnet til ulike slags faglige arbeider med gitte gammeltestamentlige tekster og temaer
- anvende relevante metoder i eget arbeid, særlig i arbeid med sin masteravhandling

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg selvstendig og kritisk til ulike slags bruk av bibeltekster i teologi, kirke og samfunn
- bidra til nytenkning og etterprøving av ulike tilnærminger til de gammeltestamentlige tekstene
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning i Det gamle testamente

Emnets innhold:

Emnet er todelt. Den første delen vil være fokusert på å gi studentene en grundig innføring i ulike eksegetiske metoder til gammeltestamentlige arbeider anvendt på et vitenskapelig nivå. Denne innføringen vil dekke både klassiske historisk-kritiske metoder som kilde-, form- og

redaksjonskritikk, samt nyere, tekst- og leserorienterte metoder. Den andre delen vil være fokusert på å gi den enkelte student respons og veiledning med hensyn til oppgaveskrivingen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, som består av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Barton, John (1996): *Reading the Old Testament: Method in Biblical Study*. London: Darton, Longman, Todd.

Deler av denne boken kan i samråd med faglærer byttes ut med artikler eller utdrag fra andre fagbøker i den grad det ytterligere vil spisse den metodeinnsikt studenten vil trenge i sitt arbeid med sin masteravhandling.

MET502 Metodekurs – Det nye testamente (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET502
Emnenavn:	Metodekurs – Det nye testamentet
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Det nye testamente
Emnenavn engelsk:	Methodology: The New Testament
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- fjøre rede for egne refleksjoner omkring ulike eksegetiske metoder til nytestamentlig arbeid på et vitenskapelig nivå

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne frem til og anvende relevant bakgrunnsmateriale for tolkning av nytestamentlige tekster og temaer
- identifisere hvilke metoder som preger ulike fremstillinger i nytestamentlige fagbøker
- analysere, velge og begrunne hvilke metoder som vil være best egnet til ulike slags faglig arbeider med gitte nytestamentlige tekster og temaer
- anvende relevante metoder i eget arbeid, særlig i arbeid med sin masteravhandling

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg selvstendig og kritisk til ulike slags bruk av bibeltekster i teologi, kirke, misjon og samfunn
- bidra til nytenking og etterprøving av ulike tilnærminger til de nytestamentlige tekstene
- reflektere omkring kontekstualisering av nytestamentlige tekster til ulike kulturer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning i Det nye testamente

Emnets innhold:

Dette emnet er bygget opp om to hovedaspekter. For det første vil emnet gi inngående kjennskap til de eksegetiske metoder som brukes i vitenskapelige arbeider til nytestamentlige

tekster. Dette gjelder både tradisjonelle historisk-kritiske metoder, samt nyere sosial-historiske, litterære og narrative tilganger.

For det andre vil emnet gi bakgrunn for selvstendig refleksjon omkring egne valg av metoder og tilgang til studentens eget arbeid med nytestamentlige tekster og emner i arbeidet med Masteravhandlingen. Det er samtidig et mål at studenten skal kunne gi utfyllende begrunnelse for valg av metoder og de implikasjoner det har for avhandlingsarbeidet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Green, J. B. (2004): *Hearing the New Testament: Strategies for Interpretation*. Eugene, OR: Wipf & Stock Publishers.

Deler av denne boken kan i samråd med faglærer byttes ut med artikler eller utdrag fra andre fagbøker i den grad det ytterligere vil spisse den metodeinnsikt studenten vil trenge i sitt arbeid med sin masteravhandling.

MET503 Metodekurs – Systematisk teologi (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET503
Emnenavn:	Metodekurs – Systematisk teologi
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Systematisk teologi
Emnenavn engelsk:	Methodology: Systematic Theology
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for fagets forskningshistorie
- redegjøre for ulike metoder som anvendes i systematisk teologi og kunne drøfte dogmatikkens arbeidsmåte

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å anvende systematisk-teologisk metode i gjennomføringen av en systematisk-teologisk avhandling

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å planlegge, gjennomføre og analysere systematisk-teologisk forskning på avansert nivå
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning i systematisk teologi

Emnets innhold:

Emnet gir innføring i perspektiver og metoder som inngår i vitenskapelig arbeid med systematisk-teologiske avhandlinger. Det gis en innføring i hva systematisk teologi er, dens egenart og arbeidsmetoder. Ulike perspektiver på dogmatikkens og etikkens egenart og metoder drøftes spesielt. Videre gis det en innføring i hvordan problemstillinger og disposisjon av systematisk-teologiske oppgaver utformes, med særlig vekt på begrunnelse av metode- og teorivalg.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Austad, Torleiv (2008): *Tolkning av kristen tro. Metodespørsmål i systematisk teologi*. Kristiansand: Høyskoleforlaget; ss. 11-190.

Kevin Gary Smith (2016): *Writing and Research. A Guide for Theological Students*. London: Langham Global Library; ss. 19-61, 93-130, 139-150, 161-180 (totalt 108s)

MET504 Metodekurs – Misjonsvitenskap (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET504
Emnenavn:	Metodekurs – Misjonsvitenskap
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Misjonsvitskap
Emnenavn engelsk:	Methodology: Missiology
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten:

- redegjøre for fagets forskningshistorie
- drøfte misjonsvitenskapens tverrfaglige karakter og forståelse for misjonsvitenskapens plassering mellom andre relevante fagområder
- drøfte misjonsvitenskap som kontekstualisering
- redegjøre for etnografisk metode i datainnsamling og analyse
- gjøre rede for og drøfte empiriske metoders rolle som hjelpevitenskaper og betydning for missiologisk teori og praksis

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten:

- være i stand til å forstå forholdet mellom problemstilling, teori, metode, datainnsamling og analyse i empirisk forskning
- ha nødvendig kunnskap til å anvende og integrere kvalitativ og kvantitativ metode i arbeidet med egne masteravhandlinger
- være i stand til å plassere eget prosjekt og vurdere dets bidrag i forhold misjonsvitenskapens ulike disipliner (misjonshistorie, misjonsteologi og misjonsmetodikk/-strategi)

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å planlegge, gjennomføre og analysere misjonsvitenskapelig forskning på avansert nivå og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning i misjonsvitenskap

Emnets innhold:

Misjonsvitenskap har vokst frem som en separat teologisk disiplin i løpet av de siste hundre år. MET504 introduserer studentene til misjonsvitenskapens forskningshistorie. Studentene

skal videre introduseres for misjonsvitenskapens ulike disipliner (misjonsteologi, misjonshistorie og misjonsstrategi) og hvilke metodiske perspektiver som hører til de ulike disipliner. Det legges til rette for at studentene i sine avhandlinger kan kombinere metodeperspektiver fra de øvrige metodekursene ved behov (fortrinnsvis MET503 og MET505). MET504 fokuserer særlig på misjonsvitenskap som kontekstuell tilnærming. Her integreres også fagdisipliner utenfor teologiens område (antropologi og religionssosiologi), med særlig vekt på empirisk metode.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Misjonsvitenskap som disiplin

Enten:

*Berentsen, Jan-Martin (2002): "Misjonsteologi ved Misjonshøgskolen", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 56; ss. 41-50.

- Berentsen, Jan-Martin/Samuelsen, Arne (1996): "Norsk misjonsforskning gjennom 50 år", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 50; ss. 103-122. (<http://egede.mf.no/tidsskriftsarkiv/1996>)
- Engelsviken, Tormod (2002): "Misjonsvitenskapen på Det teologiske Menighetsfakultet", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 56; ss. 51-61. (<http://egede.mf.no/tidsskriftsarkiv/2002>)
- Myklebust, Olav Guttorm (1976): "Faget misjonsvitenskap. Dets plass i og betydning for den teologiske utdanning", i: *Norsk tidsskrift for misjon* 30; ss. 1-9. (<http://egede.mf.no/tidsskriftsarkiv/1976>)
- Scherer, James A. (1994): "Missiology as a discipline and what it includes" i: *New Directions in Mission & Evangelization. 2: Theological Foundations*. James A. Scherer & Stephen Bevans (eds.). Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 173-187.
- Woodberry, J. Dudley; Charles Van Engen & Edgar J. Elliston (eds.) (1996): *Missiological Education for the 21st Century. The Book, the Circle and the Sandals*. Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 3-53; 93-143; 169-197; 208-256.

eller:

- Woodberry, J. Dudley; Charles Van Engen & Edgar J. Elliston (eds.) (1996): *Missiological Education for the 21st Century. The Book, the Circle and the Sandals*. Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 3-90, 93-143, 169-197, 208-256.

Misjonsvitenskapens tverrfaglige karakter

- Bevans, Stephen B. (2002): *Models of Contextual Theology*. Maryknoll, NY: Orbis Books; ss.3-27.
- Hiebert, Paul (1994): *Anthropological Reflections on Missiological Issues*. Grand Rapids, MI: Baker Books; ss. 19-51.
- Phillips, James M. & Robert T. Coote (eds.) (1993): *Toward the 21st Century in Christian Mission*. Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company; ss. 175-217.

Etnografisk metode

Enten:

- Kvale, Steinar (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk; ss. 41-177.

eller:

- Silverman, David (2006), *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction* (3. ed). London: Sage; ca. 130 utvalgte sider.

MET505 Metodekurs – Kirke- og misjonshistorie (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET505
Emnenavn:	Metodekurs – Kirke- og misjonshistorie
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Kyrkje- og misjonshistorie
Emnenavn engelsk:	Methodology: Church and Mission History
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for fagets forskningshistorie
- redegjøre for historiske metoder og hvordan disse kan anvendes i kirkehistorie
- drøfte forholdet mellom kirkehistorie som vitenskapelig disiplin i forhold til historievitenskapen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å anvende historisk metode i gjennomføringen av en kirke- eller misjonshistorisk avhandling og i samsvar med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å planlegge, gjennomføre og analysere kirkehistorisk forskning på avansert nivå
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning i kirke- eller misjonshistorie

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i kirkehistorie som fag og historiske metoder. Emnet redegjør for kirkehistorie som fagområde og drøfter kirkehistoriens forhold til vanlig historievitenskap. Det gis en grundig innføring i historiske metoder, der studenten tilegner seg kunnskap om metodevalg, bruk og analyse av kildemateriale og ulike historiske forklaringsmodeller.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

*Austad, Torleiv (2005): "Åpenbaringsrealismen i John Nomes teologi." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 2/2005; ss. 72-85.

*Berge, Lars Johan (1994): Kirkehistorisk forskning som kirkelig og vitenskapelig intensjonsfellesskap." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 2/1994; ss. 107-122.

*Hovland, Thor Halvor (1997): "Kirkehistorie og universalhistorie: kirkehistoriske grunnlagsproblemer sett i lys av nyere historieteologi." i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 3/1997; ss. 183-203.

Knutsen, Paul (2001): *Analytisk narrasjon. En innføring i historiefagets vitenskapsfilosofi*. Bergen: Fagbokforlaget; ss. 63-133.

Kjeldstadli, Knut (1999): *Fortida er ikke hva den en gang var. En innføring i historiefaget*. Oslo Universitetsforlaget; ss. 15-269.

eller:

Bradley, James A. and Richard A. Muller (1995): *Church History. An Introduction to Research, Reference Works and Methods. Second Edition*. Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company; ss. 1-293.

MET506 Metodekurs – Praktisk teologi (PT) (5 stp/ECTS)

Emnekode:	MET 506
Emnenavn:	Metodekurs – Praktisk teologi
Emnenavn nynorsk:	Metodekurs – Praktisk teologi
Emnenavn engelsk:	Methodology: Practical Theology
Studiepoeng:	5
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. jan. 2014

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten:

- redegjøre for fagets historiske utvikling
- redegjøre for PT både som “applied science” og “research science”
- gjøre rede for og drøfte empiriske metoders rolle som hjelpevitenskaper og betydning for forskning innen PT
- redegjøre for utfordringer ved bruk av kvalitativ og kvantitativ forskning i forbindelse med datainnsamling
- drøfte hvordan de normative aspekt kan og bør komme til uttrykk i forskningsmetoden

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten:

- være i stand til å anvende gode metodiske grep for forskning innen fagfeltet PT med tanke på å gjennomføre en avhandling (problemstilling, teori, metode, datainnsamling, analyse og vurdering) – i samsvar med gjeldende forskningsetiske normer.
- ha nødvendig kunnskap til å anvende og integrere kvalitativ og kvantitativ metode i arbeidet med egen masteravhandling.
- være i stand til å involvere menighetsledere og andre i en metodisk gjennomtenkt prosess fra en problemstilling oppstår til en har arbeidet seg fram til en strategi for veien videre for menigheten.

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å planlegge, gjennomføre og analysere forskning innen PT på et avansert nivå
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å gjennomføre et avgrenset og selvstendig forskningsprosjekt under faglig veiledning innen PT.

Emnets innhold:

Praktisk teologi (PT) har de siste tiårene mer og mer blitt et forskningsfelt. Fokus er ikke lenger bare på konkrete pastorale oppgaver, men på utfordringer i dagens praktiske menighets- og kirkeliv. PT som lenge var betraktet som et anhang til den vitenskapelige teologien, som “anvendt” vitenskap, (jf. praktikum etter teoretikum), inkluderer nå kirkeforskning på bredt plan. MET506 introduserer studentene til PTs historie og især til dennes nyere forskningshistorie. Det legges til rette for at studentene i sine avhandlinger kan kombinere metodeperspektiver fra de øvrige metodekursene ved behov (fortrinnsvis MET504 og MET505). Siden PT i et flerkulturelt samfunn er nært beslektet med Missiologi, vil vi i MET506 særlig se på temaområder som kontekstuell tilnærming og religionssosologi med særlig vekt på etnografisk metode.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 6 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere en prosjektbeskrivelse for masteravhandlingen og få respons fra medstudenter og faglærere. Forelesningene gjennomgår de viktigste delene av pensum i vitenskapelig metode.

Videre arrangeres det et dagsseminar om fagoppgaveskriving. Seminaret gir en innføring i skriveprosesser og gir råd om god oppgaveskriving og utforming. Seminaret tar utgangspunkt og vil gjøre seg bruk av boken *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* av Euris Larry Everett og Inger Furuseth (Universitetsforlaget 2004).

Det tilbys videre et tre-timers kurs i hvordan en gjennom bibliotek og andre søketjenester kan finne relevant materiale til å kunne skrive sin masteravhandling.

Vurdering og eksamen:

Studentene skal:

1. Skrive en oppgave på 2000 ord som drøfter metodiske spørsmål i tilknytning til masteravhandlingen. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær.
2. Delta i det obligatoriske dagsseminaret om fagoppgaveskriving og kurset om bibliotekssøk.
3. Skrive en prosjektbeskrivelse på 1000 ord, med beskrivelse av avhandlingens tema, problemstilling og disposisjon av oppgaven.
4. Legge frem prosjektbeskrivelsen i seminar og gi respons på medstudenters prosjektbeskrivelse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av prosjektbeskrivelsen og oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Praktisk teologi som forskningsdisiplin

Enten:

*Hegstad, H., 2011, "Normativity and empirical data in practical theology", i *Difficult Normativity. Normative Dimensions in Research on Religion and Theology*, Frankfurt am Main: Peter Lang. International Verlag der Wissenschaften, ss. 77-94

Osmer, R. R. (2008), *Practical Theology. An Introduction*, Michigan/Cambridge: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, ss. 1-218.

* Sjaastad, E., 2013, *Praktisk teologi - hva og hvordan. En presentasjon og en vurdering av noen viktige trekk ved de siste tiårenes nyorientering innen fagfeltet*, Et kompendium. Oslo: FiH-forlaget, ss. 1-42.

Smith, K. G. 2016, *Writing and Research: A Guide for Theological Students*, Carlisle: Langham Global Library, ss. 3-75.

Etnografisk metode

Kvale, Steinar (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk; ss. 41-177.

AVH501 Masteravhandling (30 stp/ECTS)

Emnekode:	AVH501
Emnenavn:	Masteravhandling
Emnenavn nynorsk:	Masteravhandling
Emnenavn engelsk:	Master thesis
Studiepoeng:	30
Nivå:	500
Status:	Obligatorisk
Undervisningssemester:	Høst- og vårsemesteret
Emneansvarlig:	Forskningsleder
Forkunnskaper:	Ett av emnene MET501, MET502, MET503, MET504, MET505 eller MET506.
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- ha avansert kunnskap innenfor det teologiske fagområde og spesialisert innsikt i en av teologiens hoveddisipliner
- gjøre utførlig rede for ulike metoder og kunne drøfte enkelte vitenskapsfilosofiske problemstillinger
- analysere teologiske problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet
- anvende kunnskap på nye områder innenfor fagområdet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vise sin evne til selvstendig behandling av et praksis- eller forskningsrelevant tema
- gjennomføre et utviklingsarbeid om et avgrenset emne på avansert nivå
- analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor teologien og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning
- bruke relevante metoder for forskning og utviklingsarbeid på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnementer
- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utviklingsarbeid under faglig veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

- kommunisere om faglige problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor det teologiske fagområdet, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Arbeidet med masteroppgaven utgjør 30 studiepoeng og tilsvarer en arbeidsinnsats på fem måneder. Masteravhandlingen skal være et vitenskapelig arbeid innenfor et avgrenset fagområde. Arbeidet med avhandlingen skal samlet styrke studentens faglige grunnlag innen teologi, med tanke på undervisning og formidling av kristen tro. Masteravhandlingen skal også gi studenten erfaring med forskning på avansert nivå. Oppgaven skal beskrive og analysere pedagogiske forhold gjennom en teoretisk eller empirisk undersøkelse. Den representerer et omfattende og selvstendig arbeid, der et problem stilles opp og belyses vitenskapelig. Masteroppgaven kan bestå i en studie av teori og/eller bygge på et empirisk materiale. Tematisk skal oppgaven ligge innenfor teologiens fagområde. Dersom avhandlingen er tverrfaglig må en betydelig hovedkomponent av avhandlingen være innenfor en av teologiens hoveddisipliner. I de obligatoriske emnene i studiet er det mulig å utvikle tekster som understøtter studentenes temavalg for masteroppgaven. Individuelle masteroppgaver skal være på minst 20 000 ord og ikke overstige 32 000 ord. Forside, innholdsfortegnelse, litteraturliste og eventuelle vedlegg regnes ikke. Studenter kan også samarbeide om avhandlingen. Dette innebærer i så fall at arbeidsomfanget for den enkelte tilsvarer samme nivå som om oppgaven ble løst individuelt og at kandidatens bidrag kan isoleres selvstendig i avhandlingen for individuell bedømmelse.

Veileder skal normalt ha doktorgrad eller tilsvarende og minimum førstelektorkompetanse. En slik godkjenning og oppnevning av veileder skal formelt skje semesteret før studenten begynner arbeidet med masteravhandlingen.

Frist for innlevering av avhandlingen er 15. desember i høstsemesteret og 15. mai eller 15. juni i vårsemesteret.

Øvrige bestemmelser:

Når avhandlingen leveres, skal den være skrevet på PC. Avhandlingen skal leveres inn elektronisk i PDF-format. Avhandlingen skal ha to forsider, den ene forsiden skal inneholde fullt navn og på den andre forsiden skal kandidatnummeret stå. Studenten skal også signere en erklæring om selvstendig arbeid.

Høgskolen sørger for mangfoldiggjøring, innbinding og forsendelse av fire eksemplarer uten utgift for studenten. Disse eksemplarene går til sensoratet og til høyskolens bibliotek. Dersom det skal foreligge utlånsklausul på avhandlingen, må studenten informere om dette skriftlig ved innleveringstidspunktet.

Når avhandlingen er levert for sensur, skal den endelige karakteren normalt settes innen seks uker etter innleveringstidspunkt. Masteroppgaven innleveres og vurderes ved avslutningen av studiet. Oppgaven vurderes av et sensorat på 2-3 personer, der ekstern sensor inngår. Det gis bokstavkarakter på avhandlingen. Karakteren på masteroppgaven oppgis separat på vitnemålet.

Vurdering og eksamen:

For å levere mastergradsavhandlingen må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Underskrive en veiledningskontrakt med oppnevnt veileder

2. Delta på et avhandlingsseminar der et 15 siders utkast til et kapittel skal fremlegges.
Studenten skal motta respons på eget utkast og gi respons på medstudenters fremlegg.
3. Ha fullført de øvrige emnene i mastergradsstudiet på 500- og 600-nivå.

Masteravhandlingen gis gradert karakter, hvor A er beste og E er dårligste ståkarakter.

11.2 Valgfrie fordypningsemner på 600-nivå

GT601 Israels historie og bibelsk arkeologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT601
Emnenavn:	Israels historie og bibelsk arkeologi
Emnenavn nynorsk:	Israels historie og bibelsk arkeologi
Emnenavn engelsk:	Israel's History and Biblical Archaeology
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for den nyeste metode- og teoridannelse innenfor arkeologi og historiografi
- gjøre rede for de forskjellige posisjonene i spekteret fra såkalt maksimalisme til minimalisme i rekonstruksjonen av Israels historie
- gjøre rede for og drøfte betydningen av de gammeltestamentlige teksters historiske forankring
- gjøre rede for de viktigste trekkene i Palestinas historie fra det tredje til det første årtusen før Kristus

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende de nyeste metodene innenfor arkeologien og historievitenskapen på kilder til Israels historie
- identifisere problemstillinger i bruken av og syntesen mellom arkeologiske og bibelske kilder i rekonstruksjonen av Israels historie
- presentere en rekonstruksjon av Palestinas historie fra det tredje til det første årtusen før Kristus, som avspeiler metodisk bevissthet
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om Israels historie og arkeologi og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer

- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Israels historie og arkeologi under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til bruken av GT som kilde til Israels historie
- formidle en rekonstruksjon av Israels historie som bakgrunn for studiet av NT
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Arkeologien har spilt en viktig, men skiftende rolle i studiet av Israels historie og behandlingen av innledningsspørsmålene til GT. I de siste tiårene har vi sett tendenser til en radikal omtolkning både av deler av det arkeologiske materialet og av Israels historie. Gjennom dette studiet er det ønskelig at studentene skal bli gjort kjent med diskusjonen omkring disse spørsmålene. Dette aktualiserer også en gjennomtenkning av hvorvidt den kristne troen har bruk for et historisk fundament. Kurset inneholder derfor tre hovedelementer: En innføring i metoder og tendenser innenfor den moderne arkeologi, en presentasjon av den historieteoretiske diskusjonen som de arkeologiske funnene og de bibelske tekstene inngår i, samt en gjennomgang av hva de arkeologiske og bibelske kildene kan fortelle oss om Palestina i de tre siste årtusener før vår tidsregnings begynnelse.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

- *Averbeck, Richard E. (2004): "Ancient Near Eastern Mythography as It Relates to Historiography in the Hebrew Bible: Genesis 3 and the Cosmic Battle", i: *The Future of Biblical Archaeology. Reassessing Methodologies and Assumptions*. James K. Hoffmeier and Alan R. Millard (eds.). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 328-356.
- *Averbeck, Richard E. (2003): "Factors in Reading the Patriarchal Narratives", i: *Giving the Sense. Understanding and Using Old Testament Historical Texts*. David M. Howard Jr. and Michael A. Grisanti (eds.). Grand Rapids, MI: Kregel Publications; ss. 115-137.
- *Bullock, C. Hasell (2004): "History and Theology: The Tale of Two Histories", i: *Giving the Sense. Understanding and Using Old Testament Historical Texts*. David M. Howard Jr. and Michael A. Grisanti (eds.). Grand Rapids, MI: Kregel Publications; ss. 97-114.
- Davies, Philip R. (2008): *Memories of Ancient Israel. An Introduction to Biblical History – Ancient and Modern*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 105-178.
- Currid, John D. (1999): *Doing Archaeology in the Land of the Bible. A Basic Guide*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 15-119.
- Finkelstein, Israel and Amihai Mazar (2007): *The Quest for the Historical Israel: Debating Archaeology and the History of Early Israel*. Atlanta: Society of Biblical Literature; ss. 1-195.
- *Na'aman, Nadav (2009): "The Trowel vs. the Text. How the Amarna Letters Challenge Archaeology", i: *Biblical Archaeology Review* 35/1; ss. 52-56; 70-71.
- Oswalt, John N. (2009): *The Bible Among the Myths*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 152-170.
- Provan, Iain W., V. Philips Long and Tremper Longman (2003): *A Biblical History of Israel*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 3-303.
- *Said, Edward W. (2000): "Invention, Memory, and Place", i: *Critical Inquiry* 26/2; ss. 175-192.

GT602 Skapelsesteologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT602
Emnenavn:	Israels historie og bibelsk arkeologi
Emnenavn nynorsk:	Israels historie og bibelsk arkeologi
Emnenavn engelsk:	Israel's History and Biblical Archaeology
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Forkunnskaper:	TM1501 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hvilke tekster i GT som er relevante for utarbeidelsen av en bibelsk skapelsesteologi
- gjøre rede for likheter og ulikheter mellom de gammeltestamentlige skapelsestekstene og det komparative materialet
- gjøre rede for de viktigste elementene i en bibelsk skapelsesteologi

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- skjelne mellom "data" og "fortolkning" i skapelsestekstene
- identifisere de viktigste problemstillingene i analysen av de gammeltestamentlige skapelsestekstene og deres forhold til det komparative materialet
- presentere de viktigste fortolkningene av tekstene
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om gammeltestamentlig bibelteologi og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om den gammeltestamentlige skapelsesteologi under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre seg gjeldende som en selvstendig og kritisk røst i den aktuelle debatten
- forholde seg selvstendig og kritisk til de forskjellige posisjonene i debatten
- formidle en gammeltestamentlig skapelsesteologi som basis for utarbeidelsen av en bibelsk og systematisk teologi om skapelse
- aktualisere de gammeltestamentlige skapelsestekstene og gjøre seg gjeldende som en selvstendig og kritisk røst i aktuell debatt vedrørende skapelsesteologiske emner som gudsbilde, virkelighetsforståelse, menneskesyn, seksualitet og økoetikk
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

På bakgrunn av eksegesi av en rekke gammeltestamentlige skapelsestekster trekkes det komparative materialet fra den gamle Orienten inn, med henblikk på å beskrive en gammeltestamentlig skapelsesteologi. Spørsmål som *creatio ex nihilo*, forholdet mellom skaper og skaperverk, menneskets plass og funksjon i skaperverket og skapelsestanken betydning for utarbeidelsen av en økoetikk vil bli drøftet. Den trinitariske og relasjonelle forankringen av skapelsesteologien vil også bli berørt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Som alternativ til løpende undervisning kan emnet tilbys gjennom studiesamlinger som varer en uke. Seminarene kan tilbys nettbaseret. I så fall vil studiesamlingene bli forkortet.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klatseureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:
En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klatseureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Følgende tekster skal tolkes ut fra den hebraiske grunnteksten: Gen 1-3; Sal 8; Sal 74; Sal 104; Job 38-41; Jes 24,18-20; 40,12-41; 43,8-21; 45,5-19; 65,17-25; Ord 8,22-31.

*Averbeck, Richard E. (2004): "Ancient Near Eastern Mytography as It Relates to Historiography in the Hebrew Bible: Genesis 3 and the Cosmic Battle." i: *The Future of Biblical Archaeology. Reassessing Methodologies and Assumptions*. James K. Hoffmeier and Alan R. Millard (red). Grand Rapids: Eerdmans; ss. 328-356.

Clifford, Anne M. (2008): "An Ecological Theology of Creaturely Kinship", i: *Religion and the Environment. JRS Supplement 3*. Ronald A. Simkins (red). The Kripke Center; ss. 132-145. (<http://moses.creighton.edu/> - se Chapter Seven)

Clines, David J. A. (1989): *Job 1-20*. Word Biblical Commentary. Waco, TX: Word.

Clines, David J. A. (2003): *Job 21-37*. Word Biblical Commentary. Waco, TX: Word.

Fretheim, Terence E. (2005): *God and World in the Old Testament: A Relational Theology of Creation*. Nashville, TN: Abingdon Press; ss. 1-284.

Goldingay, John (2006): *Psalms, Volume 1: 1-41*. (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids: Baker Academic.

Goldingay, John (2007): *Psalms, Volume 2: 42-89*. (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids: Baker Academic.

Goldingay, John (2008): *Psalms, Volume 3: 90-150*. Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms. Grand Rapids: Baker Academic.

Green, Douglas (2010): "Afterword: When the Gardener Returns." I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss. 267-275.

Gushee, David (2010): "Environmental Ethics." I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss. 245-265.

- *Louth, Andrew (2009): "The Six Days of Creation According to the Fathers." i: *Reading Genesis after Darwin*. Stephen C. Barton and David Wilkinson (red.). Oxford University Press (USA), pp. 39-56.
- *Mann, Thomas (2000): "Stars, Sprouts, and Streams: The Creative Redeemer of Second Isaiah.", i: *God Who Creates: Essays in Honor of W. Sibley Towner*. William P. and S. Dean McBride Jr. (red). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 135-51.
- *Mays, James L. (2006): *Preaching and Teaching the Psalms*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 41-50.
- Moberly, R. W. L. (2009): *The Theology of the Book of Genesis*. Cambridge University Press; ss. 1-87.
- Moo, Douglas J. (2010): "Eschatology and Environmental Ethics." I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss. 23-43.
- Oswalt, John N. (2009): *The Bible Among the Myths*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 21-194.
- Oswalt, John N. (1986 og 1998): *The Book of Isaiah* (2 volumes). (NICOT). Grand Rapids: Eerdmans.
- *Sittler, Joseph (2006): "A Theology for the Earth." I: *Environmental Stewardship: Critical Perspectives – Past and Present*. R. J. Berry (red). London: T & T Clark; ss. 51-55.
- Smith, Mark S. (2009): *The Priestly Vision of Genesis 1*. Winona Lake: Eisenbrauns; ss. 1-176.
- Toly, Noah J. og Daniel I. Block (2010): "Introduction: Keeping God's Earth." I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss.11-21.
- Tsumura, David Toshio (2010): "A Biblical Theology of Water." I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss. 165-184.
- Waltke, Bruce K. (2004): *The Book of Proverbs: Chapters 1-15*. (NICOT). Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Walton, John H. (2006): *Ancient Near Eastern Thought and the Old Testament. Introducing the Conceptual World of the Hebrew Bible*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 165-216.
- Wenham, Gordon J. (1991): *Genesis 1-15*. Word Biblical Commentary. Waco, TX: Word.
- Wright, Christopher J. H. (2010): "'The Earth Is the Lord's.'" I: *Keeping God's Earth. The Global Environment in Biblical Perspective*. Noah J. Toly og Daniel I. Block (red.). Downers Grove: IVP Academic; ss. 216-241.

GT603 Amosboken (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT603
Emnenavn:	Amosboken
Emnenavn nynorsk:	Amosboka
Emnenavn engelsk:	Book of Amos
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Håkon Sunde Pedersen
Forkunnskaper:	Bestått TM1501 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for debatten omkring Amos-bokens tilblivelse, form og innhold
- gjøre utførlig rede for og drøfte karakteristiske teologiske temaer i Amos-boken
- gjøre rede for og drøfte Amos-bokens plass i Tolvprofetboken, og herunder også dens videre bruk i NT
- gjøre rede for og drøfte profetisme som fenomen både i Israel og dets omverden i gammeltestamentlig tid

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere et utvalg av Amos-bokens tekster på grunnlag av den hebraiske teksten (BHS): Am 1:1-2:16; 4:1-6:7; 7:1-17; 9:1-15.
- analysere hvilke forutsetninger og særtrekk som preger ulike aktuelle fortolkninger av Amos-boken og fremstillinger av teologien i boken

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til aktuell akademisk debatt omkring fortolkningen av Amos-boken
- aktualisere tekster fra Amos-boken på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv

Emnets innhold:

Hovedfokuset vil i dette emnet bli lagt på eksegetisk arbeid med utvalgte tekster der eksegetiske ferdigheter videreutvikles og alternative lese måter drøftes. Det vil bli lagt vekt på å gi en innføring i forskningshistorie og klassiske innledningsspørsmål vedrørende Amos-

boken. Hertil hører også en innføring i det komparative materiale og aktuelle spørsmål knyttet til profetisme som fenomen i det gamle Israel og i det gamle Midtøsten.

Det eksegetiske arbeidet vil samtidig danne grunnlag for en bredere behandling av sentrale teologiske temaer i Amos-boken, som oppgjøret med sosial urettferdighet, omtalen av fremmede folkeslag, kultkrittikk, profetrolle og tematisk slektskap med Tolvprofetboken. I denne forbindelse vil også Amos-bokens aktualitet og relevans det bli drøftet hvordan Amos-boken kan bidra til aktuelle perspektiver i møte med aktualitet og relevans i møte med vår tids kirke-, misjons- og menighetsliv bli drøftet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Det blir gitt konsentrert undervisning i dette emnet gjennom 6 studiesamlinger som varer over to dager.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

- Barton, John (2003): *Understanding Old Testament Ethics. Approaches and Explorations*. Louisville, KY : Westminster John Knox; ss. 77-129.
- *Barton, John (2007): “The Prophet and the Cult,” i: *Temple and Worship in Biblical Israel: Proceedings of Oxford Old Testament Seminar* (Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 422). John Day (ed.): London: T & T Clark; ss. 111-122.
- Barton, John (2012): *The Theology of the Book of Amos* (OTT). Cambridge: Cambridge University Press.
- Carroll, Daniel M. (2002): *Amos – The Prophet & His Oracles. Research on the Book of Amos*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 3-72.
- *Dijkstra, Meindert (2001): “‘I am neither a prophet nor a prophet’s pupil.’ Amos 7:9-17 as the Presentation of a Prophet like Moses,” i: *The Elusive Prophet: The Prophet as a Historical Person, Literary Character and Anonymous Artist* (The Society of Old Testament Study and Het Oudtestamentisch Werkgezelschap in Nederland en België). Johannes C. De Moor (ed). Leiden: Brill; ss. 105-128.
- Guyette, Fred (2008): “Amos the Prophet: A Mediation on the Richness of ‘Justice’”, i: *JBQ* (36-1/2008); ss. 15-21.
- Huffman, Herbert B. (2000): “A Company of Prophets: Mari, Assyria, Israel”, i: *Prophecy in Its Ancient Near Eastern Context. Mesopotamian, Biblical and Arabian Perspectives* (SBLSymS 13). Martti Nissinen (ed.): Atlanta, GA: SBL; ss. 47-70.
- *Holter, Knut (2000): *Yahweh in Africa: Essays on Africa and the Old Testament* (Bible and Theology in Africa 1). New York, NY: Peter Lang; ss. 115-125.
- *House, Paul R. (2000): “The Character of God in the Book of the Twelve”, i: *Reading and Hearing the Book of the Twelve* (SBLSymS 15). James D. Nogalski and Marvin A. Sweeney (eds.): Atlanta, GA: SBL; ss. 125-145.
- Lewis, Jack P. (2007): “‘A Prophet’s Son’ (Amos 7:14) Reconsidered”, i: *ResQ* (49-4/2007); ss. 229-240. (<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=4&sid=84e5e3c9-841b-473c-8ae4-250181e1fbff%40sessionmgr120&hid=110&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=ATLA0001621871&db=rfh>)
- *Miller, Patrick D. (2000): “The Prophetic Critique of Kings”, i: *Israelite Religion and Biblical Theology* (JSOTSup 267). Patrick D. Miller (ed.). Sheffield: Sheffield Academic Press; ss. 527-547.
- Paul, Shalom M. (1991): *Amos* (Hermeneia). Minneapolis, MN: Augsburg Press; ss. 1-103, 128-212; 226-252; 273-295.
- Petersen, David L. (2002): *The Prophetic Literature: An Introduction*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 1-45; 169-175; 184-188; 215-238.
- Van der Toorn, Karel (2000): “Mesopotamian Prophecy between Immanence and

Transcendence: A Comparison of Old Babylonian and Neo-Assyrian Prophecy” i: *Prophecy in Its Ancient Near Eastern Context. Mesopotamian, Biblical and Arabian Perspectives* (SBLSymS 13). Martti Nissinen (ed.): Atlanta, GA: SBL; ss. 71-87.

*Weiss, Meir (1995): “Concerning Amos’ Repudiation of the Cult”, i: *Pomegranates and Golden Bells: Studies in Biblical, Jewish, and Near Eastern Ritual, Law and Literature in Honor of Jacob Milgrom*. P. D. Wright, D. N. Freedman and A. Hurvitz (eds.). Winona Lake, IN: Eisenbrauns; ss. 199-214.

GT605 Jeremiaboken (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT605
Emnenavn:	Jeremiaboken
Emnenavn nynorsk:	Jeremiaboka
Emnenavn engelsk:	The Book of Jeremiah
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Tilbys ikke studieåret 2018/2019!
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Håkon Sunde Pedersen
Forkunnskaper:	Bestått TM1501 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for debatten omkring Jeremiabokens tilblivelse, form og innhold, og herunder også forholdet mellom LXX og MT
- gjøre utførlig rede for og drøfte gudsbilde og andre sentrale teologiske temaer og tradisjoner i Jeremiaboken
- gjøre rede for grunnleggende momenter ved hvordan Jeremiaboken relaterer seg til GT for øvrig, og herunder også dens videre bruk i NT
- gjøre rede for og drøfte profetisme som fenomen både i Israel og dets omverden i gammeltestamentlig tid

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere et utvalg av Jeremiabokens tekster ut fra den hebraiske teksten (BHS) og drøfte deres plass og funksjon i Jeremiaboken: Jer 1:1-19; 3:1-4:4; 7:1-9:2[1]; 20:7-18; 21:1-22:9; 23:1-22; 25:1-14; Jer 30:1-31:40
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger av Jeremiaboken og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om gammeltestamentlig bibelteologi under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til aktuell akademisk debatt omkring fortolkningen av Jeremiaboken
- aktualisere tekster fra Jeremiaboken på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Hovedfokuset vil i dette emnet bli lagt på eksegetisk arbeid med utvalgte tekster der eksegetiske ferdigheter videreutvikles og alternative lesemåter drøftes. Dette arbeidet vil samtidig tjene til å tydeliggjøre Jeremiabokens kompleksitet, både når det gjelder form og innhold. Mot denne bakgrunn vil også spørsmålet om hvorvidt, og eventuelt hvordan, Jeremiaboken lar seg lese *som bok*, bli drøftet.

Videre vil arbeidet med de utvalgte tekstene fungere som utgangspunkt for en bredere behandling av gudsbildet i Jeremiaboken. I tillegg vil karakteristiske trekk ved andre sentrale teologiske temaer og tradisjoner som klage, kult, David-dynastiet, profetisme og pakt, bli drøftet. I forlengelsen av dette arbeidet vil også Jeremiabokens relasjon til GT for øvrig, dens videre bruk i NT og dens aktualitet og relevans i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv, bli drøftet.

Til sist vil også sentrale problemstillinger knyttet til Jeremiabokens tilblivelse og teksthistorie, og herunder forholdet mellom MT og LXX, bli drøftet. Herunder vil også profetisme som fenomen i Israel og dets omverden bli berørt. Dette vil bli gjort med utgangspunkt i spørsmålet om hvordan Jeremiaboken bidrar til forståelsen av dette fenomenet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Barstad, Hans M. (2000): “*Compare necesse est? Ancient Israelite and Ancient Near Eastern Prophecy in a Comparative Perspective*”, i: *Prophecy in Its Ancient Near Eastern Context. Mesopotamian, Biblical, and Arabian Perspectives* (SBLSymS 13). Martti Nissinen (ed.). Atlanta, GA: SBL; ss. 3-11.

Barstad, Hans M. (2009): “What Prophets Do. Reflections on Past Reality in the Book of Jeremiah”, i: *Prophecy in the Book of Jeremiah* (ZAW 388). Hans Barstad & Reinhard G. Kratz (eds.): Berlin/New York, NY: Walter de Gruyter; ss. 10-32.

Bergquist, J. L. (1989): “Prophetic Legitimation in Jeremiah”, i: *VT* 39/2 [1989]; ss. 129-139.

Brueggemann, Walter (2002): *Hopeful Imagination. Prophetic Voices in Exile* (2. ed.) Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 1-47.

Brueggemann, Walter (2007): *The Theology of the Book of Jeremiah* (OTT). Cambridge: Cambridge University Press.

*Dubink, Josep (2004): “Getting Closer to Jeremiah: The Word of YHWH and the Literary-Theological Person of a Prophet”, i: *Reading the Book of Jeremiah: A Search for Coherence*. Martin Kessler (ed.). Wiona Lake, IN: Eisenbrauns; ss. 25-39.

Fretheim, Terence E. (2002): *Jeremiah* (Smyth & Helwys Bible Commentary). Macon, GA: Smyth & Helwys Publishing; ss. 1-58; 72-91; 131-156; 290-301; 303-318; 329-338; 341-344; 353-357; 413-451.

*Fretheim, Terence E. (2002): “The Character of God in Jeremiah”, i: *Character and Scripture: Moral Formation, Community and Biblical Interpretation*. William P. Brown (ed.): Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans; ss. 211-230.

Goldingay, John (2007): “Jeremiah and the Superpower”, i: *Uprooting and Planting: Essays on Jeremiah for Leslie Allen* (Library of Hebrew Bible/ Old Testament Studies 459). Goldingay, John (ed.). New York, NY/London: T&T Clark; ss. 59-77.

*Gosse, B. (1998): “The Masoretic Redaction of Jeremiah: An Explanation”, i: *JSOT* 77; ss. 75-80. (<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=6&sid=84e5e3c9-841b-473c-8ae4-250181e1fbff%40sessionmgr120&hid=110&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbG12ZQ%3d%3d#AN=ATLA0000998958&db=rfh>)

Grabbe, Lester L. (2000): “Ancient Near Eastern Prophecy from an Anthropological

- Perspective”, i: *Prophecy in Its Ancient Near Eastern Context. Mesopotamian, Biblical, and Arabian Perspectives* (SBLSymS 13). Martti Nissinen (ed.): Atlanta, GA: SBL; ss. 13-32.
- Perdue, Leo G. (1999): “The Book of Jeremiah in Old Testament Theology”, i: *Troubling Jeremiah. Essays in Jeremiah Studies*. A. R. Pete Diamond *et. al.* (eds.). Winona Lake, IN: Eisenbrauns; ss. 320-338.
- Petersen, David L. (2002): *The Prophetic Literature: An Introduction*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 1-45; 97-135; 215-238.
- *Scalise, Pamela J. (2002): ”The Way of Weeping: Reading the Path of Grief in Jeremiah”, i: *WW* 22(4); ss. 415-422.
<http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=8&sid=84e5e3c9-841b-473c-8ae4-250181e1fbff%40sessionmgr120&hid=110&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=ATLA0001403275&db=rft>
- Stulman, Louis (1999): “The Prose Sermons as Hermeneutical Guide to Jeremiah 1-25: The Deconstruction of Judah’s Symbolic World”, i: *Troubling Jeremiah. Essays in Jeremiah Studies*. A. R. Pete Diamond *et. al.* (eds.). Winona Lake, IN: Eisenbrauns; ss. 34-63.
- Sweeney, Marwin A. (2007): “Jeremiah’s Reflection on the Isaian Royal Promise: Jeremiah 23:1-8 in Context”, i: *Uprooting and Planting: Essays on Jeremiah for Leslie Allen* (Library of Hebrew Bible/ Old Testament Studies 459). John Goldingay (ed.). New York, NY/London: T&T Clark; ss. 308-321.
- Tiemyer, Lena-Sofie (2009): “The Priests and the Temple Cult in the Book of Jeremiah”, i: *Prophecy in the Book of Jeremiah* (ZAW 388). Hans Barstad & Reinhard G. Kratz (eds.): Berlin/New York, NY: Walter de Gruyter; ss. 233-265.

GT606 Hebraisk fordypning (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT606
Emnenavn:	Hebraisk fordypning
Emnenavn nynorsk:	Hebraisk fordjuping
Emnenavn engelsk:	In-Depth Course in Biblical Hebrew
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Knut Kåre Kirkholm
Forkunnskaper:	Bestått TM1501 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen	Liste F
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for viktige og grunnleggende trekk ved hebraisk morfologi
- gjøre rede for og drøfte sentrale emner i hebraisk syntaks
- gjøre rede for sentrale debattområder innenfor forskningen på hebraisk syntaks.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et bredere utvalg hebraiske og/eller arameiske tekster
- analysere hebraisk syntaks og skjelle mellom ulike lingvistiske tilganger som påvirker analysen
- vurdere og drøfte forskjellige måter å nærme seg den hebraiske grammatikken på
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om hebraisk morfologi og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om hebraisk språk under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til det lingvistiske arbeidet med bibelhebraisk.
- anvende bibelhebraisk/-aramaisk og BHS på en selvstendig og gjennomtenkt måte i sitt videre arbeid med bibeltekster
- ta stilling til posisjoner i den aktuelle debatten om sentrale emner i bibelhebraisk, og lingvistiske refleksjoner som ligger bak de ulike ståstedene
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle omfattende selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer

- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

GT606 er et todelt emne. I den første delen fokuseres det på hebraisk grammatikk – morfologi og syntaks. I den andre delen fokuseres det på tekstanalyse. Studentene kan velge mellom tekster av ulik lengde innenfor ulike moduler.

I den delen som behandler hebraisk morfologi skal studentene jobbe med lydregler og lydlover, og gjennom dette arbeidet bli dyktiggjorte til ikke bare å gjengi former, men også kunne forklare bakgrunnen og den antatte utviklingen bak de forskjellige formene. I denne delen vil hovedvekten ligge på nomener.

I syntaksdelen skal studentene jobbe med utvalgte kapitler i Waltke & O'Connors «Introduction to Biblical Hebrew Syntax» og sette seg grundig inn i stoffet. Videre skal de jobbe med artikler som behandler sentrale emner i debatten om bibelhebraisk – for eksempel forståelsen av wayyiqtol, weqatal og weyiqtol, samt artikler som på et mer prinsipielt grunnlag debatterer etablerte «sannheter». I denne delen vil hovedvekten ligge på verb.

I den tekstanalytiske delen skal studentene kunne anvende sine kunnskaper om syntaks og morfologi i et grundig arbeid med utvalgte tekster.

Del A: Fordypning i hebraisk grammatikk (5 stp)

Del B: Tekst- og språkstudium (5 stp)

Studenten skal velge 1 av de følgende 7 tekstområder.

(* betyr at studenten, i forståelse med emneansvarlig, kan velge andre tekster i stedet for den oppsatte. Disse tekstene må være i samsvar med modulens siktemål og være omtrent like lang som den bortvalgte teksten.)

1. Fortellinger i GT (11 sider)
  - Gen 27:1-40*
  - Gen 37:12-36*
  - Gen 38:1-30*
  - Dom 3:12-30*
  - Dom 6-7*
2. Israel og folkeslagene (9 sider)
  - Deut 7:1-26
  - Deut 20:10-20
  - Jes 10:1-34
  - Esek 28:1-19
  - Amos 1-2
  - Mika 4:1-5
3. Salmenes bok (9 sider)
  - Sal 6*
  - Sal 25*
  - Sal 37

- Sal 44
  - Sal 72
  - Sal 118
  - Sal 139*
  - Sal 145
4. Visdomslitteratur (9,5 sider)
- Job 7:1-21*
  - Ord 3:1-35*
  - Ord 8:1-9:18
  - Pred 1:1-2:26
  - Pred 12:1-14
5. Profetier om Herrens framtidige frelse (9 sider)
- Jes 24:21-25:12
  - Jes 27:1-13
  - Jes 61-62
  - Jes 65:17-25
  - Sak 12-14
  - Mal 4:1-6 (Hab 3:19-24)
6. Messias i GT (9 sider)
- Num 24:15-19
  - 2 Sam 7:1-17
  - Jes 7:10-17
  - Jes 9:1-6
  - Jes 11:1-10
  - Jes 42:1-9
  - Jes 49:1-13
  - Jes 50:4-11
  - Jes 52:13-53:13
  - Jer 23:1-6
  - Esek 34:15-31
  - Esek 37:24-38
  - Amos 9:11-13
  - Mik 5:1-5
7. Hele profetbøker (10 sider)
- Obadja 1:1-21
  - Jona 1:1-4:11
  - Habbakuk 1:1-3:19*

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast.

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Baden, Joel S. (2008): "The *wəyiqtol* and the Volitive Sequence", i *Vetus Testamentum* (58).
Avan der Kooij (Gen. Ed.). Leiden: E. J. Brill; ss. 147-158.

Cook, John A. (2004): "The Semantics of Verbal Pragmatics: Clarifying the Roles of *wayyiqtol* and *weqatal* in Biblical Hebrew Prose", i *Journal of Semitic Studies* (XLIX/2). P.S. Alexander; G.J. Brooke; A. Christmann; J.F. Healey; P.C. Sadgrove (Ed.Comm.). Oxford: Oxford University Press; ss. 247-273.

Cook, John A. (2008): "The Vav-Prefixed Verb Forms in Elementary Hebrew Grammar", i *Journal of Hebrew Scriptures* (Vol. 8, Art. 3). Ehud Ben Zvi (Gen. Ed.). Gorgias Press; ss. 77-94. (<https://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/jhs/article/view/6201>)

Granerød, Gard (2009): "Omnipresent in Narratives, Disputet among Grammarians: Some Contributions to the Understanding of *wayyiqtol* and their Underlying Paradigms", i *Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* (121/2009 Heft 3). Jürgen van Oorschot & Ernst-Joachim Waschke (red.). Berlin/New York: Walter de Gruyter; ss. 418-434.

Holmstedt, Robert (2006): "Issues in the Linguistic Analysis of a Dead Language, with

Particular Reference to Ancient Hebrew”, i *Journal of Hebrew Scriptures* (Vol. 6, Art. 11). Ehud Ben Zvi (Gen. Ed.). Gorgias Press; 20 sider.
(<https://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/jhs/article/view/5687/0>)

Joiion, Paul og T. Muraoka (1991): *A Grammar of Biblical Hebrew (Vol I.)*. Roma: Edtrice Pontificio Istituto Biblico; ss. 74-108; 237-322

Waltke, Bruce & M. O'Connor (1990): *Introduction to Biblical Hebrew Syntax*. Winona Lake, In: Eisenbrauns; ss. 63-94; 125-160; 378-417; 433-446; 496-563.

GT607 Salmenes bok (10 stp/ECTS)

Emnekode:	GT607
Emnenavn:	Salmenes bok
Emnenavn nynorsk:	Salmane
Emnenavn engelsk:	Book of Psalms
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	NB! Tilbys ikke studieåret 2018/2019
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Håkon Sunde Pedersen
Forkunnskaper:	Bestått TM1501 eller tilsvarende
Studiepoengsreduksjon:	6 stp mot emnet GT604
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for debatten omkring Salmenes boks tilblivelse, form og innhold
- gjøre utførlig rede for den klassiske inndeling av salmetryper som klagesalmer, hymner, visdomssalmer og kongesalmer
- gjøre utførlig rede for sentrale teologiske temaer og tradisjoner som visdom, lov, rettferdighet, konge, messias, lovprisning og klage
- gjøre rede for sentrale posisjoner i forskningshistorien og nyere hermeneutiske og metodiske tilganger til Salmenes bok, herunder ulike forsøk på å lese Salmenes bok som bok
- gjøre rede for Salmenes bok sin plass i GT, og herunder også dens videre bruk i NT

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere utvalgte salmer ut fra den hebraiske teksten (BHS)
- analysere utvalgte salmer og identifisere deres salmetrype, bruk av poetiske strukturer og retoriske virkemidler
- drøfte utvalgte salmers GT-teologiske bidrag og deres plass og funksjon i Salmenes bok
- analysere hvilke forutsetninger og særtrekk som preger ulike aktuelle fortolkninger av Salmenes bok og fremstillinger av teologien i boken

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til aktuell akademisk debatt omkring fortolkningen av Salmenes bok
- aktualisere tekster fra Salmenes bok på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv

Emnets innhold:

Emnet er bygd opp som bestående av en fellesdel og en valgdél. Fellesdelen består av en basiskomponent hvor det gis en innføring relevant analyseverktøy til arbeidet med å identifisere ulike salmetryper og enkeltsalmers poetiske strukturer og retoriske virkemidler. Til utvikling og anvendelse av dette analyseverktøyet arbeides det eksegetisk med Sal 1, 2, 8 og 13. Det eksegetiske arbeidet med disse tekstene danner videre grunnlag for en innføring både i salmetryper som visdomssalmer, kongesalmer, hymner og klagesalmer, og i sentrale teologiske temaer som visdom, lov, rettferdighet, konge, Messias, klage og lovprisning. I tillegg gis det i fellesdelen også en innføring i debatten omkring Salmenes boks tilblivelse, form og innhold. Herunder følger også en innføring i nyere hermeneutiske og metodiske tilganger til Salmenes bok, ulike forsøk på å lese Salmenes bok som bok og spørsmålet om Salmenes bok sin plass i GT og dens videre bruk i NT.

Valgdelen gir mulighet til en mer konsentrert fordypning i bestemte salmetryper og GT-teologiske temaer. To av følgende kategorier må velges: (i) Hevnsalmer (Sal 58, 59, 69, 83, 109, 137); (ii) Konge- og Tronstigningssalmer (Sal 47, 72, 89, 93, 95-99, 110, 132); (iii) Visdomssalmer (Sal 19, 32, 73, 78, 139); (iv) Klage- og lovprisningssalmer (Sal 22, 33, 42-44, 47, 84, 88, 103, 150). I forbindelse med denne fordypningen vil også Salmenes bok sin aktualitet og relevans i møte med vår tids kirke-, misjons- og menighetsliv bli drøftet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Det blir gitt konsentrert undervisning i dette emnet gjennom 6 studiesamlinger som varer over to dager.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proffessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proffessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:
En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Fellesdel:

Brueggemann, Dale A. (2005): "The Evangelists and the Psalms", i: *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 263-278.

*Campbell, Antony F. (2005): "Form Criticism's Future," i *The Changing Face of Form Criticism for the Twenty-First Century*. Marvin A. Sweeney and Ehud Ben Zvi (eds.). Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans; ss. 15-31.

*Craigie, Peter C. (2004): *Psalms 1-50* (WBC 19). Colombia: Thomas Nelson; ss. 57-69, 104-110; 139-143.

deClaisse-Walford, Nancy (2004): *Introduction to the Psalms: A Song from Ancient Israel*. St.Louis: Missouri: Chalice Press; ss. 31-58

Futato, Mark D. (2007): *Interpreting the Psalms. An Exegetical Handbook* (HOTE). Grand Rapids, Michigan: Kregel Publications; ss. 23-182.

Grant, Jamie A. (2005): "The Psalms and the King" i *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 101-118.

Howard, David M. Jr (2005): "The Psalms and Current Study" i: *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 23-40.

Hutchinson, James Hely (2005): "The Psalms and Praise," i *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 85-100.

Johnston, Philip S. (2005): "The Psalms and Distress," i *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 63-84.

LeFevre, Michael (2005): "Torah-Mediation and the Psalms: The Invitation of Psalm 1," i *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 41-59.

*Murphy, S. Jonathan (2008): "Is the Psalter a Book with a Single Message?" i: *BS 165* (2008); ss. 283-293.)

Valgdel

Alternativ I: Hevnsalmer

A Bonhoeffer Sermon. Daniel Bloesch (transl.) F. Burton Nelson (ed.). *Theology Today* (38/1982) ss. 465-471.)

Althann, R. (1992): "The Psalms of Vengeance against their Ancient Near Eastern Background" i *Journal of Northwest Semitic Languages* (18/1992); ss. 1-11.

Day, John N. (2002): "The Imprecatory Psalms and Christian Ethics," i *Bibliotheca Sacra* (159/2002); ss. 166-186.)

deClaisse-Walford, Nancy L. (2011): "The Theology of the Imprecatory Psalms" i *Soundings in the Theology of the Psalms. Perspectives and Methods in Contemporary Scholarship*. Rolf A. Jacobsen (ed.). Minneapolis: Fortress Press; ss. 77-92.

Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2005): *Psalms 2. A Commentary on Psalms 51-100* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 77-92; 171-185, 338-347.

Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2011): *Psalms 3. A Commentary on Psalms 101-150* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 124-138; 511-523.

Laney, J. Carl (1981): "A Fresh Look at the Imprecatory Psalms" i *Bibliotheca Sacra* (138/1981); ss. 35-45.

Zenger, Erich, *A God of Vengeance? Understanding the Psalms of Divine Wrath*. Louisville, KY: Westminster, John Knox.

Alternativ II: Konge- og tronstigningssalmer

Goldingay, John (2007): *Psalms. Psalms: 42-89* (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids, MI: Baker Academic; ss. 74-81.

Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2005): *Psalms 2. A Commentary on Psalms 51-100* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 201-220; 399-415, 446-450, 458-491.

Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2011): *Psalms 3. A Commentary on Psalms 101-150* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 139-154, 454-468.

Longmann III, Tremper (2007): "The Messiah: Explorations in the Law and Writings," i *The Messiah in the Old and New Testament*. Stanly E. Porter (ed.). Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmanns; ss. 13-34.

- Mayes, James L. (1994): *The Lord Reigns. A Theological Handbook to the Psalms*. Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 13-22, 85-116.
- Roberts, J. J. M. (2005): "Mowinckel's Enthronement Festival: A Review," i *The Book of Psalms: Composition and Reception*. Supplements to Vetus Testamentum 99. Peter W. Flint og Patrick D. Miller (eds.). Leiden: Brill; ss. 97-115.
- Roberts, J. J. M. (2002): "The Enthronement of Yhwh and David: The Abiding Theological Significance of the Kingship Language in the Psalms." *Catholic Biblical Quarterly* (64-4/2002); ss. 675-86.
- Rydelnik, Michael (2010): *The Messianic Hope. Is the Hebrew Bible Really Messianic?* (NAC Studies in Bible & Theology). Nashville, Tennessee: B & H Publishing Group; ss. 164-184.
- Wilson, Gerald H. (2005): "King, Messiah, and the Reign of God: Revisiting the Royal Psalms and the Shape of the Psalter," i *The Book of Psalms: Composition and Reception*. Supplements to Vetus Testamentum 99. Peter W. Flint og Patrick D. Miller (eds.). Leiden: Brill; ss. 391-406.
- Alternativ III: Vidsomsalmer:*
- Brown, William P. (2002): *Seeing the Psalms. A Theology of Metaphor*. Louisville, KY: Westminster John Knox: 31-104.
- Brueggemann, Walter (1995): "Bounded by Obedience and Praise: The Psalms as Canon," i *The Psalms and the Life of Faith*. Patrick D. Miller (ed.). Minneapolis: Fortress Press; ss. 189-213.
- Creach, Jerome F. D. (2008): *The Destiny of the Righteous in the Psalms*. Chalice Press; ss. 18-52.
- Geller, Stephen A. (2002): "Wisdom, Nature and Piety in Some Biblical Psalms," i *Riches Hidden in Secret Places. Ancient Near Eastern Studies in Memory of Thorkild Jacobsen*. Tzvi Abusch (ed.). Wiona Lake, Indiana: Eisenbrauns; ss. 101-122.
- Goldingay, John (2006): *Psalms. Psalms: 1-41* (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids, MI: Baker Academic; ss. 282-299.
- Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2005): *Psalms 2. A Commentary on Psalms 51-100* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 221-238, 282-301.
- Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2011): *Psalms 3. A Commentary on Psalms 101-150* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 534-547.
- Weeks, Stuart (2007): "Wisdom Psalms," i *Temple and Worship in Biblical Israel*. John Day (ed.). London: T&T Clark; ss. 292-307.
- Alternativ IV: Klage- og lovprisning:*
- Brueggemann, Walter (1995): "From Hurt to Joy, from Death to Life," i *The Psalms and the Life of Faith*. Patrick D. Miller (ed.). Minneapolis: Fortress Press; ss. 67-83.

- Brueggemann, Walter (1995): "The Costly Loss of Lament," i *The Psalms and the Life of Faith*. Patrick D. Miller (ed.). Minneapolis: Fortress Press; ss 98-111.
- Foster, Robert L. (2006): "Topoi of Praise in the Call to Praise Psalms: Toward a *Theology of the Book of Psalms*," i *My Words Are Lovely. Studies in The Rhetoric of the Psalms* (Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 467). Robert L. Foster and David M. Howard (eds.). London: T&T Clarck; ss. 75-88.
- Goldingay, John (2006): *Psalms. Psalms: 1-41* (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids, MI: Baker Academic; ss. 320-343, 462-474.
- Goldingay, John (2007): *Psalms. Psalms: 42-89* (Baker Commentary on the Old Testament Wisdom and Psalms). Grand Rapids, MI: Baker Academic; ss. 19-51, 74-81
- Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2005): *Psalms 2. A Commentary on Psalms 51-100* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 348-358, 389-398
- Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger (2011): *Psalms 3. A Commentary on Psalms 101-150* (Hermeneia). Minneapolis: Fortress Press; ss. 30-41, 654-664
- Howard, David M. Jr. (2008): "Psalm 88 and the Rhetoric of Lament," i *My Words Are Lovely. Studies in The Rhetoric of the Psalms* (Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 467). Robert L. Foster and David M. Howard (eds.). London: T&T Clarck; ss. 132-146-
- Kuntz, J. Kenneth (1999): "Grounds for Praise: The Nature and Function of the Motive Clause in the Hymns of the Hebrew Psalter," i *Worship and the Hebrew Bible. Essays in Honor of John T. Willis*. JSOTSuppS 284. M. Patrick Graham, Rick R. Marrs and Steven L. McKenzie (eds.); ss. 148-183.
- Longmann III, Tremper (2005): "The Psalms and Ancient Near Eastern Prayer Genres," i *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches*. David G. Firth and Philip S. Johnston (eds.). Downers Grove, IL: IVP; ss. 41-59.
- Mays, James L. (2006): "Old Testament Psalm, Cry of Jesus, and Christian Prayer: Psalm 22," i *Preaching and Teaching the Psalms*. Patrick D. Miller and Gene M. Tucker (eds.). Louisville, KY: Westminster John Knox; ss. 107-116.

NT601 Jesu lignelser (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT601
Emnenavn:	Jesu lignelser
Emnenavn nynorsk:	Likningane til Jesus
Emnenavn engelsk:	The Parables of Jesus
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for Jesu lignelser slik de finnes i den greske teksten til de synoptiske evangeliene, både med tanke på deres tekst, bakgrunn og budskap
- drøfte ulike tilnæringer til Jesu lignelser, slik dette møter oss i både faglige og populære fremstillinger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kombinere anvendelsen av relevant litterært, historisk, sosialt og teologisk bakgrunnsmateriale til tolkningen av ulike synoptiske lignelser
- analysere og eksegere Jesu lignelser ut fra grunnspråket, med vekt på både språklige, teksthistoriske, sosiale og teologiske aspekter
- begrunne egne valg av tilnæringer til Jesu lignelser, i lys av både den faglige tolkningshistorien og den kirkelige virkningshistorie til disse tekstene
- vise presisjon i valget av ulike tolkningsmåter til den enkelte lignelse
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om lignelsene og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Jesu lignelser under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra til å reflektere selvstendig og kritisk til ulike slags bruk av Jesu lignelser i teologi, kirke, misjon og samfunn
- kunne relatere den enkelte lignelse til det større bibelteologiske bildet
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studentene skal arbeide eksegetisk med Jesu lignelser slik disse finnes i de synoptiske evangeliene, avgrenset til de tekstene som drøftes i Snodgrass' kommentar til lignelsene (jfr. Pensumlitteratur) ut fra den greske teksten. Videre skal Jesu lignelser studeres i en videre bibelteologisk ramme. Studentene skal også jobbe med drøfting av ulike tolkninger og tilnærminger til Jesu lignelser, slik det gjenspeiles i forskningen omkring disse lignelsene.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Snodgrass, K. (2008): *Stories with Intent. A Comprehensive Guide to the Parables of Jesus.*
Grand Rapids, MI/Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company.

NT602 Nyere narrative og sosiale analyser av Markus (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT602
Emnenavn:	Nyere narrative og sosiale analyser av Markus
Emnenavn nynorsk:	Nyare narrative og sosiale analysar av Markus
Emnenavn engelsk:	Narrative and Social Analyses of Mark
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Ivar Vegge
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for nyere narrative og sosiale tilnærminger til Markus
- identifisere og drøfte kritisk hvilke nye spørsmål, problemstillinger og perspektiver som reises i evangelieforskningen som følge av disse nyere tilnærmingene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vise presisjon i analysen av relevante tekster i Markus i lys av antikke sosiale perspektiver på ”renhet-urenhet”, ”skam-ære”, ”patron-klient relasjoner”, ”sykdom og helbredelse”, ”måltid, mat og bordfelleskap”, osv.
- mestre narrative analyser av Markus med særlig fokus på fortellerens og leserens roller, setting, plot og karakterisering
- relatere de nyere narrative og sosiale tilnærmingene til Markus til tradisjonelle historisk-kritiske tilnærminger
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om Markus og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Markus under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere hermeneutisk over bruken av og aktualiteten av Markus som fortelling(er) i forkynnelse og undervisning i samfunn, kirke og misjon

- reflektere hermeneutisk over bruken av og aktualiteten av Markus, ut ifra evangeliets antikke sosiale perspektiver, på dagens samfunn, kirke og misjon
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Dette emnet analyserer Markus ut fra to nyere metodiske tilnærminger, nemlig en narrativ analyse av Markus som fortelling, og en analyse av Markus i lys av ulike antikke sosiale perspektiv. Studiet skal videre klargjøre det særegne med disse tilnærmingene i forhold til de mer tradisjonelle historisk-kritiske metoder. Studenten skal etter endt studium kunne mestre å anvende disse tilnærmingene på en fruktbar måte, som også viser relevans for kirke, misjon og samfunn.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Anderson, J.C. and Moore, S.D. (2008): *Mark and Method: New Approaches in Biblical Studies*. Minnesota, MN: Fortress Press; ss. 1-28; 59-94.

Henriksen, Jan-Olav and Karl O. Sandnes (2016): *Jesus as Healer: A Gospel for the Body* (Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 25-63, 113-130

Juel, D.H. (1999): *The Gospel of Mark* (IBT). Nashville, TN: Abingdon Press; ss. 139-192; 196-197.

Malbon, E.S. (2000): *In the Company of Jesus: Characters in Mark's Gospel*. Louisville, KY: John Knox Press; ss. 41-165; 189-225.

Malina, B.J. and R. Rohrbaugh (2003): *Social-Science Commentary on the Synoptic Gospels*. Minneapolis: Fortress Press; ss. 143-220; 325-425.

Neufeld, D. (2000): "Jesus' Eating Transgressions and Social Impropriety in the Gospel of Mark: A Social Scientific Approach", i: *Biblical Theology Bulletin* 30, 1; ss. 15-26.

Neyrey, J.H. (1986): "The Idea of Purity in Mark's Gospel" I: *Semeia* 35; ss. 91-128. (kan søkes opp i Atlas-databasen)

Rhoads, D., J. Dewey and D. Michie (1999): *Mark as Story: An Introduction to the Narrative of a Gospel* (Second Edition). Minneapolis, MN: Fortress Press; ss. 1-150.

Rhoads, D. (1995): "Mission in the Gospel in Mark", i: *Currents in Theology and Mission* 22, 5; ss. 340-355. (Kan søkes opp i Atlas-databasen)

Rhoads, D. (2004): "Network for Mission: The Social System of the Jesus Movement in Mark", i: *Reading Mark, Engaging the Gospel*. D. Rhoads (ed.). Minneapolis, MN: Fortress Press; ss. 95-139.

Rohrbaugh, R. (ed) (1996): *The Social Sciences and New Testament Interpretation*. Peabody, MA: Hendrickson; ss. 1-79; 144-182.

Med utgangspunkt i studentens særlige interesse skal det i samarbeid med emneansvarlig velges ytterligere 50 sider med fordypningspensum.

NT603 Apostlenes Gjerninger (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT603
Emnenavn:	Apostlenes Gjerninger
Emnenavn nynorsk:	Apostelgjerningane
Emnenavn engelsk:	The Acts of the Apostles
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Harald Aarbakke
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 eller TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tekst og budskap i Apostlenes Gjerninger
- gjøre grundig rede for de faglige diskusjonene omkring Apostlenes Gjerninger og kristendommens eldste historie, og særlig til den fremstilling som gis av dette i pensum

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere teksten til hele Apostlenes Gjerninger ut fra den greske teksten
- relatere litterært orienterte fremstillinger til mer historisk relaterte fremstillinger av kirkens eldste historie i Apostlenes gjerninger
- analysere ulike fremstillinger og påstander omkring den eldste kirkes historie, slik disse kommer til uttrykk både i faglige og mer populære fremstillinger
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om Apostlenes Gjerninger og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Apostlenes Gjerninger under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra på en selvstendig måte til refleksjon omkring den kristne kirkes egenart og idé ut fra kjennskap til dens opphav og eldste historie
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Dette fordypningsemnet analyserer inngående den kristne kirkes eldste historie ut fra den fremstillingen som Lukas gir i Apostlenes Gjerninger. Studiet skal gi en helhetsfremstilling, både på den måten at det er ett verk (Apostlenes Gjerninger) som studeres i sin helhet, og på den måten at studiet legger til grunn én helhetsfremstilling av Apostlenes Gjerninger og dermed av kirkens eldste historie, nemlig i J. D. G. Dunns monografi. Samtidig som mange antikke tekster trekkes inn i drøftingen, og samtidig med at de mange vitenskapelige fagdiskusjonene trekkes inn, skal emnet gi anledning til syntese og helhetstenkning.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Dunn, J. D. G. (2009): *Beginning from Jerusalem* (Christianity in the Making, vol. 2). Grand Rapids, MI/Cambridge: Eerdmans; ss. 1-785.

NT604 1. og 2. Peters brev (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT604
Emnenavn:	1. og 2. Peters brev
Emnenavn nynorsk:	1. og 2. Peters brev
Emnenavn engelsk:	Peter's First and Second Letters
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for teksthistorie og tekstkritikk til den greske teksten til 1. og 2. Peters brev
- analysere, identifisere og skjelne mellom ulike tolkninger og tolkningstradisjoner i faglig og populær bruk av tekster fra 1. og 2. Peters brev

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- eksegere den greske teksten til 1. og 2. Peters brev på grunnlag av selvstendig oversettelse og bruk av leksika, oppslagsverk og andre relevante tekster fra antikken
- gjøre selvstendig bruk av ulike relevante eksegetiske metoder i fortolkningen av teksten til 1. og 2. Peters brev
- relatere tekstene fra 1. og 2. Peters brev til annen urkristen litteratur og til tekster fra Det gamle testamente
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om 1. og 2. Peters Brev og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om 1. og 2. Peters Brev under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra til reflektert og kritisk gjennomtenkning av de hovedpunkter i den kristne tro som tematiseres i 1. og 2. Peters brev
- drøfte budskapet i 1 og 2 Petersbrev i lys av øvrige gammel- og nytestamentlige tekster

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle omfattende selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

I arbeidet med dette emnet skal hele hele teksten til 1. og 2. Peters brev eksegere på grunnlag av den greske tekst. Videre skal 1. og 2. Peters brevs bibelteologi studeres i rammen av urkristendommen og dens bakgrunn i Det gamle testamente. Det skal også arbeides med drøfting av ulike tolkninger og faglige tilnærminger til 1. og 2. Peters brev, slik disse gjenspeiler seg i forskningen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamnen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Bauckham, R. J. (1983): *Jude, 2 Peter* (WBC vol 50). Waco, TX: Word; ss. 131-343.

Green, J. B. (2007): *1 Peter*. (The Two Horizons New Testament Commentary). Grand Rapids, MI/Cambridge: Eerdmans; ss. 187-288.

Michael J. R. (1988): *1 Peter* (WBC vol 49). Waco, TX: Word; ss. IX-LXXIV; 1-315.

Stenschke, C. (2009): "Reading First Peter in the Context of Early Christian Mission", i: *Tyndale Bulletin* 60.1; ss. 107-126.

Med utgangspunkt i studentens særlige interesse skal det i samarbeid med emneansvarlig velges ytterligere 50 sider med fordypningspensum.

NT605 Kjønn og teologi i Det nye testamente (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT605
Emnenavn:	Kjønn og teologi i Det nye testamente
Emnenavn nynorsk:	Kjønn og teologi i Det nye testamentet
Emnenavn engelsk:	Gender and Theology in the New Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1002 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere og gjøre rede for tekster i NT som eksplisitt eller implisitt har relevans for forståelsen av kjønnsroller og samliv
- gjøre grundig rede for disse tekstene på grunnlag av de greske tekstene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vise presisjon i analyser av greske tekster i Det nye testamente som har relevans for forståelsen av kjønnsroller og samliv
- analysere faglige problemstillinger knyttet til forståelsen og bruken av disse tekstene i dag
- analysere og drøfte forståelsen og bruken av disse tekstene i ulike faglige og populære fremstillinger, særlig med tanke på hvilke metoder som legges til grunn i ulike fremstillinger
- drøfte på en reflektert og kritisk måte aktuelle spørsmål omkring kjønnsroller og samliv i lys av disse nytestamentlige tekstene
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om kjønn og teologi i Det nye testamente og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om kjønn og teologi i Det nye testamente under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kommunisere og undervise omkring kjønnsroller og etiske spørsmål knyttet til samliv på en reflektert måte ut fra de nytestamentlige tekstene
- bidra til kritisk refleksjon omkring kjønnsroller og samliv i familie, samfunn og menighet/kirke i lys av disse tekstene
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Følgende bibeltekster skal eksegere på grunnlag av den greske teksten: Matt 5,27-32 og 19,3-12; Joh 7,53-8,11; 20,1-18; Rom 1,21-28; 1 Kor 7; 11,1-16; 14,34-38; Gal 3,26-29; Efes 5,21-6,4; 1 Tim 2,8-15; Tit 2,1-10; 1 Pet 3,1-7.

Emnet fokuserer på kjønnsroller både i familie, samfunn og menighet/kirke, slik dette reflekteres i de nytestamentlige tekstene. Spørsmål om seksualitet, ekteskap, samlivsformer, familie, skilsmisse og gjengifte aktualiseres i de angitte tekstene. Det gjelder også spørsmål om ulike nådegaver og tjenester i den kristne menighet.

Emnet er i utgangspunktet et eksegetisk studium av historisk gitte tekster, men spørsmål knyttet til en mulig bruk av disse tekstene inn i debatter rundt kjønnsroller i familie og kirke i vår tid vil i noen grad drøftes i forelesninger og seminar.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Barclay, J. M. G. (1997): "The Family as the Bearer of Religion in Judaism and Early Christianity", i: *Constructing Early Christian Families. Families as Social Reality and Metaphor*. H. Moxnes (red). London/New York, NY: Routledge; ss.66-80.

*Beasley-Murray, G. R. (1999): *John* (2nd ed). (WBC 36). Nashville, TN: Nelson; ss. 143-147; 364-378.

*Danbolt, E. (1990) *Se selv hva Bibelen sier om menns og kvinners tjeneste i menigheten. Fortolkning og refleksjoner over 1. Korinterbrev kapittel 11-14*. Oslo: Lunde; ss. 125-143.

*Dunn, J. D.G. (1988): *Romans 1-8* (WBC 38). Waco, TX: Word; ss. 59-67.

Fee, G. D. (1987): *The First Epistle to the Corinthians* (NICNT). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 266-357; 491-530; 696-712.

France, R. T. (2007): *The Gospel of Matthew* (NICNT). Grand Rapids, MI/Cambridge: Eerdmans; ss. 204-213; 710-726.

Giujarro, S. (1997): "The Family in First Century Galilee", i: *Constructing Early Christian Families. Families as Social Reality and Metaphor*. H. Moxnes (red). London/New York, NY: Routledge; ss. 42-65.

Grudem, W. (1991): "Wives like Sarah, and the husbands who honor them: 1 Peter 3,1-7," i: *Recovering Biblical Manhood and Womanhood. A Response to Evangelical Feminism*. J. Piper & W. Grudem (eds.). Wheaton, IL: Crossway; ss. 194-208.

Hays, R. B. (1996): *The Moral Vision of the New Testament; A Contemporary Introduction to New Testament Ethics*. San Fransisco, CA: Harper; ss. 347-406.

*Longenecker, R. N. (1990): *Galatians* (WBC vol. 41). Waco, TX: Word; ss. 150-159.

Malina, B. J. (2001): *The New Testament World. Insights from Cultural Anthropology* (3rd ed. rev. and exp.), Louisville, KY: John Knox; ss. 134-160.

*Michaels, J. R. (1988): *1 Peter* (WBC vol. 49). Waco, TX: Word; ss. 154-172.

*Moo, D. (1991): "What does it mean not to teach or have authority over men? 1 Timothy 2,11-15", i: *Recovering Biblical Manhood and Womanhood. A Response to Evangelical Feminism*. J. Piper & W. Grudem (eds.). Wheaton, IL: Crossway; ss. 179-193.

- Mounce, W. D. (2000): *The Pastoral Epistles* (WBC vol. 46). Waco, TX: Word; ss. 102-149; 405-419.
- O'Brien, P. T. (1999): *The Letter to the Ephesians* (Pillar NT Commentary). Grand Rapids, MI/Cambridge: Eerdmans; ss. 398-447.
- Witherington III, Ben (1990): *Women and the Genesis of Christianity*. Cambridge: Cambridge University Press.

NT606 Dåp og nattverd i NT (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT606
Emnenavn:	Dåp og nattverd i NT
Emnenavn nynorsk:	Dåp og nattverd i NT
Emnenavn engelsk:	Baptism and Eucharist in the New Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Ivar Vegge
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere og gjøre rede for tekster i NT som eksplisitt eller implisitt drøfter dåp og nattverd som tema i rammen av en nytestamentlig bibelteologi
- gjøre rede for ulike religionshistoriske paralleller til dåp og nattverd og vurdere relevansen av disse for de nytestamentlige tekstene
- drøfte ulike tilnærminger til dåps- og nattverdtekster i Det nye testamente, slik de møter oss både i den faglige tolkningshistorien og den kirkelige virkningshistorien

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vise presisjon i språklige analyser av greske tekster i Det nye testamente som har relevans for dåp og nattverd
- kombinere anvendelsen av religionshistoriske, sosiale, litterære og/eller teologiske tilnærminger i analysen av dåps- og nattverdtekster i Det nye testamente
- identifisere og drøfte hvilke premisser og forutsetninger som preger ulike forskningshistoriske fremstillinger til dåp og nattverd i NT, og begrunne hvilke premisser som legges til grunn for eget arbeid med aktuelle tekster
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om dåpen og nattverden i Det nye testamente og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om dåp og nattverd i Det nye testamente under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra til kritisk refleksjon om forståelse og praksis med hensyn til dåp og nattverd i teologi, kirke, misjon og samfunn
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet legger vekt på å eksegere dåps- og nattverdtekster i Det nye testamente på bakgrunn av den greske tekst, ut fra relevante vitenskapelige metoder og i lys av en nytestamentlig bibelteologi. Det fokuseres både på forståelse og praksis av dåp og nattverd slik det er reflektert i Det nye testamentet. Emnet drøfter utførlig ulike tolkninger og tilnærminger til dåps- og nattverdtekster, slik disse gjenspeiler seg i forskningen og kommer til uttrykk i den kirkelige virkningshistorien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Ferguson, E. (2009): *Baptism in the Early Church: History, Theology, and Liturgy in the First Five Centuries*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 1-200; 849-860.

Hartman, L. (1997): *'Into the Name of the Lord Jesus': Baptism in the Early Church*. Edinburgh: T&T Clark; ss. 5-146.

Jeremias, J. (1996): *The Eucharistic Words of Jesus*. London: Xpress Reprints; ss. 15-138; 204-262.

Moloney, F.J. (1997): *A Body Broken for a Broken People: Eucharist in the New Testament*. Peabody, MA: Hendrickson; ss. 31-202.

Med utgangspunkt i studentens særlige interesse skal det i samarbeid med emneansvarlig velges ytterligere 90 sider med fordypningspensum.

NT607 Eskatologien i Det nye testamente (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT607
Emnenavn:	Eskatologien i Det nye testamente
Emnenavn nynorsk:	Eskatologien i Det nye testamentet
Emnenavn engelsk:	Eschatology in the New Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere og gjøre rede for tekster i NT som eksplisitt eller implisitt har relevans for eskatologien
- gjøre inngående rede for ulike hovedtolkninger av disse tekstene ut fra aktuell forskning og teologisk debatt
- drøfte spørsmål knyttet til en faglig forståelse av begreper som ”apokalyptikk” og ”profeti”, både sjangermessig, historisk og teologisk

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere et bredt utvalg av nytestamentlige eskatologiske tekster ut fra den greske teksten
- analysere og identifisere underliggende og/eller eksplisitte tolkningsmåter i ulike fremstillinger av nytestamentlig eskatologi
- drøfte og begrunne egne valg av relevante tolkningsmåter i møte med nytestamentlige eskatologiske tekster
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om eskatologien i Det nye testamente og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om eskatologien i Det nye testamente under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra til å reflektere kritisk omkring eskatologiske tekster og tema ut fra de nytestamentlige tekstene i rammen av nytestamentlig bibelteologi
- bidra til kritisk refleksjon omkring eskatologiske spørsmål i samfunn, kirke og misjon
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Siden den nytestamentlige eskatologien bygger på et gammeltestamentlig grunnlag, inkluderer emnet også en oversiktsmessig fremstilling av gammeltestamentlig eskatologi. Eskatologien i Det nye testamente studeres ut fra eksegesi av utvalgte tekster fra ulike tekstgrupper. Disse tekstene fokuserer ulike sider av de første kristnes endetidsforventninger. Emnet fokuserer også på sjangermessige drøftinger av fenomener som ”apokalyptikk” og ”profeti” i antikken.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumtekster:

Matteus 24-25; 1 Kor 15; 1 Tess 4,13-5,11; 2 Tess 1,2-2,15; Joh Åp 1-22

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Fee, G. D. (1987): *The First Epistle to the Corinthians* (NICNT). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 713-809.

France, R. T. (2007): *The Gospel of Matthew* (NICNT). Grand Rapids, MI/Cambridge: Eerdmans; ss. 885-965.

Gowan, D. E. (2000): *Eschatology in The Old Testament* (2nd ed.). Edinburgh: T & T Clark; ss.1-152.

Ladd, G. E. (1993): *A Theology of the New Testament* (Rev. ed.). Grand Rapids: Eerdmans; ss. 193-211; 334-344; 595-614; 669-683.

Mounce, R. H. (1999): *The Book of Revelation* (NICNT) (rev. ed.). Grand Rapids, MI: Eerdmans.

*Skarsaune, O.: (1999): *Tusenårshåpet. Endetidsforventing gjennom 2000 år*. Oslo: Verbum, ss. 46-60.

Wanamaker, C. A. (1990): *The Epistles to the Thessalonians* (The New International Greek Testament Commentary). Carlisle: Paternoster; ss.164-190; 215-269.

NT608 Bibelovertsettelse (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT608
Emnenavn:	Bibelovertsettelse
Emnenavn nynorsk:	Bibelovertsettelse
Emnenavn engelsk:	Bible Translation
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for de eldste oversettelsene av Det gamle testamente
- gjøre utførlig rede for prinsippene for moderne bibelovertsettelse
- gjøre utførlig rede for oversettelse til studentens morsmål, herunder også noen nyere parafraserende oversettelse

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere metoder og prinsipper som ligger til grunn for de eldste oversettelsene av Det gamle testamente og for nyere bibelovertsettelse til studentens morsmål
- analysere og kritisk vurdere tjenligheten av ulike oversettelsesprinsipper i forhold til gitte målgrupper når det gjelder bibeltekst
- gjennomføre et selvstendig arbeid med oversettelse av en gitt bibeltekst til sitt morsmål
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om bibelovertsettelse og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om bibelovertsettelse under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- bidra til nytenkning i gjengivelse av bibelske tekster i kirke, skole, samfunn og misjon

- bistå kirkelige, misjonale eller undervisningsmessige brukergrupper med kvalifisert vurdering av oversettelser og gjengivelser av fagord og uttrykk fra bibeltekster
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Dette emnet er dels et historisk studium av utvalgte bibeloversettelser og dels et studie i grunnleggende prinsipper for bibeloversettelse. Studiet retter seg både mot Det gamle og Det nye testamente.

Den historiske delen retter seg primært mot de eldste oversettelsene av Det gamle testamente, så som den greske Septuaginta og de arameiske targumene. Videre vektlegges nyere europeiske oversettelser fra Luther, fra engelsk språkområde og fra dansk-norske oversettelser. En skal analysere de prinsipper og oversettelsesvalg som her kommer til uttrykk. Studenter som ikke har norsk til sitt morsmål kan her bytte ut de norsk-relaterte delene av pensum med tilsvarende stoff fra sitt morsmål, evt. fra engelsk.

Studiet av prinsipper omkring bibeloversettelse studeres i stor grad ut fra spenningen mellom konkordante og idiomatiske oversettelser. Også nyere oversettelser i parafaserende retning trekkes inn.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Aland, K. & Aland, B. (1989): *The Text of the New Testament* (2nd rev. ed.). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 185-221.

McNamara, Martin (1992): *Targum Neofiti 1: Genesis* (The Aramaic Bible, Volume 1A). Edinburgh: T&T Clark; ss. 29-46; 52-64.

Nida, E. A. & Taber, C. R. (1974): *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: Brill; ss. 1-32.

O'Donnell, M. B. (2004): "Translation and the Exegetical Process, Using Mark 5,1-10, 'The Binding of the Strong man', as a Test Case", i: *Translating the Bible. Problems and Prospects*. (JSNTSS 173). S. E. Porter & R. S. Hess (eds.). Sheffield: Sheffield Academic Press; ss. 162-188.

Smalley, W. A. (1991): *Translation as Mission. Bibel Translation in the Modern Missionary Movement*. Macon, GA: Mercer Univ. Press; ss. 21-59.

Wasserstein, Abraham. & David J. Wasserstein (2006): *The Legend of the Septuagint. From Classical Antiquity to Today*. Cambridge: Cambridge University Press; ss. 19-94.

Wegner, P. D. (1999): *The Journey from Texts to Translations. The Origin and Development of the Bible*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 243-261.

Den følgende litteratur kan i samråd med emneansvarlig byttes ut med tilsvarende stoff som retter seg mot studentens morsmål, om dette ikke er norsk eller dansk:

(1929): "1.Mosebok 1-3", i: *GT MMM. Loven eller de fem Mosebøker*. Oversatt av N. Michelet; S. Mowinkel og N. Messel. Oslo: Aschehoug; ss.1-7.

(2001): "1.Mosebok 1-3", i: *Ny bibeloversættelse, - på videnskabeligt grundlag. Annoteret prøveoversættelse*. København: Reitzel; ss. 15-26.

(2007): "Mathæus' fortælling om Jesus", i: *Den Nye Aftale. Det Nye Testamente på nudansk*. M. Bjerre; G. Hallbäck; T. Lindhardt m.fl (red.). København: Bibelselskabets Forlag; ss. 9-57.

Luther, M. (1983): *Guds ord, menneskers språk*. Oslo: Det norske Bibelselskap; ss. 9-18.

Sverdrup, E. (1983): "Luther som bibeloversetter", i: *Guds ord, menneskers språk*. Martin Luther. Oslo: Det norske Bibelselskap; ss. 21-50.

Bøe, S. og Holmås, G.O. (2011): *Når Ordet blir norsk. Norske bibeloversettelser 1945-2011*.
Trondheim: Tapir, side 9-237.

NT609 Tilbedelse av Jesus Kristus blant de første kristne (10 stp/ECTS)

Emnekode:	NT609
Emnenavn:	Tilbedelse av Jesus Kristus blant de første kristne
Emnenavn nynorsk:	Tilbeding av Jesus Kristus blant dei fyrste kristne
Emnenavn engelsk:	Devotion to Jesus Christ in Earliest Christianity
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Ivar Vegge
Forkunnskaper:	Bestått TM1002 og TM1003 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike tolkninger og tilnærminger til monoteisme og kristologi, slik disse gjenspeiler seg i nytestamentlig forskningen
- gjøre utførlig rede for hvordan og hvorfor Jesus Kristus ble gjenstand for tilbedelse blant de første kristne
- drøfte likheter og ulikheter i tro og praksis med hensyn til tilbedelse av Jesus Kristus innenfor Det nye testamente, Thomas evangeliet, og proto- og deuterokse skrifter i det andre århundre.

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre selvstendig bruk av adekvate metodiske tilnærminger i analyse av kristologisk relevante tekster, særlig innen Det nye testamente
- identifisere og analysere hvilke forutsetninger og særtrekk som preger ulike sentrale forskningshistoriske fremstillinger av Jesus Kristus, særlig i Det nye testamente, og begrunne hvilke premisser som legges til grunn for eget arbeid.
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om tilbedelse av Jesus blant de første kristne under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forholde seg selvstendig og kritisk til ulike aktuelle fremstillinger av Jesus Kristus i nytestamentlig teologi, kirke, misjon og samfunn
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studentene skal drøfte jødisk monoteisme som bakgrunn og ramme for tilbedelse av Jesus Kristus. Videre vektlegges en bred historisk analyse av Jesu rolle og funksjon i de første kristnes religiøse liv og tro, med særlig fokus på hvordan og hvorfor Jesus ble gjenstand for tilbedelse. Emnet vil også gå inn på drøfting av ulike tolkninger og tilnærminger til monoteisme og kristologi, slik disse gjenspeiler seg i forskningen

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Bauckham, Richard (2008): *Jesus and the God of Israel: God crucified and other studies on the New Testament's christology of divine identity*. Milton Keynes: Paternoster; ss. 1-59; 152-181; 233-268.

*Dunn, J.D.G. (1998): "Why 'Incarnation'?" A Review of Recent New Testament Scholarship", i: *The Christ & The Spirit. Vol 1 Christology*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 405-423.

Hurtado, Larry W. (2003): *Lord Jesus Christ: Devotion to Jesus in Earliest Christianity*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 1-518; 539-654.

KMH601 Oldkirken (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH601
Emnenavn:	Oldkirken
Emnenavn nynorsk:	Oldkyrkja
Emnenavn engelsk:	The Early Church
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kenneth Ellefsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for forholdet mellom kristendom og jødedom frem til keiser Konstantin
- gjøre rede for forholdet mellom den kristne kirke og den romerske statsmakt og drøfte hvilke prosesser som ledet frem til kristendommen som riksreligion
- gjøre utførlig rede for de trinitariske og kristologiske stridighetene i oldkirken
- gjøre rede for hovedtrekkene ved fromhetslivet i oldkirken, med særlig vekt på dåpen, nattverden og utviklingen av de kirkelige høytider

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til kirkehistoriske fremstillinger om oldkirken og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om reformasjonstiden under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en helhetlig innføring i oldkirkens kirkehistorie frem mot år 500. Emnet gir særlig kunnskap om forholdet mellom kristendommen og jødedommen i de første to århundrene og forholdet mellom kirken og de romerske myndighetene. Vekten ligger på forfølgelsene av kirken og hvordan kirken utviklet seg til å bli en rikskirke fra og med keiser Konstantin på 300-tallet. Emnet vil i særlig grad gjøre rede for den teologiske tenkningen i oldkirken, med spesiell vekt på den kristne læren om triniteten og kristologien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Chadwick, Henry (1993): *The Early Church*. Cambridge: Penguin Books; ss. 9-290.

Kelly, J. N. D. (1977): *Early Christian Doctrines* (5th ed). London: A & C Black; ss. 83-251; 344-400; 422-455.

Skarsaune, Oskar (2002): *In the shadow of the temple: Jewish influences on the early Christianity*. Illionis: InterVarsity Press; ss. 209-444.

KMH602 Martin Luthers teologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH602
Emnenavn:	Martin Luthers teologi
Emnenavn nynorsk:	Martin Luthers teologi
Emnenavn engelsk:	Martin Luther's Theology
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kenneth Ellefsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for Martin Luthers teologi
- gjøre grundig rede for og drøfte utvalgte teologiske temaer i Martin Luthers forfatterskap basert på studier av primærkilder

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til kirkehistoriske fremstillinger om Martin Luther og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Martin Luthers teologi under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en grundig innføring i Martin Luthers teologi gjennom studie av hans tekster. Studentene skal lese utvalg av Luthers skrifter. Utvalget av skriftene skal dekke fire av de følgende emneområder: 1) De reformatoriske hovedskriftene fra 1520-1521, 2) ekklesiologiske tekster, 3) tekster fra nattverdstriden, 4) tekster om antropologi, 5) tekster om etiske og sosiale spørsmål og 6) tekster fra Luthers bibelutleggelse. Undervisningen i emnet vil dekke disse seks emneområdene og videre drøfte ulike faser i Luthers teologiske tenkning. Studentene skal velge omtrent 400 sider med primærkilder som dekker fire av de seks emneområdene. Tre uker før undervisningen i emnet avsluttes skal studenten levere inn en bokliste med primærkilder som skal godkjennes av emneansvarlig.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

1. Oversiktslitteratur

Lohse, Bernhard (1999): *Martin Luther's Theology. Its Historical and Systematic Development*. Minneapolis: Fortress Press; ss. 3-345.

2. Skrifter av Martin Luther

Skrifter i klammeparentes [] står som alternativer til skriftet ovenfor. Studenten foretar et utvalg på cirka 400 sider som godkjennes av emneansvarlig.

*(1957): *Against Latomus, Part Three* (Luther's Works Vol. 32). Philadelphia: Fortress Press; ss. 217-260

[(1995): *Mod Latomus. Om synd og nåde* (Martin Luthers Skrifter i utvalg, bd. 8). København: Credo Forlag; ss. 23-198.]

*(1957): *The Freedom of a Christian* (Luther's Works, vol. 31). Philadelphia: Fortress Press; ss. 333-377.

[(1979): *Om den kristne frihet* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. II). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 203-234.]

(1957): *Two Kinds of righteousness* (Luther's Works Vol. 31). Philadelphia: Fortress Press; ss. 297-306

[(1992): *Om den dobbelte retferdighed* (Martin Luthers Skrifter i utvalg, Troen og livet bd.6). København: Credo Forlag; ss. 9-39.]

(1958): *Lectures on Genesis Chapters 1-5* (Luther's Works Vol. 1). St. Louis: Concordia Publishing House; utvalgte sider

(1959): *The Babylonian Captivity of the Church* (Luther's Works Vol. 36). Philadelphia: Muhlenberg Press; ss. 11-126

*(1960): *Exhortation to all Clergy Assembled at Augsburg* (Luther's Works Vol. 34 – The Career of the Reformer VI). Philadelphia: Fortress Press; ss. 9-61.

*(1960): *The Holy and Blessed Sacrament of Baptism* (Luther's Works Vol. 35). Philadelphia: Muhlenberg Press; ss. 29-67.

*[(1980): *En preken om dåpens hellige ærverdige sakrament* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. I). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 311-321.]

*(1961): *Confession concerning Christ's Supper. The Third Part* (Luther's Works Vol. 37). Philadelphia: Muhlenberg Press; ss. 360-372

*[(1981): *Om Kristi nadverd. Bekendelse (1528)* (Martin Luthers Skrifter i utvalg, bd. 7, Troens evangelium. Ord og sakrament) København: Credo forlag; ss. 325-336; 345-47.]

[(1979): *Om Kirkens babylonske fangenskap - et forspill* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. II). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 89-191.]

(1963): *Lectures on Galatians 1535* (Luther's Work Vol. 26). St. Louis: Concordia Publishing House; utvalgte sider

[(1983): *Den Store Galaterbrevkommentaren* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. VI). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; utvalgte sider]

(1964): *Lectures on Galatians 1535* (Luther's Works Vol. 27). St. Louis: Concordia Publishing House; utvalgte sider

- [(1983): *Den Store Galaterbrevkommentaren* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. VI). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; utvalgte sider]
- *(1965): *The German Mass and Order of Service* (Luther's Works Vol. 53). Philadelphia: Fortress Press; ss. 61-89.
- *[(1982): *Den tyske messe (1525/1526)* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. V). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 7-39.]
- (1966): *On the Concils and the Church* (Luther's Works Vol. 41). Philadelphia: Fortress Press; ss. 9-178
- [(1963): *Om konsilerne og kirken, 1539* (Luthers Skrifter i udvalg, bd. 2) København: G. E. C. Gads Forlag; ss. 270-435.]
- *(1962): *Temporal Authority: To What extent it Should be Obeyed* (Luther's Works Vol. 45). Philadelphia: Fortress Press; ss. 81-129.
- *[(1980): *Skriftet om den verdslige øvrighet* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. III). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 163-203.]
- (1966): *To the Christian Nobility of the German Nation Concerning the Reform of the Christian Estate* (Luther's Works Vol. 44). Philadelphia: Fortress Press; ss. 115-217.
- [(1979): *Til den kristne adel av den tyske nasjon om bedring av kristendommens kår..., 1520* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. II). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 7-88.]
- (1969): *A Sermon on Preparing to die* (Luther's Works Vol. 42). Philadelphia: Fortress Press; ss. 99-115.
- [(1979): *En preken om å forberede seg til å dø* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. I). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 296-310.]
- (1971): *Against the Antinomians* (Luther's Works Vol. 47). Philadelphia: Fortress Press; ss. 107-119.
- [(1992): *Mod antinomerne* (Martin Luthers Skrifter i udvalg, bd. 6, Troen og livet) København: Credo Forlag; ss. 180-196.]
- [(1992): *Seks tesarækker til disputasjon mod antinomerne* (Martin Luthers Skrifter i udvalg, bd. 6, Troen og livet) København: Credo Forlag; ss. 197-224.]
- (1972): *The Bondage of the Will* (Luther's Works Vol. 33). Philadelphia: Fortress Press; ss. 15-295.
- [(1979): *Den trellebundne viljen* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. IV). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 113-362.]
- (1978): *Answer to the Hyperchristian, Hyperspiritual and Hyperlearned Book by Goat Emser in Leipzig ..., 1521* (Luther's Works Vol. 39). St. Louis: Concordia Publishing House; ss. 143-224.
- (1978): *That a Christian Assambly or Congregation Has the Right and Power to Judge All Teaching and to Call, Appoint, and Dismiss Teachers, Established and Proved by*

Scripture (Luther's Works Vol. 39) St. Louis: Concordia Publishing House; ss. 305-314.

*[(1980): *At en kristen forsamling eller menighet har rett og makt til å bedømme enhver lære og til å kalle, innsette og avsette lærere. Redegjørelse og begrunnelse ut fra Skriften* (Martin Luther, Verker i utvalg, bd. III). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag; ss. 204-212.]

KMH603 Den lutherske bekjennelse (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH603
Emnenavn:	Den lutherske bekjennelse
Emnenavn nynorsk:	Den lutherske vedkjenninga
Emnenavn engelsk:	The Lutheran Confession
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kenneth Ellefsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for tilblivelsen av de tre oldkirkelige symboler og Confessio Augustana og Martin Luthers Lille Katekisme
- gjøre utførlig rede for innholdet i de tre oldkirkelige symbolene med særlig vekt på trinitetslæren og læren om kristologien
- gjøre utførlig rede for den lutherske teologien knyttet til emnene antropologi, soteriologi, ekklesiologi og Åndens verk slik den er anført i Confessio Augustana
- analysere og vurdere CA-tekstens innhold i lys av Schwabacher-, Torgau- og Marburgartiklene
- redegjøre for den katolske kirkes reaksjon på de ulike læreartiklene i Confessio Augustana ut fra det motskriftet Responsio Pontifica seu Confutatio Augustane Confessionis
- redegjøre for og vurdere bekjennelsens funksjon og betydning i nyere økumeniske dialoger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om de lutherske bekjennelsesskriftene og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om bekjennelsesskriftene under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet er et fordypende tekststudium av de lutherske bekjennelsesskriftene. Det gis en innføring i de ulike bekjennelsesskriftenes tilblivelseshistorie i lys av den politiske og kirkelige situasjon. Emnet gir en fordypende innsikt i de tre oldkirkelige symboler, deres tilblivelse og innhold. Bekjennelsesskriftet *Confessio Augustana* vektlegges særlig. Studenten skal få kunnskap om dets tilblivelse og innhold. De ulike læreartiklene vil gjennomgås og tolkes ved hjelp av kildetekster og kommentarer. Emnet vil også drøfte bekjennelens funksjon og betydning i økumeniske dialoger i nyere tid.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

Nørsgaard-Højen, Peder (2001): *Den Danske Folkekirkes Bekendelsesskrifter. Kommentar*. København: Forlaget Anis; ss. 15-400.

eller:

Fagerberg, Holsten (1972 eller senere): *A New Look at the Lutheran Confessions (1529-1537)*. Missouri: Concordia Publishing House; ss. 9-305.

og:

Kolb, Robert and Nestingen, James A. (ed.) (2001): *Sources and Context of the Book of Concord*. Minneapolis: Fortress Press; ss.83-139.

Kolb, Robert and Wengert Timothy J. (ed.) (2000): *The Book of Concord. The Confessions of the Evangelical Lutheran Church*. Minneapolis: Fortress Press; ss. 19-294 og 345-480.

KMH604 Nyere norsk kirkehistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH604
Emnenavn:	Nyere norsk kirkehistorie
Emnenavn nynorsk:	Nyare norsk kyrkjehistorie
Emnenavn engelsk:	Modern History of the Church in Norway
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kenneth Ellefsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- Gjøre grundig rede for forholdet mellom stat og kirke på 1800- og 1900-tallet
- Gjøre rede sentrale perspektiver i kristenlivet på 1800- og frem til vår egen tid
- Gjøre rede for sentrale teologiske strømninger og videre gjøre rede for kirkens møte med samfunnet
- Gjøre grundig rede for kirkens forhold til skolen og kristendomsfaget.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til kirkehistoriske fremstillinger om nyere norsk kirkehistorie og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om nyere norsk kirkehistorie under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en grundig innføring i nyere norsk kirkehistorie fra 1800-tallet og frem til mellomkrigstiden. Emnet tar særskilt for seg opprettelsen av misjonsselskapene og vekkelsesbevegelsene og organiseringen av lekmannsbevegelsene innenfor Den norske kirke. Videre vil emnet redegjøre for forholdet mellom kirke og stat ut i fra kirkestyret og innføring av Dissenterloven og frikirkenes etablering fra midten av 1800-tallet. Fra 1880-årene vil vekten ligge på teologiske strømninger innenfor Den norske kirke og hvordan kirken forholdt seg til ånds- og kulturstrømninger i den moderne tid.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Austad, T. (2005). *Kirkelig motstand: Dokumenter fra den norske kirkekamp under okkupasjonen 1940-45, med innledninger og kommentarer*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 143-149.

Bergem, J. E. & Aarflot, Andreas (2007). *Mot en selvstendig folkekirke*. Bergen: Vigmostad & Bjørke, ss. 14-57.

- Breistein, I. F. (2003). "Har staten bedre borgere?": *Dissenternes kamp for religiøs frihet 1891-1969*. Trondheim: Tapir akademisk forlag, ss. 381-432.
- Hansen, J.-E. E. (red.) (2001). *Norsk tro og tanke. Bind 3*. Oslo: Tano Aschehoug, ss. 231-239, 403-408, 421-423.
- Dørum, Knut (2017): «Haugianerne i norsk politikk på 1800-tallet.» i: Dørum, Knut og Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2017): Hans Nielsen Hauge. Fra samfunnsfiende til ikon. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, ss. 76-103
- Fæhn Helge (1994): *Gudstjenestelivet i Den norske kirke*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 307-442.
- Holter, Åge (1989): «1850-1890 Det store spranget – fra menighetskole til borgerskole.» i: Haraldsø, Brynjar (red.) (1989): *Kirke-skole-stat 1739-1989*. Oslo: IKO-forlaget, ss. 44-72
- Løvlie, Birger (2016): «Lekmanns- og misjonsorganisasjonene som demokratiseringsagenter.» i: Dørum, Knut og Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2016): Mellom gammelt og nytt. Kristendom i Norge på 1800- og 1900-tallet. Kristiansand: Fagbokforlaget, ss. 93-108.
- Mogstad, Sverre (1989): «1960-1989 Kirken i kulturkampen om skolen. i: Haraldsø, Brynjar (red.) (1989): *Kirke-skole-stat 1739-1989*. Oslo: IKO-forlaget, ss. 132-172
- Molland, Einar (1979): *Norges kirkehistorie i det 19. århundre*. Bind 1. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, ss. 115-145, 189-224, 266-382.
- Oftestad, Bernt T. (1989): «1890-1940 Kirkens møte med skolen i moderne tid.» i: Haraldsø, Brynjar (red.) (1989): *Kirke-skole-stat 1739-1989*. Oslo: IKO-forlaget, ss. 73-104
- Oftestad, Bernt T. (1998): Den norske statsreligionen. Fra øvrighetskirke til demokratisk statskirke. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 77-287.
- Oftestad, Bert T., Rasmussen, Tarald og Schumacher, Jan (2005): *Norsk kirkehistorie*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 270-312
- Oftestad, B. T. (2015). Statsreligion som strategi for samfunnets enhet: Et historisk og aktuelt perspektiv. I J. F. Bernt, C. Holst & S. Stjernø (red.), *Rett og politikk: Nye perspektiver på demokratiets forutsetninger, utforming og grenser*. Oslo: Pax. Bibliotek, ss. 335-349.
- Skarsaune, Oskar (2012): «Den historiske bakgrunn for Grunnlovens paragraf fire.» i: Løvlie, Birger, Norseth, Kristin og Schumacher, Jan (red.) (2012): Kirke – kultur – politikk. Festskrift til professor dr. theol. Bernt T. Oftestad på 70-års dagen. Trondheim: Tapir Akademisk forlag, ss. 197-211.
- Uglem, Olav (1979): *Norsk misjonshistorie*. Oslo: Lunde forlag, ss. 58-189.
- Aadnanes, Per M. (1988): *Frå moderne vantru til ny religiøsitet. Norsk livssynsdebatt i hundre år*. Oslo: Tano 59-77, 90-104 og 123-171.

KMH605 Misjonshistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH605
Emnenavn:	Misjonshistorie
Emnenavn nynorsk:	Misjonshistorie
Emnenavn engelsk:	History of the Christian World Mission
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Finn Aasebø Rønne
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for kirkens misjonshistorie med særlig vekt på oldkirken og protestantisk misjon fra 1700-tallet
- gjøre grundig rede for tenkningen om misjon i ulike teologihistoriske epoker med særlig vekt på tiden etter reformasjonen
- drøfte den økumeniske bevegelsens betydning for misjon på 1900-tallet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til misjonshistoriske fremstillinger om og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om et misjonshistorisk tema under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på misjonshistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet er inndelt i to hovedtemaer. Det gis en grundig innføring i den kristne kirkes misjonsvirksomhet fra oldkirken til i dag. Hovedvekten vil ligge på oldkirkens misjonsinnsats og protestantisk misjonsvirksomhet fra 1700-tallet av. Emnet vil også gi en grundig innføring i hvordan kirken har tenkt og begrunnet misjonstanken i ulike teologihistoriske epoker, spesielt fra 1700-tallet av.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarerne skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarerne skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Bosch, David J. (2001): *Transforming Mission. Paradigm Shifts in Theology of Mission*. New York: Orbis Books; ss.181-519.

Pierson, Paul E. (2009): *The Dynamics of Christian Mission. History through a Missiological Perspective*. Pasadena: William Carey International University Press; ss.8-352.

KMH606 Teologi i det 20. århundre (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH606
Emnenavn:	Teologi i det 20. århundre
Emnenavn nynorsk:	Teologi i det 20. hundreåret
Emnenavn engelsk:	20 th Century Theology
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for protestantisk teologi i det tyvende århundre
- gjøre utførlig rede for katolsk teologi i det tyvende århundre
- gjøre rede for ortodoks teologi i det tyvende århundre
- gjøre rede for hovedtrekkene i den teologiske tenkningen til protestantiske teologer som Karl Barth, Rudolf Bultmann, Werner Elert, Paul Tillich, Dietrich Boenhoffer, Eberhard Jüngel og Wolfhart Pannenberg og Jürgen Moltmann,
- gjøre rede for hovedtrekkene i den teologiske tenkningen til katolske teologer som Karl Rahner, pave Johannes Paul II, pave Benedikt XVI og Hans Küng
- gjøre rede for hovedtrekkene i feministisk teologi
- gjøre rede for hovedtrekkene i latinamerikansk frigjøringssteologi
- gjøre rede for hovedtrekkene i økumenisk teologi

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til historiske fremstillinger om teologien i det tyvende århundre og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om moderne teologer eller teologiske strømninger under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet gir en grundig gjennomgang av det 20. århundrets teologihistorie. Hovedtyngden legges på den teologiske utvikling som fant sted etter den dialektiske teologis gjennombrudd i mellomkrigstiden, og avrundes med studium av den nye erfaringsorienterte teologi, som ble initiert særlig av Wolfhart Pannenberg. Studenten skal dermed skaffe seg oversikt over de viktigste teologiske strømninger i det 20 århundre, og opparbeide seg innsikt i de forskjellige retningers konfesjonelle røtter og særpreg. Det legges i så måte særlig vekt på at studenten opparbeider seg forståelse av forholdet mellom prinsipiell og material teologi hos de teologer som kan sies å ha grunnleggende betydning for de teologiske retninger som studiet omfatter. I den forbindelse legges det også vekt på å forstå hvordan og hvorfor, teologiske posisjoner divergerer eller kan sies å være beslektet. Med utgangspunkt i studiet av de forskjellige teologiske posisjoner i det 20 århundres teologi, skal studenten også skaffe seg innsikt i forutsetninger og målsettinger med moderne økumenisk virksomhet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

Ford, David F. (ed.) (1997): *The Modern Theologians. An Introduction to Christian Theology in the Twentieth Century*. Oxford: Balckwell Publishers; ss. 1-728.

eller:

Kristiansen, Ståle Johannes og Rise, Svein (red.) (2008): *Moderne teologi. Tradisjon og nytenkning hos det 20. århundres teologer*. Kristiansand: Høyskoleforlaget; ss. 21-212; 241-254; 301-312; 324-350; 417-429; 492-537; 547-638.

og:

Ford, David F. (ed.) (1997): *The Modern Theologians. An Introduction to Christian Theology in the Twentieth Century*. Oxford: Balckwell Publishers; ss. 21-86; 118-151; 162-178; 180-224; 389-425; 499-512.

KMH607 Kinas kirke- og misjonshistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH607
Emnenavn:	Kinas kirke- og misjonshistorie
Emnenavn nynorsk:	Kinas kyrkje- og misjonshistorie
Emnenavn engelsk:	History of the Church and its mission in China
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Tilbys ikke studieåret 2017-2018.
Emneansvarlig:	
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene i kirkens historie i Kina fra 600-tallet og fram til cirka 1350
- gjøre grundig rede for katolsk misjon i Kina fra 1583 til utgangen av 1700-tallet
- gjøre grundig rede for katolsk og protestantisk misjonsinnsats i Kina fra 1807 til 1901
- gjøre grundig rede for Det norske lutherske Kinamisjonsforbundets arbeid i provinesene Hubei og Henan (1894-1949)
- gjøre grundig rede for den kinesiske kirkes stilling og utvikling under revolusjonene (frigjøringen), under kulturrevolusjonen og fram til cirka 1980
- gjøre grundig rede for kirkens utvikling fra 1980 og fram til vår tid

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til forskjellige misjonshistoriske framstillinger som omtaler vestlige kirkers og misjonsselskapers misjonsframstøt i Kina
- analysere og forholde seg kritisk til marxistisk-materialistiske historieframstillinger som beskriver misjonsinnsatsen som vestlig kulturimperialisme
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Kinas kirke- og misjonshistorie under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på misjonshistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en grundig innføring i Kinas kirke- og misjonshistorie med særlig vekt på enkelte perioder, som katolsk misjon fra 1500-tallet til utgangen av 1700-tallet, katolsk og protestantisk misjon på 1800-tallet, Det norske lutherske Kinamisjonsforbundets arbeid i første halvdel av 1900-tallet, kirkens forhold under revolusjonen og nyordningen etter 1950 og kirkens utvikling etter 1980.

I dette emnet blir det også lagt vekt på å drøfte kristendommens stilling i lys av Kinas kulturelle, religiøse og politiske utvikling.

Organisering og arbeidsmåter

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamnen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Aikman, David (2006): *Jesus in Beijing*. Oxford: Monarch Books; ss. 61-194.

Bloch-Hoel, Nils E. (1997): "Den kristne kirke i Kina etter Mao 1949", i: *Norsk Tidsskrift for Misjon* (4); ss. 193-205.

Lambert, Tony (1999): *China's Christian Millions*. London: Monarch Books; ss. 195-243.

Lambert, Tony (1999): *The resurrection of the Chinese Church* (2nd ed.). Wheaton, IL: an OMF Book, Harold Shaw Publ.; ss. 1-325.

Moffett, Samuel H. (1998): *A History of Christianity in Asia. Vol I: Beginnings to 1500* (2nd ed.). Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 13-16; 287-323; 442-475.

Moffett, Samuel H. (1998): *A History of Christianity in Asia. Vol II: 1500-1900* (2nd ed.). Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 105-133; 285-300; 463-488.

Kjebekk, Erik (2002): "Kina og Mandsjuria", i: *Såtid, vekst og modning. Historien om Norsk Luthersk Misjonssambands arbeid i Asia, Afrika og Sør-Amerika*. Arne Tolo (red.). Oslo: Lunde Forlag; ss, 21-65.

Uhalley, Stephen Jr. & Wu Xiaoxin (eds.) (2001): *China and Christianity, Burdened Past, Hopeful Future*. New York, NY/ London: M. E. Sharpe; ss. 11-27; 179-216; 271-300.

KMH609 Afrikas kirke- og misjonshistorie (10 stp/ECTS)

Emnekode:	KMH609
Emnenavn:	Afrikas kirke- og misjonshistorie
Emnenavn nynorsk:	Afrika si kyrkje- og misjonshistorie
Emnenavn engelsk:	History of the Church and its Mission in Africa
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Finn Aasebø Rønne
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	2 stp mot KMH608
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2015

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- Gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens historie i Afrika
- Gjøre grundig rede for den orientalske kirkes rolle og betydning i Afrikas kirkehistorie
- Gjøre grundig rede for kirkens historie i Kongo fra den portugisiske ekspansjon i området.
- Gjøre grundig rede for kirkens utbredelse i Afrika før, under og etter perioden med europeisk kolonisering
- Gjøre grundig rede for afrikanske uavhengige kirker
- Gjøre grundig rede for den store utbredelse av pentekostal kristendom i dagens Afrika.
- Gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens historie i Etiopia.
- Gjøre grundig rede for nordetiopisk erobring og misjon i den sydlige del av det nåværende Etiopia, og de omvendelser til kristendom som skjedde i den forbindelse.
- Gjøre grundig rede for utviklingen av de protestantiske kirker i Etiopia i løpet av det 20. århundre med særlig fokus på deres forhold til etiopisk samfunn og kultur.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og forholde seg kritisk til kirkehistoriske fremstillinger om Afrikas kirke- og misjonshistorie og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Afrikas kirke- og misjonshistorie under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på kirkehistoriske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter

- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere kirkehistoriske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir en grundig innføring i Afrikas kirke- og misjonshistorie fra de tidlige kirker i Egypt, Nordvestafrika, Etiopia og Nubia til i dag. Emnet legger særlig vekt på bestemte perioder og temaer som de orientalske kirker i det nordlige Afrika, kirken i Kongo i forbindelse med portugisisk ekspansjon, kirkens utbredelse i Afrika i tilknytning til vestlige misjonsselskaper før, under og etter perioden med europeisk kolonisering, afrikanske uavhengige kirker og den store utbredelse av pentekostal kristendom i nåtidens Afrika. Det vil dessuten bli fokusert spesielt på Etiopias kirkehistorie fra kristendommens ankomst omkring 330 til i dag. Her vektlegges særlig nordetiopisk erobring og misjon i Sør-Etiopia, foruten de nyere protestantiske kirker og deres forhold til etiopisk samfunn og kultur.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Det vil dessuten bli gitt en kort introduksjon til historiske metoder og kildekritikk.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Hastings, Adrian. *The Church in Africa 1450-1950* (Oxford: Oxford University Press 1994), p.3-169; 173-393; 397-610.

Rønne, Finn Aa. 'Christianity in the Dynamics of South Ethiopian Societies and Cultures: Kambbaata-Hadiyya.' i Katsuyoshi Fukui, Eisei Kurimoto and Masayoshi Shigeta (eds.). *Ethiopia in Broader Perspective: Papers of the XIIIth International Conference of Ethiopian Studies*, Volume III (Kyoto 1997), p.133-148.

Rønne, Finn Aa. 'Conversion and Proselytisation in Southern Ethiopia – a Historical and Comparative perspective.' i E. Ficquet and Ahmed Hassen (eds.). *Movements in Ethiopia, Ethiopia in Movement. Proceedings of the 18th International Conference of Ethiopian Studies*, Volume 1 (Addis Ababa: CFEE – IES 2014), p.89-101.

Tibebe Eshete. *The Evangelical Movement in Ethiopia. Resistance and Resilience* (Waco: Baylor University Press 2009), p.85-101; 145-189.

Abebe Kifleyesus. 'Cosmologies in Collision: Pentecostal Conversion and Christian Cults in Asmara.' *African Studies Review* - Volume 49, Number 1, April 2006, p.75-92.

Kildetekster:

Delgado, M., Koschorke, K., Ludwig, F. (eds.). *A History of Christianity in Asia, Africa and Latin America, 1450-1990: A Documentary Sourcebook* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company 2007), p.139-141; 142-145; 150-153; 154-155; 157-160; 171-176; 180-181; 184-190; 201-206; 208-211; 212-213; 214; 217-219; 221-226; 255; 260-261; 268-270.

Thomas, Norman E. (ed.). *Classic Texts in Mission and World Christianity* (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books 1995), p.67-68; 82-84; 207-209.

Gudina Tumsa. *Witness and Discipleship. Leadership of the Church in Multi-Ethnic Ethiopia in a Time of Revolution. The Essential Writings of Gudina Tumsa General Secretary of the Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus (1929-1979)* (Addis Ababa: Gudina Tumsa Foundation 2003), p.81-94; 111-123.

“Regulations on the Establishment on Missions, Decree No.3 of 1944, Addis Ababa, 27 August 1944”. (*Negarit Gazeta*, No.12, p.158-161. Addis Ababa 1944.)

ST601 Rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST601
Emnenavn:	Rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen
Emnenavn nynorsk:	Rettferdiggjering og heilaggjering
Emnenavn engelsk:	Justification and Sanctification
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for utviklingen av det lutherske rettferdiggjørelses og helliggjørelsesdogme på bakgrunn av reformasjonstidens teologiske kontekst, og være i stand til å identifisere det særegne ved den lutherske oppfatning av sammenhengen mellom disse dogmene
- vurdere det lutherske rettferdiggjørelses og helliggjørelsesdogme i lys av moderne tids økumeniske og teologiske debatt
- skjelne mellom luthersk, romersk katolsk, reformert og pentekostal forståelse av forholdet mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse, analysere og forklare den sammenheng som etableres mellom disse dogmene i lys av den enkelte konfesjonelle helhetsoppfatning

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å tilegne seg ny forståelse av rettferdiggjørelses og helliggjørelsesdogmet, ved å analysere, klassifisere og vurdere forskjellige fremstillinger av dette forholdet
- utvikle selvstendige oppfatninger av dette forholdet med utgangspunkt i Skriften, Den lutherske bekjennelse og teologisk forskning
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om den lutherske rettferdiggjørelses- og helliggjørelseslæren og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om den lutherske rettferdiggjørelses- og helliggjørelseslæren under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- formidle selvstendige og gjennomarbeidede oppfatninger av forholdet mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse
- foreta analyser og vurderinger med sikte på å finne mulige løsninger på teologiske spenninger og problemer i forståelsen av dette forholdet
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på dogmatiske spørsmål for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere dogmatiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet er primært en fordypning i den lutherske forståelse av forholdet mellom tro og gode gjerninger. En betydelig del av studiet baseres på et større utvalg av sentrale skrifter fra reformasjonstiden. Hensikten med dette er at studenten skal tilegne seg førstehåndskunnskap, både om den reformatoriske utviklingen av rettferdiggjørelses- og helliggjørelsesdogmet, og av den eksegetiske argumentasjon for disse dogmene, som ble fremført i reformasjonstiden. Studiet sikter videre på at studenten skal skaffe seg innsikt, henholdsvis i katolsk, reformert og baptistisk/pentekostal oppfatning av forholdet mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse. Studenten skal også tilegne seg innsikt i den aktuelle teologiske og økumeniske debatt om dette emne og settes i stand til å vurdere denne i teologihistorisk og eksegetisk perspektiv.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proffessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proffessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:
En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Alexander, Donald L. (red) (1988): *Christian Spirituality: Five Views of Sanctification*. Downers Grove: Inter Varsity Press; 15-200.

Calvin, John. (1989/1997): *Institutes of the Christian Religion* (H. Beveridge, trans.): Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company; ss. 400-424.

Chemnitz, Martin (1971): *Examination of the Council of Trent* (Bd. I, transl. by Fred Kramer). St. Louis: Concordia Publishing House; ss. 455-663.

Hoas, Brynjulf (1985): *The Doctrine of Conversion in the Theology of Martin Chemnitz*. Ft. Wayne, IN: Concordia Theological Seminary; ss. 155-168.

Luther, Martin (1521/1958): *Against Latomus* (Luther's Works, vol. 32). Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 133-261.

Mannermaa, Tuomo (2002): "The Doctrine of Justification and Christology", i: *Concordia Theological Quarterly* (vol. 64:3 July 2000); ss. 206 - 239.

McGrath, Alister (1986): *Iustitia Dei. A History of the Christian Doctrine of Justification, Vol. II, From 1500 to the Present Day*. Cambridge: Cambridge University Press; ss. 3-53; 136-191.

Melanchton, Philip (2007): *The Loci Communes of Philip Melancthon: With a Critical Introduction by the Translator*. Eugene, GA: Wipf & Stock Publishers; ss. 15-274.

Laato, Timo (2008): "Justification: The Stumbling Block of the Finnish Luther School", i: *Concordia Theological Quarterly* (vol. 72:4); ss. 327 – 347.

Lutheran World Federation (1997): *Joint declaration on the Declaration of Justification*, Geneve: Lutheran World Federation.

ST602 Nådemidlene (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST602
Emnenavn:	Nådemidlene
Emnenavn nynorsk:	Nådemidla
Emnenavn engelsk:	The Means of Grace
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forklare likheter og forskjeller mellom luthersk, romerks-katolsk, reformert og baptistisk forståelse av nådemidlene, med utgangspunkt i grunnleggende forutsetninger i den aktuelle teologiske posisjonen
- identifisere grunnleggende teologiske forutsetninger for den lutherske nådemiddellæren og forklare hvordan synet på disse virker bestemmende på en helhetlig oppfatning av nådemidlene
- skjelne mellom divergerende syn på nådemidlene innen den luthersk teologiske tradisjon, og ha innsikt i den økumeniske debatt vedrørende nådemidlene

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten være i stand til å:

- analysere og vurdere forskjellige oppfatninger om nådemidlene på eksegetisk grunnlag og i teologihistorisk perspektiv
- utvikle selvstendig forståelse av nådemidlene, ved hjelp av faglig forsvarlige teologiske metoder
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om den lutherske læren om nådemidlene og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om den lutherske dogmatikk under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper om nådemidlene med tanke på å ta stilling i forhold til pågående debatt og teologisk tenkning vedrørende nådemidlene
- kommunisere kunnskap om den faglige problematikk som knyttes til nådemidlene i faglige fora, i undervisning og i menighetsammenheng
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på dogmatiske spørsmål for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere dogmatiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet er primært lagt opp som en fordypning i den lutherske lære om nådemidlene. I tillegg blir det gitt innføring i romersk-katolsk, reformert og baptistisk forståelse av dåp og nattverd. Studiet av den lutherske nådemiddellæren er særlig rettet mot spørsmålet om hvordan forholdet mellom Ordets nådemiddel og sakramentene er å forstå. I denne delen av studiet legges det opp til nærlesing av et mindre utvalg tekster av Luther og Augustin. I tillegg skal faget gi innsikt i nyere debatt og teologisk tenkning om nådemidlene.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det gis mulighet til å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

Althaus, Paul (1981): *The Theology of Martin Luther*. Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 345-399.

Armstrong, H (red) (2007): *Understanding Four Views on Baptism*. Grand Rapids; MI: Zondervan; ss. 15-222.

Augustin, Aurelius (1983): "On the spirit and the letter", i: *Nicene and Post Nicene Fathers of the Christian church* (vol V). Philip Schaff (ed.). Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company; ss. 83-115.

Hoas, Brynjulf (1990): *The Bestowal of the Benefits of the Real Presence. The Early Eucharistic Works of Martin Chemnitz as a Contribution toward the Formula of Concord article VII*. St. Louis, MS: Concordia Seminary; ss. 153-283.

Luther, Martin (1521/1958): *A Brief Instruction on What to Look for and Expect in the Gospel, 1521* (Luther's Works, vol. 35). Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 113-124.

Luther, Martin (1958): *Concerning the Letter and the Spirit* (Luther's Works, vol. 39). Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 175-203.

Luther, Martin (1528/1958): *Concerning Rebaptism* (Luther's Works, vol. 40). Philadelphia, PA: Fortress Press; ss. 225-262.

Luther, Martin (1519/1958): *The Holy and Blessed Sacrament of Baptism* (Luther's Works, vol. 35). Philadelphia: Fortress Press; ss. 23-44.

Moore, Russell D (red) (2007): *Understanding Four Views on the Lord's Supper*. Grand Rapids; MI: Zondervan; ss. 15-224.

Scaer, David P (2008): *Law and gospel and the means of grace*. St. Louis, MI: Luther Academy; ss. 10-235.

Tappert Theodore G. (red) (1959): *The Book of Concord*. Philadelphia, PA: Fortress Press; utvalgte sider.

ST603 Religionsfilosofi og apoloetikk (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST603
Emnenavn:	Religionsfilosofi og apoloetikk
Emnenavn nynorsk:	Religionsfilosofi og apoloetikk
Emnenavn engelsk:	Philosophy of Religion and Apologetics
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Jakob Olsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forklare grunnleggende epistemologiske og ontologiske forutsetninger for de religiøse, filosofiske og kristne virkelighetsoppfatninger som presenteres i pensumlitteraturen
- analysere utvalgte filosofiske og teologiske retninger, og vise hvordan forholdet mellom filosofi og teologi blir forstått og kommer til uttrykk i disse retningene
- vurdere forutsetninger og muligheter i kristen apologetisk argumentasjon, med utgangspunkt i vitenskapsteoretiske, epistemologiske og teologiske forutsetninger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- arbeide seg frem til en selvstendig og prinsipiell oppfatning av forholdet mellom kristen tro og filosofi
- presentere argumentasjon for den kristne tro, i samsvar med vitenskapsteoretiske og epistemologiske prinsipper
- analysere og identifisere det epistemologiske og ontologiske grunnlaget for filosofisk og kristen helhetstenkning
- analysere og forholde seg kritisk til religionsfilosofiske fremstillinger og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om religionsfilosofiske spørsmål under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende kunnskaper om religionsfilosofi og apoloetikk med tanke på å ta stilling i forhold til pågående religionsfilosofisk og vitenskapelig debatt

- utvikle strategier for apologetikk i forhold til faglige fora, i menighetssammenheng og i allmennheten
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på religionsfilosofiske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer
- kommunisere religionsfilosofiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet gir grundig innføring i religionsfilosofiens grunnlagsproblemer. Hovedfokuset rettes mot spørsmålet om hvordan forholdet mellom teologi og filosofi kan forstås og er blitt forstått innen et utvalg teologiske hovedposisjoner. Det legges særlig vekt på å formidle innsikt i de formale og prinsipielle forutsetningene for forståelsen av forholdet mellom filosofi og teologi. Den apologetiske delen av studiet bygger på den religionsfilosofiske og sikter på at studenten skal tilegne seg kunnskap om forskjellige former for argumentasjon for og imot kristentroens sannhet. I denne delen av studiet legges det særlig vekt på å etablere forståelse av forholdet mellom visshetsproblematikk og erkjennelsesteori. Det blir videre gitt grundig innføring i hvordan forholdet mellom kristen virkelighetsoppfatning, filosofi og vitenskap er forstått og kan forstås på forskjellige måte, avhengig av teologisk og filosofisk grunnoppfatning.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

Christensen, Kurt (2005): *Postmodernismens utfordring til kristendommens sandhet. Refleksjoner over den kristne apologetiks mulighet i den postmoderne kultur*, København: Credo Forlag; ss. 191-492.

Valen-Sendstad, Aksel (1992): *Religionsfilosofi: en innføring i forholdet mellom filosofisk og teologisk virkelighetsforståelse*. Århus: Forlaget Kolon; ss. 15-285.

Wigen, Tore (1993): *Religionsfilosofi. En bok om tro, fornuft og livets mening*. Oslo: Luther Forlag; ss. 13-130; 186-221.

eller:

Craig, William Lane (1984): *Reasonable Faith. Christian Truth and Apologetics*. Chicago, MI: Moody Press; ss. 17-302.

Zagzebski; Linda Trinkaus (2007): *Philosophy of Religion: An Historical Introduction*. Malden, MA: Blackwell Publ; ss. 15 - 251.

ST604 Lidelsen og det ondes problem (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST604
Emnenavn:	Lidelsen og det ondes problem
Emnenavn nynorsk:	Lidinga og det vondes problem
Emnenavn engelsk:	Evil and the Problem of Pain
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Olsen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forklare hva det såkalte teodiceproblemet består i og vurdere holdbarheten i ulike teologisk og filosofisk argumentasjon som tar utgangspunkt i dette problemet
- forklare ulike forsøk på å komme til rette med de logiske og eksistensielle problemer som reises av spørsmålet om hvordan forholdet mellom Guds allmakt og godhet kan forstås i forhold til lidelsen og det ondes problematikk
- identifisere, klassifisere og vurdere forskjellige forklaringer på lidelsen og det ondes problem, slik disse kommer til uttrykk hos hovedfigurantene i pensumlitteraturen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten være i stand til å:

- kommunisere kunnskap om den faglige problematikk som knyttes til lidelsen og det ondes problem, med utgangspunkt i overordnede teologiske perspektiver
- skjelne mellom den intellektuelle og den eksistensielle side ved lidelsen og det ondes problematikk og dra nytte av dette i faglig formidling og personlig veiledning
- analysere og vurdere forskjellige forsøk på å komme til rette med teodiceproblematikken, i lys av konsekvensanalytisk og aksiomatisk vurdering av den argumentasjon som gjøres gjeldende
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger og videre kunne anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- aktualisere fagets problematikk på selvstendig, kritisk og reflektert måte i møte med kirke, misjon og menighetsliv
- delta i faglige samtaler som drøfter lidelsen og det ondes problematikk, med utgangspunkt i etablerte og nye problemstillinger
- bidra til refleksjon om hvordan mennesker i vanskelige livssituasjoner og troskriser kan forstås og få hjelp

Emnets innhold:

Studiet gir grundig innsikt i det såkalte teodiceproblemets historie. Fokus er hovedsakelig rettet mot teologiske løsninger på denne problematikken. Enkelte filosofiske løsningsforsøk blir imidlertid også berørt. Det legges særlig vekt på å vise hvordan den såkalte privasjonsteodiceen og viljesfrihetsteodiceen, som kan spores tilbake til Augustin, kommer til uttrykk hos et utvalg tenkere, også i moderne tid. På tilsvarende måte legges det vekt på å vise hvordan den såkalte ireneiske løsning gjør seg gjeldende. Studiet sikter ellers på å gi ressurser med tanke på å arbeide kritisk og selvstendig med fagets problematikk. En større del av studiet er lagt opp som en kritisk analyse av litteratur fra et utvalg tenkere.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Enten:

*Hallesby, Ole (1938): *Den kristelige troslære. II. Den spesielle del*. Kristiania: Lutherstiftelsen; ss. 134-176.

Hick, John (1977): *Evil and the God of Love*. London: Macmillan; ss. 38-59; 201-243.

Hygen, Johan B. (1974): *Guds allmakt og det ondes problem. Mit einer deutschen Zusammenfassung*. Oslo: Universitetsforlaget; ss. 6-186.

Lewis, C. S (1977). *The Problem of Pain*. Glasgow; ss. 7-106.

Plantinga Alvin (1975): *God, Freedom and Evil. Essays in Philosophy*. London; ss. 7-112.

Sannes, Kjell-Olav (2002): *Det guddommeliggjorte menneske og den menneskeliggjorte Gud: en kritisk teologisk analyse av synet på forholdet mellom mennesket og Gud hos Kenneth E. Hagin, trosbevegelsens grunnlegger og lærer*. Oslo: Refleks-publishing; ss. 10–170.

*Teigen, Arne Helge (2006): *Gudserkjennelsens problem i Olav Valen-Sendstads teologi*. Oslo: FMH-forlaget; ss. 187-209.

Valen-Sendstad, Olav (1951): *Tornen i kjødet*. Oslo: Lutherstiftelsen; ss. 7–118.

Wigen, Tore (1993): *En bok om tro og fornuft og livets mening*. Oslo: Luther; ss. 222–289.

eller:

Hick, John (1977): *Evil and the God of Love*. London: Macmillan; ss. 15–388.

Lewis, C. S (1977): *The problem of pain*. Glasgow; ss. 7–106.

Plantinga, Alvin (1974): *God, freedom, and evil. Essays in Philosophy*. Grand Rapids, MI: Eerdman; ss. 7–112.

Swinburn, Richard (1998): *Providence and the problem of evil*. Oxford : Oxford University Press; ss. 15-278.

ST605 Kristen etikk i møte med pluralisme og ateisme (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST605
Emnenavn:	Kristen etikk i møte med pluralisme og ateisme
Emnenavn nynorsk:	Kristen etikk i møte med pluralisme og ateisme
Emnenavn engelsk:	Christian Ethics Encountering Pluralism and Atheism
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Carsten Elmelund Petersen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for det særegne ved den postmoderne etikk og forklare hvordan denne er relatert til det postmoderne menneskesyn
- gjøre rede for og vurdere de etiske konsekvenser av moderne ateismes menneskesyn
- gjøre rede for og drøfte hvordan kristen etikk utfordres av postmodernismens pluralisme og moderne ateisme

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere postmoderne og ateistisk argumentasjon for etiske handlinger
- formidle etisk veiledning og argumentasjon i møte med postmodernismen og ateismens utfordringer
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om etikk og kristen etikk i et pluralistisk samfunn og videre kunne anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om kristen etikk under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere særegne trekk ved ateistisk, postmoderne og kristent menneskesyn

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på etiske emner for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere etiske temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Studiet gir grundig innføring i den form for pluralisme som preger postmodernismen og legger særlig vekt på å belyse de etiske konsekvenser av disse oppfatningene. På tilsvarende måte gir studiet også innføring i moderne ateistisk religionskritikk og de etiske konsekvensene av denne. Studiet fokuserer ellers på de punkter i den kristne etikk som særlig utfordres i møte med moderne ateisme og postmodernisme. Dette innebærer at det legges særlig vekt på etikkens forankring i åpenbaringen og i menneskets alminnelige moralerkjennelse og det kristne menneskesynet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Bayer, Oswald & Jeffrey F. Cayzer (2007): *Freedom in Response: Lutheran Ethics: Sources and Controversies*. Oxford: Oxford Univ. Press; ss. 13-258.

Carson, D. A (2002): *The Gagging of God: Christianity Confronts Pluralism*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 13-442.

McGrath Alister E. (2004): *Dawkins' God: Genes, Memes, and the Meaning of Life*. Oxford: Blackwell Publishing; ss. 15-138.

ST606 Jesu lidelse og død (10 stp/ECTS)

Emnekode:	ST606
Emnenavn:	Jesu lidelse og død
Emnenavn nynorsk:	Jesu liding og død
Emnenavn engelsk:	The Suffering and Death of Jesus
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Carsten Elmelund Petersen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for de forskjellige typiske tolkningene av Jesu døds teologiske betydning. Det gjelder dels de tre tradisjonelle tolkningstypene; 1) klassisk forsoning, 2) objektiv forsoning, 3) subjektiv forsoning, som fremstår etter Gustaf Aulens typeoppdeling fra 1930.

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- selvstendig lese og analysere teologiske tekster ut fra de 3 modellene og diskutere og vurdere de forskjellige modellene på bakgrunn av bibelsk og systematisk-teologisk tenkning.
- selvstendig kunne presentere de forskjellige tolkningene av Jesu døds betydning på en relevant og lojal måte – og i forlengelsen av dette, kunne ta begrunnet stilling til de enkelte tolkningstypene.
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om Jesu lidelse, død og oppstandelse og videre kunne anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for relevante teologiske forbindelseslinjer fra tolkningen av Jesu døds betydning til en rekke andre teologiske emner; Guds treenighet, Kristi to naturer,

læren om synden, Guds forhold til mennesket, rettferdiggjørelse av tro, behovet for helliggjørelse osv.

- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere fagområdets temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Hvorfor døde Jesus? Dette spørsmålet har opptatt mennesker i snart 2000 år, og kurset vil fokusere på tanken om forsoning i Jesu død. Med utgangspunkt i Gustaf Auléns sontring i tre hovedtyper av tolkninger, 1) klassisk forsoning, 2) objektiv forsoning, 3) subjektiv forsoning, vil representanter for disse typer bli introdusert og behandlet. Kurset blir ingen gjennomgang av Auléns bok om forsoningstypene, men boken vil være utgangspunkt for behandlingen av typeinndelingen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamnen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Anselm av Canterbury (1978): *Hvorfor Gud blev menneske* (oversat af Johannes Thulstrup). København: Reitzel; ss. 13-130.

Athanasius av Alexandria (2006): *Mot hedningarne och Om inkarnationen*. Skelefteå: Artos; ss 77-141.

Aulén, Gustaf (1930): *Den kristna Försoningstanken*. Stockholm; ss. 5-268.

Austad, Torleiv (1986): ”«...forsonte oss med seg selv» Om forsoningen i troslæren”, i: *Forsoningen*. Bernt Oftestad og K. Arvid Tångberg (red.). Trondheim: Tapir; ss. 37-49

Højlund, Asger (1995): “Forsoningen i Luthers teologi,” i: *Konvent for Kirke og Theologi: Forsoningen*; ss. 59-75.

Jakobsen, Anders-Christian (1999): “Et oldkirkeligt perspektiv på forsoningen,” i: *Kritisk Forum for Praktisk teologi 95/2004*; ss. 2-17.

Jensen, Oddvar Johan (1985): ”«Seier» eller «Soning»” *Fast Grunn* 1985; ss. 117-123.

Luther, Martin (1981): *Store Galaterbrevskommentar I*. København; 64-76; 218-248; 360-386.

Luther, Martin (1984): *Store Galaterbrevskommentar II*. København; 36-42 og 91-100.

Mæland, Jens Olav (red.) (1985): *Konkordieboken - Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Oslo: Lunde; ss. 15-39; 43-45; 64-126; 181-183; 202-215.

Prenter, Regin (1979): *Skabelse og genløsning*. København: Gad; ss. 399-431; 447-454 og 481-492.

Valen-Sendstad, Aksel (1996): *Troens fundament*, Århus: Forlaget Kolon, ss. 407-448

Valen-Sendstad, Fartein (2002): *I vårt sted?*. Kristianssand: Høyskoleforlaget; ss. 20-89 og 231-261.

MIS601 Misjonsstrategi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS601
Emnenavn:	Misjonsstrategi
Emnenavn nynorsk:	Misjonsstrategi
Emnenavn engelsk:	Mission Strategy
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for og analysere misjonsstrategien slik den har kommet til uttrykk i kirkens historie og i det aktuelle misjonsarbeidet i dag
- drøfte og vurdere ulike strategier og argumentere for misjonsstrategier som kommer til rette med den lokale kulturelle og religionsmessige kontekst og tilgjengelige ressurser
- begrunne aktuelle strategiske valg ut fra bibelske prinsipper og relevant missiologisk teori

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- mestre ulike misjonsstrategier for nybrottsarbeid
- utvikle strategier som bidrar til å fornye og videreutvikle eksisterende misjonsarbeid
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om misjonsstrategiske metoder og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om misjonsstrategiske spørsmål under faglig veiledning og i tråd med forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- utvikle forpliktende holdninger og verdier i tråd med Bibelen og den kirkelige tradisjon i møte med mennesker fra andre kulturer

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter i misjonsstrategiske spørsmål for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksmåter

Emnets innhold:

Emnet gir en historisk og aktuell innføring i ulike misjonsstrategier. Det vil særlig vektlegges de store forandringer i tenkningen om misjonsstrategien som har fremkommet i teologihistorien. Videre vil emnet presentere og drøfte ulike misjonsstrategier som den kristne kirke har anvendt inn mot ulike kulturelle kontekster. Undervisningen vil vektlegge hvordan nye misjonsstrategier kan utvikles for kristent arbeid i helt nye områder og kulturer. Særlig vil misjonsstrategier utviklet av Norsk Luthersk Misjonssamband vektlegges, men også misjonsstrategier utformet i andre økumeniske og evangelikale sammenhenger drøftes. I emnets andre del skal studenten velge et fordypende områdestudie med tanke på misjonsstrategi. Områdene skal være knyttet til enten Asia, Afrika, Latin-Amerika eller en muslimsk kontekst. Områdestudiet vil gi særlig kunnskap om tradisjonelle religioner og folkereligiøsitet og drøfte hvordan den kristne kirke skal forholde seg til de eksisterende trossystemer. Gjennom undervisningen skal studenten få mulighet til å utarbeide og drøfte skisser til misjonsstrategi for ulike kulturelle kontekster ut fra en gitt modell. En slik skisse skal konkret drøfte innholdet for en misjonsstrategi som tar hensyn til stedegen kultur og religion.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

1. Obligatorisk lesepensum

Bosch, David J. (1991): *Transforming Mission – Paradigm Shifts in Theology of Mission*. New York: Orbis; ss. 181-189, 349-367, 393-432, 447-457.

*Carey, William (1981): *An Enquiry into the Obligation of Christians to Use Means for the Conversion of the Heathens* from *Perspectives on the World Christian Movement. A Reader*. Pasadena, CA: William Carey Library; ss. 227-236.

*Kvarme, Ole Christian (2008): "Formation for Ministry and Mission: Reflections on Vocational Spirituality," i: *Mission to the World*. Tormod Engelsviken (red). Oslo/UK: Egede/Regnum; ss. 375-381.

Moreau, Corwin & McGee (2004): *Introducing World Missions. A Biblical, Historical, and practical Survey*. Grand Rapids: Baker; ss. 71-89, 205-314.

*NLM (2009): "NLMs misjonsstrategi mot år 2020." (vedtatt på NLM sin generalforsamling 2009)

* "Prinsipperklæring om misjon. NLMs misjonsstrategi i 90-årene." (vedtatt på NLMs generalforsamling i 1991)

eller

* "Statement on mission" samme oversatt til engelsk (1991)

Pocock, Van Rheenen og McConnell (2005): *The Changing Face of World Missions*. Grand Rapids: Baker Academic; ss. 209-320.

*Shenk, Wilbert (1993): "Mission Strategies," i: *Toward the 21st Century in Christian Mission*. Phillips & Coote (ed). Grand Rapids: Eerdmans; ss.218-234 .

*Taylor, J. Hudson (1981): "The Call to Service" og "China's Spiritual Need and Claims," i: *Perspectives on the World Christian Movement. A Reader*. Ralph D. Winter & Steven C. Hawthorne (eds.). Pasadena, CA: William Carey Library; ss. 237-249.

*Townsend, Cameron (1981): "Tribes, Tongues, and Translators," i: *Perspectives on the World Christian Movement. A Reader*, Ralph D. Winter & Steven C. Hawthorne (eds.). Pasadena, CA: William Carey Library; ss. 250-252.

2. Valgfritt områdestudium

Ett av følgende emner velges. Valget må godkjennes av emneansvarlig.

A. Generelt :

Bakke, Ray (1987): *Kristen i byen*. Fredericia: Lohse, ss. 11-183

Hesselgrave, David J. (1980): *Planting Churches Cross-Culturally. A guide for home and foreign missions*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 45-80; 117-131.

Hiebert, Paul; R. Shaw & Tite Tienou (1999): *A Christian Response to Popular Beliefs and Practices. Understanding Folk Religion*. Grand Rapids: Baker; ss. 45-92.

Hiebert, Paul (2008): *Transforming Worldviews. An Anthropological Understanding of How People Change*. Grand Rapids: Baker.

Hiebert, Paul & Eloise Hiebert Meneses (1995): *Incarnational Ministry. Planting Churches in Band, Tribal, Peasant, and Urban Societies*. Grand Rapids: Baker

NLM (2000): "Ingen snarvei for evangeliet. Handlingsplan for ytremisjonsarbeidet". Ålesund; ss.18-53.

Tolo, Arne (red.) (2002): *Såtid, vekst og modning: historien om NLMs arbeid i Asia, Afrika og Sør-Amerika*. Oslo: Lunde; sideutvalg fra valgt kontinent.

B. Asia:

Gnanakan, Ken (1992): *Salvation, some Asian Perspectives*. ATA: Bangalore.

Hiebert, Paul, R. Shaw & Tite Tienou (1999): *A Christian Response to Popular Beliefs and Practices. Understanding Folk Religion*. Grand Rapids: Baker

Redse, Arne (2008): "Fornya etiske utfordringer fra konfutsiansk hald," i: *Med Kristus til jordens ender – Festskrift til Tormod Engelsen*. Kjell Olav Sannes (red.). Oslo: Tapir; ss. 237-248.

Yung, Hwa (1997): "Holistic Mission" i *Mangoes or Bananas. The Quest for an Authentic Asial Christian Theology*. (Hwa Yung). Regnum: Oxford; ss. 196-205.

Yung, Hwa (1997): "Toward an Asian Christian Theology" i *Mangoes or Bananas. The Quest for an Authentic Asial Christian Theology*. (Hwa Yung). Regnum: Oxford; ss. 221-242.

C. Afrika:

Gravaas, Hans Aage (2009): "Forstår du det du leser? Missiologiske utfordringer i etiopisk kulturkontekst." i *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* (nr 2, 2009). Tormod Engelsen (red.). Oslo: Tapir; ss. 75-91.

http://egede.mf.no/sites/default/files/dokumenter/pdf/NTM_2009_2_Gravaas.pdf

Hiebert, Paul; R. Shaw & Tite Tienou (1999): *Understanding Folk Religion*. Grand Rapids: Baker; ss. 73-92 og et annet valgfritt kapittel.

Mbiti, John S. (1994): *Introduction to African Religion*. Nairobi: East African.

Nordlander, Agne (2008): "Charismatic Movement and Lutheran Theology in the Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus," i: *Med Kristus til jordens ender – Festskrift til Tormod Engelsen*. Kjell Olav Sannes (red.); ss. 193-202

Landrø, Marit (2008): "Sjelesorg i møte med afrikansk virkelighet," i: *Med Kristus til jordens ender – Festskrift til Tormod Engelsen*. Kjell Olav Sannes (red.); ss. 165-172

D. Islam – muslimske land

Jenkins, Philip (2007): *God's Continent. Christianity, Islam, and Europe's Religious Crisis*. Oxford: University Press; ss. 259-282.

Lausanne Occasional Papers (2004): "Understanding Muslims" (Lausanne Occasional Paper No 49). Pattaya, Thailand.

Love, Rick (2000): *Muslims, Magic and The Kingdom of God*. Pasadena, CA: William Carey Library.

Marantika, Chris (1992): "Salvation in Islamic Contexts" i: *Salvation. Some Asian Perspectives*. Ken Gnanakan (red.). Bangalore: ATA.

Moucarry, Chawkat (2001): *Faith to Faith. Christianity & Islam in dialogue*. Leicester: IVP.

Parshall, Phil (2006) *Bridges to Islam*. London: Authentic

Parshall, Phil (1980): *New Paths in Muslim Evangelism. Evangelical Approaches to Contextualization*. Grand Rapids: Baker

Shenk, David & Badru Kateregga (1997): *A Muslim and a Christian in Dialogue*. Ontario: Herald Press

Solheim, Dagfinn (2005): "Dialog mellom kristne og muslimer," i: *Budskap 2005*. Egil Grandhagen og Dagfinn Solheim (red.) Oslo: Studiebibliotek for Bibel og Misjon; ss. 22-37.

Woodberry, J. Dudley (ed.) (1989): *Muslims & Christians on the Emmaus Road. Crucial Issues in Witness among Muslims*. Pasadena: MARC.

Yung, Hwa (2008): "Freedom and democracy: A dialogue with islam," i: *Med Kristus til jordens ender – Festskrift til Tormod Engelsen*. Kjell Olav Sannes (red.). Oslo: Tapir; ss. 249-256.

E. Sør Amerika:

Bosch, David J. (1991): *Transforming Mission – Paradigm Shifts in Theology of Mission*. New York: Orbis; ss. 432-447.

Escobar, Samuel (2002): *Changing Tides. Latin America & World Mission Today*. New York: Orbis.

Jenkins, Philip (2006): *The New Faces of Christianity. Believing the Bible in the Global South*. Oxford: Oxford University Press; ss. 128-157.

Langer, Erick and Robert H. Jackson (1995): *The New Latin American Mission History*. Lincoln: University of Nebraska Press.

Sallnow, Michael J. (1987): *Pilgrims of the Andes. Regional Cults in Cusco*. Washington D.C.: Smithsonian Institution Press.

Steigenga, Timothy J. & Edward L. Cleary (2008): *Conversion of a Continent: Contemporary Religious Change in Latin America*. New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press; ss. 3-114.

Stålsett, Sturla J. (2006): *Spirits of Globalization: The Growth of Pentecostalism and Experiential Spiritualities in a Global age*. London: SCM Press.

Woodbridge, John D. (ed.) (1994): *Ambassadors for Christ. Distinguished Representatives of the Message Throughout the World*. Chicago: Moody.

MIS602 Kirkevekst (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS602
Emnenavn:	Kirkevekst
Emnenavn nynorsk:	Kyrkjevekst
Emnenavn engelsk:	Church Growth
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Arne Redse
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for tanker og teorier innen de viktigste retningene innenfor kirkevekstbevegelsen
- gjøre rede for hvordan kirkevekstbevegelsen gjør seg bruk av fag, som sosiologi, sosialantropologi og kulturkunnskap
- gjøre rede for hvordan kirkevektstanker anvendes i utviklingen av evangeliserings- og misjonsstrategier i ulike sammenhenger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vurdere kritisk menigheter og bevegelser som legger kirkevekstteorier til grunn (megakirker, emerging churches, husmenighetsbevegelser, m.m.)
- anvende i praksis, i konkrete menigheter, kirkevekstideer som i de aktuelle sammenhengene kan regnes som relevante og som også kan forsvares teologisk
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om kirkevekst og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om kirkevekst under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være bedre utrustet – både kunnskapsmessig og holdningsmessig – til å takle i praksis de utfordringene som er nevnt under ferdigheter
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer

- kommunisere temaer, problemstillinger analyser og konklusjoner, med både spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet gir innsikt i hovedbegreper og teorier innen de viktigste retningene innenfor kirkevekstbevegelsen fra fremveksten på 1950-tallet til de nye trendene som har oppstått de siste par tiårene. Begreper som church growth, discipling, receptivity, people movement, seeker sensitivity, mega church, missional church, emerging church, house church blir behandlet. Det skal studeres hvordan kirkevekstbevegelsen gjør seg bruk av fag, som sosiologi, sosialantropologi og kulturkunnskap og hvordan slik bruk forsvares. Innsikt skal tilegnes om hvordan kirkevektstanker anvendes i utviklingen av evangeliserings- og misjonsstrategier i ulike sammenhenger. Det forutsettes at studentene allerede har tilegnet seg god innsikt i luthersk ekklesiologi.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

1. Church growth:

McGavran, Donald (1981): "Bridges of God", i: *Perspectives on the World Christian Movement. A Reader*. Ralph D. Winter & Steven C. Hawthorne (eds.). Pasadena, CA: William Carey Library; ss. 272-292.

McGavran, Donald (1970): *Understanding Church Growth*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 31-82; 183-232.

McIntosh, Gary L. (ed.) (2004): *Evaluating the Church Growth Movement*. Grand Rapids, MI: Zondervan; et utvalg sider.

Schwarz, Christian (1996): *Naturlig kirkevekst. Åtte kvaliteter ved sunne menigheter*. Evenskjer: K-vekst; ss. 6-127.

2. Misjonal kirke:

Enten:

Engelsviken, Tormod (2004): "Den misjonale kirke og utfordringa fra kirken i sør", i: *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*. T. Engelsviken og K. O. Sannes (red.). Trondheim: Tapir; ss. 69-92.

Engelsviken, Tormod (2006): "Framtidens kirke er misjonal", i: *Kirkens framtid – framtidens kirke*. Tor Hesselberg (red.) Oslo: Luther Forlag; ss. 42-54.

Hanssen, Ove Conrad (2006): "Kirkens framtid – framtidens kirke", i: *Kirkens framtid – framtidens kirke*. Tor Hesselberg (red.). Oslo: Luther Forlag; ss. 9-19.

Løberg, Trond (2004): "Å bygge menighet i en postmoderne tid", i: *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*. T. Engelsviken og K. O. Sannes (red.). Trondheim: Tapir; ss. 111-138.

eller:

Roxburgh, Alan & Scott Boren (2009): *Introducing the Missional Church: What it is, Why it Matters, How to Become One*. Grand Rapids, MI: Baker Books; et utvalg sider.

3. Seeker sensitive mega churches:

Horton, Michael (2008): *Christless Christianity: The Alternative Gospel of the American Church*. Grand Rapids, MI: Baker Books; et utvalg sider.

Mittelberg, Mark & Bill Hybels (1996): *Becoming a Contagious Christian*. Grand Rapids: Zondervan, 1996. (et utvalg fra bokens 224 sider).

Warren, Rick (1995): *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your*

Message & Mission. Grand Rapids, MI: Zondervan; et udvalg sider.

4. The Emerging Church Movement:

Enten:

Hanssen, Ove Conrad (2007): "Kirke i en ny tid? Udfordringer fra 'emerging churches' og 'fresh expressions of church'", i: *Halvårsskrift for praktisk teologi* (2007/2); ss. 3-13.

Kofoed, Jens Bruun (2008): "Netværkgenerationens kirke – en beskrivelse og vurdering af Emerging Church", i: *Budskap 2008*. Erling Lundeby og Arne Helge Teigen (red.); ss. 24-56.

eller:

Gibbs, Eddie and Ryan K. Bolger (2005): *Emerging Churches: Creating Christian Community in Postmodern Cultures*. Grand Rapids: Baker Academic.

Gibbs, Eddie (2008): "Preparing Leaders for an "Emerging" Church", i: *Mission to the World*. Engelsen, Harbakk, Olsen, Strandenaes (red.). Oxford: Regnum; ss. 329-340.

McKnight, Scot (2007): "Key Elements of the Most Controversial and Misunderstood Movement in the Church Today", i: *Christianity Today* (1/19/2007).

5. Husmenighetsbevægelsen:

Simson, Wolfgang (2001): *Houses That Change the World: The Return of the House Churches*. Waynesboro, GA: Authentic Lifestyle; et udvalg sider.

6. 9 Marks Ministries:

Mark E. Dever (2009): *9 Marks of a Healthy Church*. Wheaton, IL: Crossway Books.

MIS603 Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS603
Emnenavn:	Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene
Emnenavn nynorsk:	Jesusbilete i dei tre monoteistiske religionane
Emnenavn engelsk:	Jesus in the Three Monotheistic Religions
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Professor Arne Redse
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for hva jødedommen og islam lærer om Jesus Kristus/Yeshua/Isa
- gjøre grundig rede for både forskjeller og likheter mellom jødisk og kristens syn
- gjøre grundig rede for både forskjeller og likheter mellom islamsk og kristent syn

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- ha styrket sine evner til å vise respekt og toleranse i møte med andre syn på Jesus enn det kristne
- føre en konstruktiv dialog med jøder og muslimer som har en ikke-kristen forståelse av Jesus
- kontekstualisere aspekter ved det kristne syn i kontekster preget av jødiske eller islamske syn
- analysere og forholde seg kritisk til faglige fremstillinger om Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være bedre utrustet – både kunnskapsmessig og holdningsmessig – til å takle i praksis de utfordringene som er nevnt under ferdigheter.
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner om Jesusbilder i de tre monoteistiske religionene, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Emnet er et studium av hvordan Jesus blir oppfattet og forstått innen jødedommen og islam. Som pensum er skrifter av jødiske og muslimske forfattere med et innenfraperspektiv inkludert. Samtidig dreier det seg om å vurdere hvordan en fra et kristent ståsted bør kunne imøtegå både det jødiske og det muslimske Jesusbildet. Med henblikk på misjonering og religionsdialog er det også viktig å lete etter tilknytningspunkter. I vid forstand dreier det seg om å kontekstualisere den kristne forståelsen av Jesus for kontekster preget av den jødiske eller den islamske forståelsen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

1. Islamske syn på Jesus

*Durie, Mark (2008): "Isa, the Muslim Jesus", hentet fra nettstedet www.answering-islam.org.uk/Intro/islamic_jesus.html.

Leirvik, Oddbjørn (1999): *Images of Jesus Christi in Islam*. Uppsala: Studia Missionalia; kap II; VI ; VII.

Bouras, Mohammed (1998): *Islam i Norge*. Oslo: Millenium; ss. 77-83.

Kateregga, Badru and David Shenk (1997): *A Muslim and a Christian in Dialogue*. Pennsylvania: Herald Press; ss. 156-167.

og:

Moucarry, Chawkat (2004): *At være tro mod tro: Kristendom og islam i dialog*. Fredriksberg, Danmark: Unitas Forlag; ss. 131-222.

eller:

Moucarry, Chawkat (2001): *Faith to Faith – Christianity and Islam in Dialogue*. Nottingham: IVP; utvalg av sider.

2. Jødiske syn på Jesus

Brown, Michel L. (2000): *Answering Jewish Objections to Jesus (Volume Two)*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 3-68; 153-234.

Brown, Michael L. (2000): "Messianic Judaism and Jewish Jesus Research", i: *Mishkan* (33 2000); ss. 36-48.

Flusser, David and R. Steven Notley (2007): *The Sage from Galilee: Rediscovering Jesus' Genius* (4th revised ed.). Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans Publishing Company.

Lenowitz, Harris (1998): *The Jewish Messiahs. From the Galilee to Crown Heights*. Oxford: Oxford University Press; ss. 3-22; 81-92; 149-166; 263-276.

Neusner, Jacob (1987): *Jødedommen i den første kristne tid*. Trondheim: Tapir; ss. 56-76.

Riggans, Walter (1992): "Jewish Views of Jesus through the Ages. The Jewish Reclamation of Jesus and its Implications for Jewish-Christian Relations", i: *Mishkan* (17-18, 1992-1993); ss. 1-22.

Skarsaune, Oskar (1986): "Oldkirkens kristologi og de jødiske frelsesforventningene", i: *Judendom och kristendom under de första århundradena* (Volum 2). S. Hidal; K.-J. Illman; T. Kronholm; M. Müller & O. Skarsaune (red.). Oslo: Universitetsforlaget; ss. 201-219

Vermes, Geza (1973): *Jesus, the Jew. A Historian's Reading of the Gospel*. New York, NY: Macmillan; ss. 18-81.

MIS604 Kristen misjon og islam – dialog, vitnesbyrd og medvandring (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS604
Emnenavn:	Kristen misjon og islam – dialog, vitnesbyrd og medvandring
Emnenavn nynorsk:	Kristen misjon og islam – dialog, vitnesbyrd og medvandring
Emnenavn engelsk:	Christian Mission and Islam
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for islam som global misjonsutfordring
- gjøre grundig rede for teologiske perspektiver på religionsdialog og kristent vitnesbyrd
- gjøre rede for og drøfte kristen apologetikk i møte med islam
- gjøre rede for og analysere grunnleggende elementer ved verdensoppfatning i kontekstuell islam og hvilke særlige missiologiske utfordringer det innebærer
- drøfte særlige utfordringer knyttet til misjonærrollen i muslimske kontekster
- gjøre rede for og drøfte særlige utfordringer knyttet til aspekter som omvendelse, dåp, medvandring og menighetsbygging i muslimske kontekster

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å reflektere teologisk over religionsdialogens plass i misjonshverdagen og være i stand til å delta i religionsdialog i lokale kontekster
- ha kjennskap til kristen apologetisk refleksjon i møte med utvalgte teologiske utfordringer fra islam
- ha nødvendig kunnskap til å undervise trossøsken i muslimske kontekster i kristen apologetikk

- ha forståelse for karakteristiske elementer i verdensbilder slik de gjør seg gjeldende i kontekstuell islam (folkeislam) og være i stand til å reflektere missiologisk over disse
- være i stand til å reflektere over utfordringer knyttet til misjonærrollen i muslimske kontekster
- være i stand til å anvende kunnskap om aspekter som omvendelse, dåp, medvandring og menighetsbygging i reelle muslimske kontekster
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om islam og religionsdialog mellom kristendommen og islam og kunne anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om religionsdialog og islam under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være bedre utrustet til å leve og tjenestegjøre i en misjonskontekst hvor islam er majoritetsreligion
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksformer
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner om religionsdialog mellom kristne og muslimer, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Misjonshistorien har vist at menighetsbyggende arbeid i muslimske kontekster ofte har vært krevende både for misjonærer og lokale kristne. Emnet er utviklet med tanke på å utruste studenter til økt forståelse for utfordringer knyttet til å leve, og å virke, i muslimske kontekster. Gjennom økt kunnskap om religionsmøtet mellom kristen tro og islam i muslimske kontekster, er målsetningen å legge til rette for fredelig sameksistens og ansvarlig evangelisering. Hensynet til lokale kristne og mulighet for fremvekst av kontekstuelle kristne fellesskap vil være sentralt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

Berentsen, Jan-Martin (1994): *Det moderne Areopagos: røster fra den religionsteologiske debatten i vårt århundre*. Stavanger: Misjonshøgskolens forlag; ss.1-99.

Love, Rick (2000): *Muslims, magic and the kingdom of God*. Pasadena, CA: William Carey Library; ss. 1-199.

Moucarry, Chawkat (2001): *Faith to Faith: Christianity and Islam in Dialogue*. Nottingham: IVP; ss. 15-295.

Redse, Arne (2008): "Epistemological Basis in Interfaith Dialogues - a Neglected Issue?", i: *NOTM* (2/2008); ss. 101-123.

Woodberry, J. Dudley (2008): *From seed to fruit. Global trends, fruitful practices, and emerging issues among muslims*. Pasadena, CA: William Carey Library; utvalg av sider

MIS605 Den globale kirke i endring (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS605
Emnenavn:	Den globale kirke i endring
Emnenavn nynorsk:	Den globale kyrkja i endring
Emnenavn engelsk:	Contemporary Developments in the Global Church
Emnenavn:	
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for kirkens geografiske forskyvning gjennom de siste hundre år og fremvekst av kristen tro som global faktor
- gjøre grundig rede for viktige teologiske utviklingstrekk ved den globale kirke gjennom de siste tiårene
- gjøre rede for noen kontekstuelle teologiske uttrykk ved kirker i sør
- drøfte og vurdere sannsynlige utviklingstrekk ved den globale kristenheten gjennom de neste tiår
- gjøre rede for og analysere forhold mellom kristen tro og politikk i noen utvalgte kontekster
- gjøre rede for utviklingen frem mot dagens globale spenningsforhold mellom kristendom og islam

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å reflektere over hvilken betydning utviklingen av global kristendom gjennom de siste tiår vil ha for den kristne kirke i vesten
- være i stand til å reflektere over hvilken betydning utviklingen av global kristendom gjennom de siste tiår vil ha for misjonsutfordringen
- være i stand til å reflektere kritisk over fremveksten av noen utvalgte kontekstuelle teologiske uttrykk
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om den globale kirke under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- ha større forståelse for den globale kirken i samtiden og være i stand til å tolke eget liv og tjeneste inn i denne sammenhengen
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle og selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksmåter
- kommunisere temaer, problemstillinger, analyser og konklusjoner om den globale kirke, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

I løpet av de siste tiårene har verden på ulike måter vært vitne til en betydelig endring i det religiøse landskapet. Ikke minst har dette gjort seg gjeldende i kristenheten. Ved inngangen til 1900 tallet var 80 % av verdens kristne befolkning bosatt i Europa eller Nord-Amerika. Hundre år senere hadde tyngdepunktet for den globale kirken beveget seg bort fra Vesten til det ”globale sør”. Kirken utenfor Europa og Nord-Amerika utgjør en stadig større del av verdens kristne og kirken i sør preger også i økende grad den internasjonale misjonsbevegelsen. Den akademiske tilnærmingen til teologien defineres likevel i betydelig grad av Vestlige seminarer. I dette emnet setter vi søkelyset på utviklingstrekk ved den globale kirke og søker å plassere vestlig kristendom i et større historisk og teologisk perspektiv. Det vil særlig fokuseres på aktuelle trender ved den globale misjonsbevegelsen og de utfordringene misjonsaktører står overfor.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

Hanciles, Jehu J. (2008): *Beyond Christendom: Globalization, African Migration and the Transformantion of the West*. New York, NY: Orbis Books; utvalg av sider.

Jenkins, Phillip (2006): *The new faces of Christianity. Believing the Bible in the Global South*, New York, NY: Oxford University Press; ss. 1-193.

Jenkins, Phillip (2002): *The next Christendom. The coming of global Christianity*. New York, NY: Oxford University Press; ss. 1-105; 163-220.

Sanneh, Lamin (2008): *Disciples of all nations. Pillars of world Christianity*. New York, NY: Oxford University Press; ss. 3-287.

MIS606 Kontekstuell teologi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS606
Emnenavn:	Kontekstuell teologi
Emnenavn nynorsk:	Kontekstuell teologi
Emnenavn engelsk:	Contextual Theology
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten:

- drøfte hva teologi er og hva det vil si å arbeide teologisk
- redegjøre for teologiens relasjon til teologiens hjelpevitenskaper
- analysere hvilken betydning kultur, etnisitet og tverrkulturelle forskjeller har for den teologiske prosess
- drøfte hvordan en tilrettelegger en teologi som både er bibelsk fundert, kontekstuell relevant og globalt gyldig

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten:

- vise evne til å arbeide metodisk og systematisk med konkrete teologiske problemstillinger som oppstår i kontekst
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om kontekstuell teologi og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset forskning- og utviklingsarbeid om kontekstuell teologi under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten:

- vise evne til å sette seg inn i kontekstuelle problemstillinger og integrere disse i teologisk refleksjon og forslag til praktisk handling
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter om den forfulgte og lidende kirke til å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttryksmåter
- kommunisere temaer om kontekstuell teologi både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Gjennom undervisning og seminarer vil en i dette emnet forsøke å definere den kontekstuelle teologis egenart i dens prinsipielle og praktiske relasjon til bibelsk tekst og kulturell kontekst. Videre drøftes dens forhold til teologiens hjelpevitenskaper, kjente kunnskapsteoretiske paradigmer, samt ulike kulturelle og religiøse fortolkningstradisjoner. I tillegg til generelle drøftelser av den teologiske prosess, vil en arbeide med utvalgte problemstillinger som kan oppleves utfordrende i møte med en kulturkontekst som er forskjellig fra ens egen. Studentene vil utfordres til å vurdere styrker og svakheter ved eksisterende teologiske modeller, analysere tekst og kontekst og til å utvikle reflekterte og konkrete forslag til kontekstuell teologi.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

I bøker der det er mulig å velge ut sider, må dette gjøres i samråd med emneansvarlig eller faglærer.

1. Felles litteratur (585 sider):

Bevans, Stephen (2002): *Models of Contextual Theology*. Maryknoll, NY: Orbis Books.

*Bediako, Kwame (2008): "Whose Religion is Christianity? Reflections on Opportunities and Challenges in Christian Theological Scholarship: The African Dimension", i: *Mission in the 21st Century. Exploring the Five Marks of Global Mission*. Andrew Walls & Cathy Ross (eds.). Maryknoll, NY: Orbis Books; ss. 107-117.

Dyrness, William A. (1990): *Learning about Theology from the Third World*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss.196.

*Flemming, Dean (2005): *Contextualization in the New Testament*. Downers Grove, IL: Inter Varsity Press; ss. 89-117; 152-181.

Hiebert, Paul G. (1999): *Missiological Implications of Epistemological Shifts. Affirming Truth in a Modern/Postmodern World*. Harrisburg, PA: Trinity International Press.

*Redse, Arne (2006): *"By Grace Alone" in Contexts of "Self-Cultivation": An Attempt at Contextualizing the Lutheran Doctrine of Justification to Chinese Contexts as Influenced by New Confucianism* (Dissertation Series). Stavanger: Misjonshøgskolen; ss. 38-91.

Tennent, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 1-24.

2. Valgfri litteratur (ca. 200-300 sider):

Ett av følgende emner velges. Valget må godkjennes av emneansvarlig.

A. Gudsbegrepet

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss.7-22; 162-166; 349-356.

Lee, Peter K.H. (1996): "Naming the Divine: The Christian-Chinese Cross-Cultural Experience", i: *Ching Feng* (Vol. 39/ 1996); ss.77-94. (Tilgjengelig hos Bibliotekleder).

*Redse, Arne (2006): *"By Grace Alone" in Contexts of "Self-Cultivation": An Attempt at Contextualizing the Lutheran Doctrine of Justification to Chinese Contexts as Influenced by New Confucianism* (Dissertation Series). Stavanger: Misjonshøgskolen; ss. 25-32.

Tennent, Timothy C. (2002): *Christianity at the Religious Roundtable: Evangelicalism in Conversation with Hinduism, Buddhism, and Islam*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.

Tennent, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 25-51.

B. Kristologi

Bediako, Kwame (2004): *Jesus And The Gospel In Africa: History And Experience*. Maryknoll, NY: Orbis Books.

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss.167-186.

Khoo Kay Keng: (1998): "The Tao and the Logos: Lao Tzu and the Gospel of John", i: *International Review of Mission*. (Vol 87/1998, no. 344); ss. 77-84.
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=16&hid=4106>)

*Strauss, Steve (2006): "Creeds, Confessions, and Global Theologizing: A Case Study in Comparative Christologies", i: *Globalizing Theology. Belief and Practice in an Era of World Christianity*. Craig Ott & Harold Netland (eds.): Grand Rapids, MI: Baker Academic; ss.140-156.

Tennet, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 105-134.

Thelle, Notto R. (1983): "Doing Theology in a Buddhist Environment (part I). The fire of Buddhism", i: *Japanese Religions* (Vol.12/1983); ss.56-70". (Tilgjengelig hos Bibliotekleder).

Thelle, Notto R. (1984): "Doing Theology in a Buddhist Environment (part II). Theological implications", i: *Japanese Religions* (Vol.13/1984); ss. 49-71. (Tilgjengelig hos Bibliotekleder).

C. Ekteskap og familie

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss.515-522.

Ingoldsby, Bron B. & Suzanna D. Smith (2006): *Families in Global and Multicultural Perspective*. Thousand Oaks, CA: Sage; utvalg av sider.

D. Forfedre

Berentsen, Jan Martin (1983): "The Ancestral Rites in Missiological Perspective", i: *Japanese Religion* (Vol.13/1983); ss. 2-27. (Tilgjengelig hos Bibliotekleder).

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss.28-35.

Hiebert, Paul G. (1982): "The Flaw of the Excluded Middle", i: *Missiology 10* (1); ss. 35-47.
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=22&hid=4106>

Reid, David (1991): *New Wine: The Cultural Shaping of Japanese Christianity* (Nanzan Studies in Asian Religions). Berkeley, CA: Asian Humanities Press.

Tennet, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 105-134.

E. Den Hellige Ånd, åndskrefter og besettelse

- *Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss. 659-669; 696-700; 791-793; 847-851.
- Hiebert, Paul G. (1982): "The Flaw of the Excluded Middle", i: *Missiology* 10 (1); ss. 35-47. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=22&hid=4106>
- Hiebert, Paul, Daniel Shaw & Tite Tienou (1999): *Understanding Folk Religion. A Christian Response to Popular Beliefs and Practices*. Grand Rapids, MI: Baker; ss.133-195.
- *Nash, June (2001): "Devils, Witches, and Sudden Death", i: *Magic, Witchcraft and Religion. An Anthropological Study of the Supernatural*. (5th ed.). Arthur C. Lehmann & James E. Myers. Mountain View, CA: Mayfield; ss.253-258.
- *Pattison, E. Mansell (2001): "Psychosocial Interpretations of Exorcism", i: *Magic, Witchcraft and Religion. An Anthropological Study of the Supernatural*. (5th ed.). Arthur C. Lehmann & James E. Myers. Mountain View, CA: Mayfield; ss. 259-272.
- Rommen, Edward (1995): *Spiritual Power and Missions. Raising the Issues* (Evangelical Missiological Society Series). Pasadena, CA: William Carey Library.
- Tennet, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss.163-192.

F. Sykdom, tegn og under

- *Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss. 145-154, 361-368, 546-550 og 817-827.
- Hiebert, Paul, Daniel Shaw & Tite Tienou (1999): *Understanding Folk Religion. A Christian Response to Popular Beliefs and Practices*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 133-195.
- Hiebert, Paul & James R. Coggins (1989): *Wonders and the Word. An Examination of Issues Raised by John Wimber and the Vineyard Movement*. Winnipeg: Kindred Press.

G. Synd, skam og ære

- Dye, T. Wayne (1976): "Towards a Cross-cultural Definition of Sin", i: *Missiology* 4 (1); ss. 27-41. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=25&hid=4106>
- *Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss. 813-817.
- Hesselgrave, David (1983): "Missionary Elenctics and Guilt and Shame." I: *Missiology* 11 (4); ss. 461-483. <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=28&hid=4106>
- Musk, Bill A, (1995): *Touching the Soul of Islam*. East Sussex; MARC.

Nicholls, Bruce (2001): "The Role of Shame and Guilt in a Theology of Cross-cultural Missions", i: *Evangelical Review of Theology* (3); ss. 231-241. (Tilgjengelig hos Bibliotekleder).

Tennent, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss.77-103.

H. Omvendelse og frafall

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss. 196-202.

Hiebert, Paul G. (1978): "Conversion, Culture and Cognitive Categories", i: *Gospel in Context* (4); ss. 24-29.
<https://danutm.files.wordpress.com/2010/06/hiebert-paul-g-conversion-culture-and-cognitive-categories.pdf>

Hiebert, Paul G. (1983): "The Category Christian in the Mission Task", i: *International Review of Mission*; ss. 421-427.
<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0abb8d90-9a1d-4caf-b42e-865c20a83276%40sessionmgr4005&vid=44&hid=4106>

Rambo, Lewis R (1993): *Understanding Religious Conversion*. Ann Arbor, MI: Edwards Brothers; ss. 176.

I. Kirkeorganisasjon og ledelse

*Dyrness, William A. & Veli-Matti Kärkkäinen (2008): *Global Dictionary of Theology*. Downers Grove, IL: IVP Academic; ss. 251-262.

Gravaas, Hans Aage (2000): "Self-Theologization som missiologisk mål og prinsipp", i: *Innsyn* 25. Dagfinn Solheim (red.); ss. 11-14.
<http://fih.fjellhaug.no/wp-content/uploads/Innsyn-2000-1.pdf>

Hiebert, Paul, Daniel Shaw & Tite Tienou (1999): *Understanding Folk Religion. A Christian Response to Popular Beliefs and Practices*. Grand Rapids, MI: Baker; ss. 323-365.

Patzia, Arthur (2001): *The Emergence of the Church: Context, Growth, Leadership & Worship*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press; ss. 250.

Tennent, Timothy C. (2007): *Theology in the Context of World Christianity*. Grand Rapids, MI: Zondervan; ss. 193-220.

*Turner, Victor (2001): "Religious Specialists", i: *Magic, Witchcraft and Religion. An Anthropological Study of the Supernatural*. (5th ed.). Arthur C. Lehmann & James E. Myers. Mountain View, CA: Mayfield; ss. 89-96.

*Von Furer-Haimendorf, C. (2001): "Priests", i: *Magic, Witchcraft and Religion. An Anthropological Study of the Supernatural*. (5th ed.). Arthur C. Lehmann & James E. Myers. Mountain View, CA: Mayfield; ss. 97-101.

J. Menighetsplanting

Hiebert, Paul & Eloise Hiebert Meneses: *Incarnational Ministry. Planting Churches in Band Tribal, Peasant and Urban Societies*. Grand Rapids, MI: Baker Book House;

ss. 51-362.

K. Annet emne

Emne godkjennes og litteratur bestemmes i samråd med emneansvarlig.

MIS607 Den forfulgte kirke (10 stp/ECTS)

Emnekode:	MIS607
Emnenavn:	Den forfulgte kirke
Emnenavn nynorsk:	Den forfølgde kyrkja
Emnenavn engelsk:	The Persecuted Church
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for nytestamentlige perspektiver på forfølgelse av den kristne kirke
- gjøre rede for kirkens erfaring av lidelse og forfølgelse i utvalgte deler av kirkehistorien
- kunne redegjøre for og drøfte missiologiske refleksjoner i møte med kristen lidelse og forfølgelse
- redegjøre for reelle misjonssituasjoner hvor kirken er eksponert for ytre press og kunne drøfte ulike tilnærminger i møte med konkrete misjonsutfordringer knyttet til kirken i slike kontekster

Ferdigheter

Etter fullført emne skal studenten kunne:

- være i stand til å reflektere teologisk over kirkens erfaringer med forfølgelse og lidelse
- være i stand til å drøfte og vurdere kirkens historiske erfaring av forfølgelse og anvende denne kunnskapen inn mot aktuelle misjonskontekster i samtiden
- kombinere anvendelsen av relevant litteratur til tolkningen av forfølgelse og den lidende kirke
- begrunne egne valg av tilnærminger til hvordan den kristne kirke i en missiologisk kontekst skal forholde seg til forfølgelse

- analysere og forholde seg kritisk til nytestamentlige og kirkehistoriske fremstillinger om forfølgelse av den kristne kirke og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset forskning- og utviklingsarbeid om forfølgelse av den kristne kirke under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- være bedre utrustet til å leve og arbeide i kontekster hvor kirken erfarer forfølgelse
- ha større forståelse for den forfulgte kirkes historie som et lidende fellesskap og være i stand til å tolke aktuelle kontekster inn i denne referanserammen
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter om den forfulgte og lidende kirke til å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttrykksmåter
- kommunisere temaer om den forfulgte og lidende kirke både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

Menighetsbyggende arbeid har i ulike kontekster ofte vært krevende både for misjonærer og lokale kristne. I dagens misjonssituasjon gjelder dette ikke minst i områder hvor islam utgjør majoritetsreligionen. Emnet tar utgangspunkt i kirkens erfaring av forfølgelse fra den første kristne tid og følger den forfulgte kirken gjennom historien til nåværende kontekster. Gjennom teologisk refleksjon over forfølgelse som missiologisk utfordring, er emnet utviklet med tanke på å utruste studenter til økt forståelse for problemstillinger knyttet til å leve, og å virke, i kontekster hvor kirken er under press. Hensynet til lokale kristne og mulighet for fremvekst av kontekstuelle kristne fellesskap vil være sentralt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.

3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

1. Forfølgelse i Det nye testamentet

Barclay, John M.G. (1993): "Conflict in Thessalonica", i: *The Catholic Biblical Quarterly* (55); ss. 512-530.

*Bauckham, R. (1993), *The Theology of the Book of Revelation*. Cambridge: Cambridge University Press; ss 76-94, 107-108.

*Davids, P.H. (1990): *The First Epistle of Peter* (NICNT). Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 30-44; 163-197.

House, Paul B. (1990): "Suffering and the Purpose of Acts", i: *Journal of the Evangelical Theological Society* (33/3); ss 317-330.

Jervis, Ann L. (2007): *At the heart of the Gospel*. Grand Rapids, MI: Eerdmans; ss. 1-76; 97-115; 129-138.

2. Forfølgelse i kirkens historie og i aktuelle kontekster

Hans Aage Gravaas, Christof Sauer, Tormod Engelsviken, Maqsood Kamil og Knud Jørgensen (eds), *Freedom of Belief & Christian Mission*, Oxford: Regnum; ss. 3-258, 283-319, 344-369, 413-464.

4. Fordypningskontekst

Enten:

Schenk D.W og Peter M. Sensenig (2015): «The Somali Conundrum: Christian Presence in Times of Peace and in Times of Turbulence» i Hans Aage Gravaas, Christof Sauer, Tormod Engelsviken, Maqsood Kamil og Knud Jørgensen (eds), *Freedom of Belief & Christian Mission*, Oxford: Regnum; ss. 270-282.

Thoresen, Frank-Ole (2014): *A Reconciled Community of Suffering Disciples. Aspects of a Contextual Somali Ecclesiology*, New York: Peter Lang International Academic Publishers, ss. 50-242.

eller:

Aikman, David (2006): *Jesus in Beijing*. Oxford: Monarch Books; ss. 56-208; 241-259.

Tekstvariantene kan byttes ut med andre aktuelle kontekster etter avtale med og godkjenning av emneansvarlig.

PT601 Organisasjons- og menighetsledelse (10 stp/ECTS)

Emnekode:	PT601
Emnenavn:	Organisasjons- og menighetsledelse
Emnenavn nynorsk:	Organisasjons- og forsamlingsleiing
Emnenavn engelsk:	Organizational and Congregational Leadership
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Dosent Egil Sjaastad
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Liste D
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter fullført emne skal studentene kunne:

- gjøre utførlig rede for de mest sentrale teoriene om organisasjons-, motivasjons- og ledelsesteori
- gjøre rede for og drøfte det særegne ved ledelse av kristne organisasjoner og menigheter med utgangspunkt i kunnskap om menighetsledelse og strukturer i Det nye testamente
- gjøre rede for og drøfte ulike beslutningsprosesser og hvordan man best kan håndtere konflikter i menigheten
- drøfte sentrale perspektiver på verdibasert lederskap med utgangspunkt i holdningsetiske perspektiver

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kombinere og anvende praktisk ulike teorier for ledelse og motivasjon i kristne organisasjoner og menighetsliv
- kunne anvende ulike modeller, metoder og verktøy for forebygging og konstruktiv håndtering av konflikter

Generell kompetanse:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- mestre ulike teorier for organisasjons- og menighetsledelse og delta aktivt i organisasjons- og menighetslivet
- forplikte seg på verdier for verdibasert ledelse og yrkesetiske holdninger i samsvar med et kristent menneskesyn

Emnets innhold:

Emnet er todelt. Først gis det en innføring i organisasjonsteori. Studenten vil få kunnskap om hvordan organisasjoner fungerer og hvilke forutsetninger som skal til for utvikling av god organisasjonskultur. Derneft vil emnet drøfte lederrollen særskilt og gi kunnskap om hva som særskilt kjennetegner menighetsledelse. Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike ledelsesteorier og drøfte på hvilken måte disse teoriene kan være en positiv ressurs for menighetsledelse i vår tid. Hensikten er å utvikle ferdigheter og yrkesetiske holdninger som er relevante for arbeid i kristne organisasjoner og menigheter.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 24 undervisningstimer, bestående av både forelesninger og seminarer. I seminarene skal studenten presentere oppgaveutkast og få respons fra faglærer og medstudenter. I seminarene skal studentene også presentere deler av pensumlitteraturen som utgangspunkt for drøftelser mellom seminardeltakerne.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema, godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 5000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Endelig oppgaveformulering eller problemstilling må være godkjent av faglærer minst to uker før endelig innleveringsfrist. For å få adgang til å levere den ferdige oppgaven til vurdering, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20 % fravær.
2. Skrive to referater fra utvalgte deler av pensumlitteraturen. Hvert referat skal være på 500 ord.
3. Legge frem utkast til oppgave i seminar og gi respons på medstudenters oppgaveutkast. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved proessorientert vurderingsform*).

Kandidater som har meldt seg opp til proessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til klausureksamen.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

En sekstimers skoleeksamen.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E av laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Brunstad, Paul Otto (2009): *Klokt lederskap mellom dyder og dødssynder*. Oslo: Gyldendal Akademisk; ss. 15-270.

Jacobsen, Dag Ingvar og Thorsvik, Jan (1997): *Hvordan organisasjoner fungerer. Innføring i organisasjon og ledelse*. Bergen: Fagbokforlaget; ss. 9-383.

Skjevesland, Olav (1998): *Morgendagens menighet. Ledelse og livsform*. Oslo: Verbum forlag; ss. 22-158.

PT602 Å forkynne Kristus i Det gamle testamente (10 stp/ECTS)

Emnekode:	PT602
Emnenavn:	Å forkynne Kristus i Det gamle testamente
Emnenavn nynorsk:	Å forkynne Kristus i Det gamle testamentet
Emnenavn engelsk:	Preaching Christ from the Old Testament
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Dosent Egil Sjaastad
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Krav om politiattest:	Emnet har krav om politiattest. Se pkt. 2.3
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskaper

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre utførlig rede for om Jesu og apostlenes forståelse og anvendelse av Det gamle testamente i sin forkynnelse
- redegjøre for sentrale hermeneutiske problemstillinger om forholdet mellom Det gamle og Det nye testamente med tanke på kristen forkynnelse av GT-tekster
- redegjøre for hvordan GT-tekster er blitt forkynt gjennom kirkens historie
- drøfte særlige utfordringer knyttet til forkynnelse av narrative, profetiske og poetiske tekster i Det gamle testamente

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kunne analysere utvalgte GT-tekster av ulike sjanger med tanke på hvordan deres budskap kan formidles i dag
- analysere og forholde seg kritisk til fremstillinger om formidling av GT-tekster og anvende disse til å gjennomføre faglige resonnementer
- kunne gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om forkynnelse av GT-tekster under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdighet for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdets uttryksmåter
- kommunisere teamer, problemstillinger, analyser og konklusjoner om forkynnelse av GT-tekster, både med spesialister og til allmennheten

Emnets innhold:

I dette emnet skal studenten arbeide med prinsippsspørsmål knyttet til forkynnelsen av tekster og temaer i Det gamle testamente. Emnet har et hermeneutisk siktemål, nemlig å drøfte hvordan man kan forkynne Kristus ut fra gammeltestamentlige bibeltekster uten at tekstenes historisitet reduseres. Problemstillingen drøftes med utgangspunkt i pensumlitteraturen og et utvalg prekener fra den kristne kirkes historie. Studenten skal kunne analysere hvordan GT i ulike deler av kirkehistorien er blitt anvendt i forkynnelsen og drøfte hvorledes GT-tekster kan forkynnes på en ansvarlig og aktuell måte i vår egen tid.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av totalt 24 undervisningstimer. 12 av disse timene er forelesninger over pensum, mens 10 timer er seminarer. I seminartimene skal studenten presentere utkast til konkrete prekener med utgangspunkt i tekster fra Det gamle testamente og utkast til oppgave og få respons fra faglærer og medstudenter. I de 2 siste undervisningstimene skal studenten gjennomføre de tre prekenene under faglig veiledning.

Vurdering og eksamen:

Studenten skal skrive en oppgave på 2000 ord over selvvalgt tema godkjent av emneansvarlig. Oppgaven vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær. *
2. Planlegge og gjennomføre tre prekener på 20 minutter hver, med utgangspunkt i hver sin ulike GT-tekst fra tekstrekkene til Den norske kirke. Prekenene skal gjennomføres som praksis i en menighetsgudstjeneste og organiseres i samarbeid mellom Fjellhaug Internasjonale Høgskole og menigheter/forsamlinger i Oslo-regionen. Manus til preken skal skrives og leveres inn som en del av bedømmelsen. Emneansvarlig vil være tilstede under gjennomføringen av prekenene og vil godkjenne disse.

*Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent seks papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret. Fire av disse skal være relatert til pensum (bokrapport, pensumsammendrag, prekenvurdering eller lignende), mens to av dem skal være utkast til egne prekener.
- b) Studenten møter til fire timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer, hvorav to timer brukes til å drøfte prekenutkastene.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av innlevert oppgave. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Kirkeårets tekster (1990 eller senere). Oslo: Verbum forlag. Et utvalg på 30 sider.

Sidney, Greidanus (1999): *Preaching Christ from the Old Testament. A Contemporary Hermeneutical Method*. Michigan/Cambridge: William B. Erdmans Publishing Company; ss. 1-373.

Sjaastad, Egil (red.) (2008): *Med GT på vei til talerstolen. Perspektiver på Det gamle testamantets plass i den kristne kirkes forkynnelse. En antologi*. Oslo: FMH-forlaget; ss. 27-52, 107-144 og 229-246.

Skjevesland, Olav (1995): *Det skapende ordet. En prekenlære*. Oslo: Universitetsforlaget; ss. 155-172.

I tillegg skal studenten lese 100 sider med prekener ut fra Det gamle testamente. Utvalget skal dekke et bredt omfang av personer, ulike tidsepoker og teologisk ståsted. Innen tre uker før emnet avsluttes skal studenten levere inn en liste over utvalgte prekener. Listen skal godkjennes av emneansvarlig.

PT603 Fortellingsdidaktikk i trosopplæring (10 stp/ECTS)

Emnekode:	PT603
Emnenavn:	Fortellingsdidaktikk i trosopplæringen
Emnenavn nynorsk:	Forteljingsdidaktikk i trusopplæringa
Emnenavn engelsk:	Narrative Texts in Christian Teaching
Studiepoeng:	10
Nivå:	600
Status:	Valgemne
Undervisningssemester:	Fastsettes av studieadministrasjonen
Emneansvarlig:	Dosent Egil Sjaastad
Forkunnskaper:	
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for hvordan Det gamle og Det nye testamente er preget av og anvender narrativer
- redegjøre for ulike trekk ved bibelfortellingenes sjanger, struktur og funksjon i Det gamle og Det nye testamente
- drøfte hvordan og på hvilken måte ulike narrativer i Bibelen kan anvendes i trosopplæringen
- drøfte, velge og begrunne hvordan ulike narrativer i Bibelen kan formidles til barn og unge
- redegjøre for og drøfte ulike pedagogiske problemstillinger ved formidling av bibelske narrativer til barn og unge

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende narrativt materiale fra Det gamle og Det nye testamente i trosopplæring for ulike alderstrinn, men med særlig vekt på barn og unge
- gjennomføre et selvstendig og avgrenset utviklingsarbeid om formidling av bibelske narrativer til barn og unge under faglig veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende sine kunnskaper og ferdigheter for til å planlegge, begrunne, gjennomføre og evaluere formidling av narrativer i Bibelen til barn og unge
- formidle selvstendig arbeid og beherske fagområdet uttrykksformer

Emnets innhold:

Kristendommen er forstått som en åpenbaringsreligion. Åpenbaringen møter mennesket gjennom gjenfortellinger av begivenheter og hendelser i en bestemt åpenbaringshistorie. Bibelleseren møter denne store fortellingen i form av lengre og kortere fortellinger. Store deler av det bibelske materiale er utformet som fortellinger. I dette emnet vil studenten drøfte hvordan disse fortellingene kan anvendes i formidlingen av det kristne budskapet, spesielt mot barn og unge. Studentene skal utarbeide konkrete utkast til undervisnings- og formidlingsopplegg av bibelske narrativer for barn og unge.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av totalt 25 undervisningstimer. 12 av disse timene er forelesninger over pensum, mens 10 timer er seminarer. I seminartimene skal studenten presentere utkast til konkrete undervisnings- og formidlingsopplegg med utgangspunkt i bibelske narrativer. I de 3 siste undervisningstimene skal studenten gjennomføre undervisningsopplegget under faglig veiledning.

Vurdering og eksamen:

Presentere undervisningsopplegg for tre undervisningstimer gjennom tre skriftlige oppgaver, hver på 2000 ord. Oppgavene skal redegjøre for disposisjonen til undervisningsopplegget med utgangspunkt i selvvalgt narrativ. Oppgavene skal gjøre seg bruk av aktuell teori og pensumlitteratur. Oppgavene vurderes til bestått/ikke bestått.

For å bestå emnet, må følgende arbeidskrav være godkjent:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 20% fravær. *
2. Planlegge og gjennomføre tre undervisningstimer på 45 minutter hver med utgangspunkt i tre selvvalgte bibelfortellinger. Undervisningstimene skal gjennomføres ved høgskolen, og holdes for tre ulike, tenkte, aldersgrupper. Emneansvarlig vil være tilstede under gjennomføringen av undervisningstimene og godkjenne disse.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av innleverte oppgaver. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

*Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent seks papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til fire timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av innleverte oppgaver. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i fronter. Det er merket med *.

Andersen, L. (2006): *Teksten og tiden. En midlertidig bog om forkyndelsen*. Fredricia: Forlagsgruppen Lohse; ss. 105-154.

- Breidlid, H. og Nicolaissen, T. (2000): *I begynnelsen var fortellingen. Fortelling i KRL*. Oslo: Universitetsforlaget; ss.7-82; 223-258; 303-418.
- Bøe, S. (2009): ”Forklar os denne lignelsen!”, i: *Troen, teksten og konteksten. Festskrift til Torben Kiær*. B. H. Andersen, P. Østergård Jensen og C. Elmelund Petersen (red.) Hillerød: Dansk Bibel-Institut, i kommission hos LogosMedia; ss. 122-140.
- Kvanvig, H. (1999): *Historisk bibel og bibelsk historie. Det gamle testaments teologi som historie og fortelling*. Oslo: HøyskoleForlaget; ss. 201-244.
- Lied, S. (1996,): *Jeg fant, jeg fant ... en bibeltekst*. Oslo: IKO-forlaget; ss. 1-132.
- Pedersen, C. H. (2009): *Hvordan få det sagt? En praktisk grundbog for formidlere*. Fredricia: Lohse; ss. 31-42; 89-105.
- Ramsfjell, A. (2000): ”Barnebibelens implisitte leser”, i: *Forskning og fundering. Religion og religiøsitet i skole, kirke og samfunn*. E. Birkedal, H. Hegstad og G. Skeie (red.). Trondheim: Tapir; ss. 49-62.
- Redse, A. (1993): *An Introduction to Church Teaching*. Hong Kong: Taosheng Publishing House.
- Sunde Pedersen, H. (2008): ”Å forkynne over fortellinger fra Det gamle testamente”, i: *Med GT på vei til talerstolen*. E. Sjaastad (red.). Oslo: FMH-forlaget; ss. 107-144.
- Winsnes, O. G. (1984): *Kristendom – erfaring – kommunikasjon. En samling artikler om religionspedagogiske emner*. Trondheim: Tapir akademisk forlag; ss. 107-139.
- Winther-Nielsen, N. (2009), ”Abrahams lydige vandring og ofring”, i: *Troen, teksten og konteksten. Festskrift til Torben Kiær*. B. H. Andersen, P. Østergård Jensen og C. Elmelund Petersen (red.) Hillerød: Dansk Bibel-Institut, i kommission hos LogosMedia; ss. 75-99.